

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

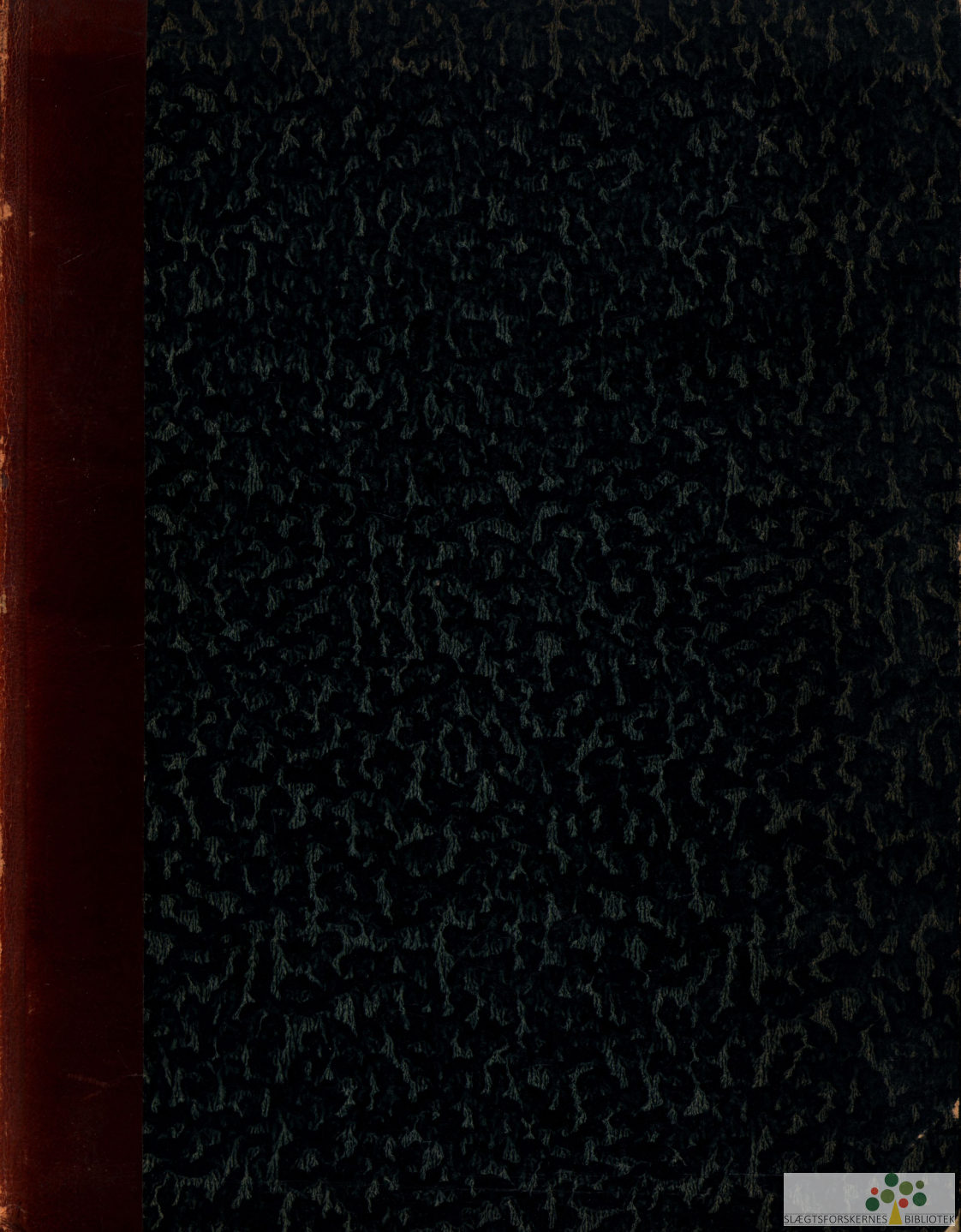
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NICOLAI CHRISTIAN CARØE

KRISTIAN CARØE

ETATSRAAD, BORGEMESTER

NICOLAI CHRISTIAN CARØE

OG HANS SLÆGT

KØBENHAVN

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI

1905

DE FØRSTE SLÆGTLED.

1686—1762.

„Anno 1686 den 29 Nouember, neruerende udj Randers Raadhus Søren Underssen¹⁾ Borgemester i Randers saa og Jens Pederssen Karmarch²⁾ Raadmand, der thog Hanss Jenssen Carøe Bager Suend sit Borger-
schab og gaff han sig an at ville nære sig af Bager Handwerck og gaff
hand derfor, som bleff lagt i Schrinit, fire S(1et) Daller.“

Det er i Randers borgerskabsbog, at denne oplysning findes, og at navnet Carøe, så vidt vides, første gang træffes; senere er det fundet i en gammel overformynderiprotokol for Randers by og staves der dels Karøe, dels Karrøe, en enkelt gang Kare, hvad der kunde tyde på, at Hans Jensen oprindeligt har været fra landsbyen Kare i Holbæk sogn, Rougsø herred, c. 4 mil nordost for Randers, den eneste landsby af dette navn i Danmark; men den ældste bevarede kirkebog for Holbæk sogn begynder først 1731, så herfra kan ingen oplysninger skaffes.

Om Hans Jensen Carøe's hustru har hidtil intet kunnet oplyses; der er grund til at tro, at hun er død efter manden c. 1715, men alle oplysninger om døde i Randers mellem 1713 og 1720 mangler; i 1716 var i alt fald to af ægteparrets børn forældreløse og kom da under værgemål af en Randers borger, Niels Jensen Bunde; om der har været flere børn, vides ikke bestemt; et tredje barn har muligvis været det „Hans Bagers Barn“, der i Randers kirkebog anføres at være begravet 3 Maj 1706.

Skifte efter Hans Jensen Carøe eller hans hustru er ikke fundet; men i den nævnte overformynderiprotokol opgives de to børns arvelodder henholdsvis at have været:

	Ingeborrig			Hans		
I fædrene arv . . .	37	rdl. 3 m. „ sk.		75	rdl. „ m. „ sk.	
I mødrene arv . . .	54	„ 4 „ 6 „		109	„ 2 „ 12 „	
Desuden løsøre . .	55	„ 1 „ 1 „		113	„ 1 „ 7 „	
	<hr/>			<hr/>		
	147	rdl. 2 m. 7 sk.		297	rdl. 4 m. 3 sk.	

Den samme overformynderiprotokol viser i øvrigt, hvor strengt man dengang gik frem, når det galdt tyendeforhold: „Ifølge af en ved Randers Byting den 12 Aug. 1720 ved Prokurator Jens Collin paa velbr. Adam Ernst Pentz's Vegne over min Myndling Hans Jensøn Karrøe erhvervet Dom for Undvigelse af sin Tjeneste hos bem^{te} Pentz haver jeg betalt 25 Rdl. 4 M. 8 Sk.“

Denne Hans Jensøn Karrøe, hvilket skal være *Hans Hansen Carøe*, er det, der senere bliver købmand i Randers; hvornår han har fået borgerskab, vides ikke, da der mærkelig nok intet herom findes i Randers borgerskabsbog; kun vides det, at han begyndte at betale skat i 1727; i 1743 kautionerede han for sin „Svoger“ Adrian Forsmann, der da nedsatte sig som parykmager i Randers; om dette slægtskabsforhold vides intet nærmere; Forsmann blev 18 Juni 1744 gift med Anne Christensdatter Hviid.

Hans Hansen Caarøe synes senere altid at have skrevet sit navn som her anført; det findes således flere steder i kirkebogen og ligeledes i „Randers ældre Kjøbmands-Liglaugs Historie fra 1693 til 1893“ ved N. H. Bay. Af dette lav var H. H. Caarøe medlem fra 1741, men angives i ovennævnte bog urigtigt at være død 1760 i stedet for 1762; i selve medlemslisten står han anført som Carøe, men under to der aftrykte skrivelser fra 28 Maj og 30 August 1760 står der Hans Caarøe.

Om hans første hustru, *Maren Rasmusdatter*, salig Jens Ambrosii enke, vides intet nærmere; skifte efter den første mand er ikke fundet; hendes eneste barn med H. H. Carøe døde næppe et år gammelt, og selv døde hun 1735, fire år efter brylluppet. Skiftet efter

hende viser, at ægteparret boede i et lejehus i Kirkegyden, at der var tre umyndige børn af hendes første ægteskab, og at boet efter hende opgjordes til 113 rdl. 4 m. 13 sk., hvoraf enkemanden fik halvdelen, 56 rdl. 5 m. 6 $\frac{1}{2}$ sk.; af „kristelig kærlighed og faderlig omsorg“ erklærede stiftfaderen imidlertid, at han vilde give børnene 80 rdl. og betale alle skifteomkostningerne.

Hans Hansen Carøe's anden hustru, *Maren Schnell*, var en datter af præst i Thisted Frederik Christian Schnell og Margrethe Christensdatter Wibroe; begge disse var døde allerede 1727 og 1728; vielsen har derfor ikke fundet sted i Thisted, men hvor ellers vides ikke. Fra mødrene side er sikkert de senere i slægten så almindelige fornavne Christian og Frederik (Frederikke) komne ind, medens fornavnet Hans og de deraf afledede Johan og Hansine, der især i de ældre slægtled forekommer ret almindeligt og endnu ikke er helt forsvundne, stammer fra fædrene side.

Af Hans Hansen Carøe's 9 børn i andet ægteskab var de fem sønner, af hvilke tre døde som små; om de tre af døtrenes skæbne vides intet, den fjerde døde ugift 1775 i Randers 31 år gammel; ingen af de tre længstlevende døtre synes at være bleven gift eller at være død før moderen; da der intet skifte er fundet hverken efter faderen eller moderen, har muligvis moderen siddet i uskiftet bo og hendes arvinger alle været fuldmyndige.

De to længstlevende sønner, mellem hvilke der i alder var 9 år, blev begge juridiske embedsmænd og endte begge som borgemestre og etatsråder, den ældste i fødebyen Randers, den yngste i Horsens. Med 11 års mellemrum blev de begge gifte med to søstre Hansen af en gammel Randersslægt, halvsøsterdøtre af legatstifteren Niels Brock, hvorfor slægtens stamtavle fra den tid indtil 1892 findes i „De Brock-Bredalske Legats Stamtavler“ femte udgave, side 40—52 og 56—59.

De fra disse to brødre nedstammende linjer, Randersslægten og Horsensslægten, de eneste, der i Danmark bærer navnet Carøe, har trods deres dobbelte slægtskab i tidens løb næsten helt tabt hinanden af syne, hvilket vistnok ene skyldes, at den fra Johan Frederik Carøe i Randers udgående slægt hurtigt voksede sig stor i det nordlige Jylland og Sjælland, medens den fra Nicolai Christian Carøe i Horsens udgående slægt fra først af kun var lille og længe holdt sig

begrænset til det sydlige Jylland på en tid, da forbindelserne mellem langt fra hinanden liggende egne endnu var kostbar og besværlig. Man får bedst et begreb om de to slægters forskellige størrelse derved, at medens Randersslægten i stamtavlen i 1892 fylder 13 sider, fylder Horsensslægten næppe 4 sider.

At give en fuldstændig stamtavle over hele slægten har ligget uden for dette arbejdes plan; dertil var vanskelighederne med den ukendte Randersslægt for store og interessen for den for liden, medens det let lod sig gøre med Horsensslægten, i hvilken nøje forbindelse mellem hver enkelt har holdt sig helt op i fjerde led trods afstand i sted og forskel i nationalitet. Det lå da nært samtidigt at prøve på at give et billede af denne slægts stamfader; men her viste sig den vanskelighed, at der i slægten hverken findes breve eller portrætter af N. C. Carøe eller hans hustru; og hans børnebørn var ved hans død så unge og havde personligt kendt så lidt til ham, at der ikke hos dem var bevaret nogen erindring om ham, der er gået i arv til deres børn.

Tilbage stod da gennem hans ansøgninger dels om embeder, dels om afskedigelse fra disse og gennem de ledsagende udtalelser fra hans overordnede at se om muligt at danne sig et billede af ham; det vil forhåbentlig af de følgende aktstykker fremgå, at det i alt fald er lykkedes at vise, at han har været en lige så dygtig og nidkær embedsmand som omhyggelig og kærlig familiefader.

Men da dette var gjort, lå det også nært ad samme vej at søge at give et billede af broderen J. F. Carøe, hvis gerning og livsførelse var hans egen så lig; derfor er her også medtaget, hvad der om ham lod sig finde i rigsarkivet.

Alt, hvad der i disse akter direkte vedrører de to brødre, er i det følgende gengivet fuldstændigt.

At give en indgående fremstilling af begge brødrene som administrative embedsmænd har ikke været tilsigtet, og det vilde desuden have krævet lang tids arbejde i provinsarkivet i Viborg, hvortil der ikke har været lejlighed. Om J. F. Carøe findes i så henseende flere

oplysninger hos S. A. Stadfeldt: „Chorographisk og oeconomisk Beskrivelse over Randers Kiøbstæd“ (1804), L. C. Neckelmann: „Kortfattet Udsigt over Randers Kjøbstad i Aaret 1830“, i „Biografisk Lexikon“ III, og i nogle artikler af arkitekt F. Uldall i „Randers Amtsavis“ 1903, nr. 238, 256, 269; om N. C. Carøe enkelte oplysninger hos G. F. Gaarmann: „Efterretninger om Weile Kiøbstæd“ (1794), derimod mærkeligt nok ingen hos O. Fabricius: „Horsens Kjøbstads Beskrivelse og Historie“ (1879).

Hvad de foranstående oplysninger angår, skylder jeg hr. arkivar G. Saxild særlig stor tak for at have fremdraget alt, hvad der her er meddelt om Hans Jensen Carøe og hans to børn, såvel som for utrættelig hjælp under mit arbejde i provinsarkivet i Viborg.

For de følgende oplysningers vedkommende skylder jeg ligeledes særlig tak til hr. arkivar G. Kringelbach, som i rigsarkivets anden afdeling har fremdraget alle de gamle embedssager om de to brødre Carøe og ydet mig den bedste hjælp ved den videre udarbejdelse, der på adskillige punkter måtte suppleres ad andre veje, hvorom navnlig anmærkningerne sidst i bogen bærer vidne.

I øvrigt er til stamtavlens udarbejdelse anvendt kirkebøger, navnlig i provinsarkivet i Viborg, de Brock-Bredalske stamtavlers femte udgave 1892, der imidlertid på mange punkter viste sig at være ufuldstændig og fejlagtig navnlig med hensyn til datoer og måneder, og endelig en stor mængde personlige meddelelser fra slægten.

JOHAN FREDERIK CARØE.

1742—1819.

Johan Frederik Carøe, tredje barn og ældste søn af købmand i Randers Hans Hansen Carøe og II hustru Maren Schnell blev født i Randers 7 Nov.*) og døbt der 11 Nov. 1742. Faddere var: Niels Mortensen's kone, Peder Brockes, Joseph Brinchmann, Rasmus Bang, Peder Sindberg Collegæ. I 1758, da han altså var 15—16 år gammel, gik han til Norge og var på en sorenskrivers kontor i Frederiksstad i 5 år; i 1763, kort efter faderens død, kom han tilbage til Randers og begyndte da som 21årig sin juridiske virksomhed som fuldmægtig på byskriverkontoret der; hans broder, N. C. Carøe, siger i et brev om ham, at han da blev prokurator, hvilket vel vil sige, at han privat har givet sig af med juridiske forretninger; thi beskikkelse som prokurator ved alle over- og underretter i Jylland fik han først 8 Juli 1768, efter at han 7 Sept. 1767 havde taget dansk-juridisk eksamen med karakteren „bekvem“. Året efter, 7 April 1769, blev han vicerådmand i Randers med ascensionsret, og 28 Juli 1769 blev han af kongen beskikket til „at forrette byfoged i Randers og herredsfoged i Sønderhald, Øster Lisberg og Rougsø Søren Hansen's³⁾ tjenester imod derfor at nyde årlig 120 rdl. og for alle embedets forretninger ved kommende ting at stå til an-

*) Denne datum findes i de Brock-Bredalske stamtavler og i nekrologen over J. F. Carøe i »Randers Amts Avis« for 1 Nov. 1819. Efter velvillig meddelelse fra ordenshistoriografen, prof. Troels Lund, findes denne datum ogsaa i ordenskapitlet i et register over de ældste riddere. Den til ordenskapitlet i 1812 indsendte selvbiografi er des værre brændt med Kristiansborg i 1884. I Stadfeldt's Beskrivelse af Randers angives fødselsdagen at være 2 Nov., hvilket rimeligvis er en trykfejl, der derfra er gået over i »Biografisk Lexikon«. På gravstenen på Randers kirkegård står tydeligt født 9. Nov., altså en tredje datum.

svar“. Sagens akter findes ikke i rigsarkivet, men af den kgl. resolution ses, at Søren Hansen formedelst alder og skrøbelighed selv havde ansøgt om denne ordning, som anbefaledes af stiftamtmand Rosenørn, der om J. F. Carøe havde udtalt, at det var en duelig mand, der selv havde tilbudt sig uden løfte om succession.

Allerede da har J. F. Carøe åbenbart følt sig sikker i sin stilling i Randers, thi i 1771 fik han, der da kaldes rådmand, tilladelse til i St. Mortens kirke at anbringe en lukket stol „i den sønder liden gang over 2 à 3 mands stole, og indgangen til samme fra våbenhuset“⁴⁾, rimeligvis samtidigt med og i anledning af, at han 18 Juli 1771 giftede sig.

Et år senere, i begyndelsen af December 1772, døde byfoged Søren Hansen, og som den tredje indstillede af 12 ansøgere findes J. F. Carøe, der havde stiftamtmandens og amtmandens attester for, at han over 3 år har forestået embeder for den forrige byfoged vel og upåklagelig samt med stor vanskelighed og besværighed, såsom han modtog dem i stor uorden. Udnævnt til Søren Hansen's efterfølger blev C. R. Voigt⁵⁾, men samtidigt indgav borgemester Bredal⁶⁾ i Randers ansøgning om afsked fra embedet, der søgtes af viceborgemester S. Simesen⁷⁾, der allerede 22 Jan. 1745 af Christian VI havde fået succession på embedet og sørget for at få den fornyet af Frederik V og Christian VII.

I den anledning skriver stiftamtmand Rosenørn⁸⁾ 16 Febr. 1773:

„Da nu det danske kancellis respektive ordre af 22 Dec. 1770 pålægger mig forklaring af ekspektanters forhold og duelighed, bevidnes pligtskyldigst, at bemeldte viceborgemester Simensen (siden 1745, da han dertil er udnævnt) aldrig har indfundet sig som magistratsperson på rådstuen, aldrig taget del i forretninger, magistraturet vedkommende, aldrig mødt til nogen konsultation, hvor jeg, udi magistratens overværelse har ladet borgerskabet fremkalde, og aldrig ladet sig se, når jeg i embedsforretning er kommet til staden. Således har hans forhold været i 10 år, jeg er stiftsbefalingsmand, følgelig kan jeg ikke attestere hans duelighed til borgemester, men vel at han er en svag og sygelig mand, der sjældent kommer eller kan komme ud af sit hus. Dette uagtet begærer han i vedføjede Pro Memoria at være borgemester i Randers; hvor vidt han er tjent dermed, vides ikke, men er forvisset, at byen og magistraturet i så fald bliver mådelig betjent med ham.

Når da viceborgemester Simensen efter anførte omstændigheder ikke skulde ascendere til virkelig borgemester, vidste jeg ingen dueligere dertil

at bringe i forslag end rådmand Johan Frederik Carøe, der alene i nogle år har forbedret al ting i magistraturet og byfogedembedet og vist due-lighed, flid og retsindighed. Udi bemeldte Carøe's sted foreslås skyldigst vicerådmand Lillenschield¹⁰⁾ til virkelig rådmand, da han hidindtil har vist sig villig til forefaldne embedsmedfør.

I det øvrige rekommanderer denne min pligtskyldigste beretning til favorable forestilling med lige forsikring, at hans majestæts tjeneste, Randers bys bedste og forretningernes behørigte ekspedition er min eneste attrå, da jeg i andet fald så meget mindre derfor tør respondere, som Randers har haft mange vanskeligheder, som ved rådmand Carøe's retsindige bestræbelse og utrættelige flid nu er hævet, men endelig igen af andre, der ikke har lige afsigt, kunde bringes i bevægelse.“

Stiftamtmandens indstilling blev tagen til følge, og 7 April 1773 blev J. F. Carøe beskikket til borgemester i Randers:

„Thi skal han fremdeles være os som sin absolut og suveræne enekonge og herre huld og tro, vores og vores kongelig arvehus' gavn og bedste søge, vide og ramme, skade og fordærv af yderste magt, evne og formue hindre, forekomme og afværge, så og ikke for nogen åbenbare, hvis samme hans embedsforretninger vedkommer og hemmelig bør at holdes, men sig derudi såvelsom udi alle andre måder således skikke og forholde, som det en ærlig, tro og oprigtig borgemester egner og vel anstår efter den ed, han os derpå aflagt haver. Hvorfore vi hermed byder og befaler samtlige borgerskabet i bemeldte Randers, at de fornævnte Johan Frederik Carøe herefter for deres borgemester agter og holder.“

Et borgemesterembede alene gav imidlertid i de tider sin besidder kun en ringe indtægt, hvilket også fremgår af det følgende.

Birkedommer i Dronningborg birk Lund¹¹⁾ indgav 21 Dec. 1774 ansøgning om på grund af svagelighed at måtte få J. F. Carøe, „der sidder ved et meget ringere embede end dette og kan ej have fornøden udkommé“ adjungeret sig med successionsret; og i den anledning indgav J. F. Carøe 27 Dec. 1774 følgende ansøgning:

„Når deres kongl. majest. allernådigst vil konferere mig birkedommer og skriver Jens Nicolai Lund's tjeneste, når samme lovlig ledig vorder, da forbinder jeg mig at assistere hannem som adjungeret udi alt, hvis han af mig måtte begære, på mit eget an- og tilsvær og efter hans død erlægge den imellem os aftalte pension til hans enke.

Allernådigste konge!

Af borgemestertjenesten kan hverken jeg eller nogen mand leve; thi når husleje, kongelige og byens skatter er betalte, har jeg til at føde, klæde mig og familie af ej 100 rdl. årlig; min antecessor arvede store midler, der soutenerede hannem; hans formænd var alle formuende købmænd, og den tid kunde begge dele, både embedet og negotien bestrides, uden at enten af delene blev forsømt; nu er embedets forretninger således vokset, at dette ej længere har sted; det ansøgende er det eneste embede, der kunde tillægges min ringe tjeneste; alle byens øvrige justitsbetjente har enten et herredsfoged- eller skriverembede annekteret til deres tjeneste, men jeg intet.

Allernådigste konge!

Når de, der skal pleje ret og retfærdighed, må fremdrage deres tid i den bedrøvelige armod, da kan dette med den deraf fødende foragt lettelig tvinge et ærekært og ellers redeligt gemyt til at begå sådanne gerninger, der skader deres majest. høje tjeneste, publikum og vanære embedet. At min tjeneste er af det ringeste slags, og at jeg ej haver andraget noget urigtigt, det ansøger jeg underdanigst, at min høje foresatte øvrighed herpå nådigst vil attestere, og sukker dernæst om allernådigst bøn høring.“

Ansøgningen blev anbefalet af stiftamtmandene Skeel¹²⁾ og Rosenørn⁹⁾, men blev for successionens vedkommende ikke anbefalet af kancelliet, der dog udtalte, „at når J. F. Carøe gik birkedommeren flittigt til hånde, kunde han vel gøre sig ved vakance håb om succession.“ Et fjerdingår senere, 30 Marts 1775, søgte så birkedommer Lund endelig afsked og anmodede indtrængende om at få J. F. Carøe til efterfølger, da denne ikke alene siden forrige ansøgning, men endog længe forud trolig havde hjulpet ham, uden at han havde set sig i stand til at belønne ham derfor. Nu var han så gammel og svagelig, at han ikke mere kunde bestyre embedet, af hvilket J. F. Carøe havde forpligtet sig til at lade ham beholde som pension embedets årlige visse indtægter og hans hustru det halve deraf efter hans død.

J. F. Carøe's ansøgning af 30 Marts 1775 om embedet lyder således:

„Når jeg må finde nåde for deres kongelige majestæts øjne og erholde birkedommer Lund's tjeneste annekteret på de af ham anførte konditioner til min ellers ringe og usle tjeneste, der hverken kan soutenere mig eller nogen mand, der ej som formændene enten har haft andre næringsveje eller arvet kapitaler, da vilde sådan høj kongelig nåde gøre, at jeg i tiden kunde se mig befriet for den bekymring, som frygt for en skammelig armod ellers virker, og forebygge, at det embede, jeg allerede allernådigst er anfortroet, ej ved mig skulde blive foragtet, og jeg i frygt for mine pligters opfyldelse eller af menneskelig skrøbelighed til det kummerlige livsophold begå det, der ellers aldrig kom mig i tanker; at jeg ej af borgemestertjenesten kan soutenere mig og familie, da den levner mig 100 rdl. årlig til klæder og føde, og at ingen anden tjeneste her er, der bekvemmelig uden denne, der og forhen har [været] tillagt en af magistraten her, samme kan tillægges, håber jeg min høje suppleur, hans excellence hr. gehejmeråd og stiftsbefalingsmand de Rosenørn forhen på min allerunderdanigste supplik af 27de Dec. 1774 har attesteret; jeg sukker derfor med Lund om allernådigst bønnehørelse.“

Den 1ste Juni 1775 fik J. F. Carøe udnævnelse som birkedommer og skriver ved Dronningborg distrikts birketing mod at svare Lund og hans enke den betingede pension. For enkens vedkommende ses den at have udgjort 100 rdl., som J. F. Carøe betalte indtil 1 Jan. 1780, da den blev overført på postkassen.

I disse embeder blev nu J. F. Carøe siddende i en lang årrække, indtil han selv paa grund af alder og svagelighed trak sig tilbage fra dem.

Som en fremragende dygtig, men ogsaa meget myndig embedsmand*) erhvervede han sig i Randers et stort ry, der endnu langt-

*) Det hed sig i Randers, at J. F. Carøe stundom afgjorde en sag ved at lade vedkommende borger kalde; når denne mødte, drejede han kontornøglen om og pryglede ham med sin stok, hvilket aldrig blev påtalt. Det var måske grunden til, at han, som anført side 25, var hver god mands ven og rådgiver og forstod at forebygge processer, så at ingen prokurator kunde trives i byen.

fra er glemt, og allerede 8 Okt. 1790 blev han af kongen, efter mundtlig tilkendegivelse til kancelliet, udnævnt til justitsråd; samme år, 17 Dec. 1790, blev han beordret til sammen med amtmand D. Pentz¹³⁾ at indtræde i en kommission til at undersøge den fra St. St. Blicher's novelle „Eneste Barn“ bekendte jyske godsejer og landsdommer Friderich Schinkel's forhold¹⁴⁾.

I 1797 lod de fornemste borgere i Randers i anledning af hans fortjenester af åens uddybning male et billede af ham og ophænge i rådhusalen, hvor det endnu indtager hæderspladsen på endevæggen med billeder af Niels Brock og hustru Lene Bredal på hver side. Billedet, der er et knæstykke i næppe fuld legemsstørrelse, og indfattet i en rigt udskåret, meget dekorativ, forgyldt ramme, er signeret „Jes Jessen¹⁵⁾ pinxit Apenradensis 1797“ og således malet af Eckersberg's lærer, en for sin tid dygtig, om end ikke fremragende kunstner og håndværker, og giver et sikkert vel lignende og ganske livfuldt billede af den kloge og myndige mand. Det ridderkors, hvormed billedet nu er smykket, må dog være malet på senere, da J. F. Carøe først blev ridder i 1809. Billedets baggrund viser et fjordlandskab; på fjorden ses en af to heste dreven muddermaskine, en hentydning til J. F. Carøe's fortjenester af fjordens uddybning, og på landjorden en med fire heste forspændt plov, rimeligvis en hentydning til hans forbedring af byens markjorder. Til billedets vedligeholdelse er der samtidigt med dets ophængning legeret en kapital på 100 rdl.

Endelig blev han 1 Aug. 1800 beordret til med vicerådmand Eske Bendixen¹⁶⁾ at sammentræde i en kommission for „at udarbejde de fornødne forslag om de forholdsregler, som efter grundsætninger, der indeholdes i den for håndværkerne i vor kongelige residensstad København under 21 Marts sidstl. udgangne anordning, kan være at bestemme for lavene i vor købstad Randers med hensyn til dette steds særegne beskaffenhed.“

Allerede 18 Juli 1771 havde J. F. Carøe ægtet Anna Margrethe Hansen, døbt 7 Febr. 1751 og død 10 Maj 1808, datter af overvejer og måler i Randers Johan Hansen og Frederikke Brock (halvsøster til legatstifteren Niels Brock); hendes 7 år yngre søster Margrethe Kirstine blev 11 år senere gift med Nicolai Christian Carøe, der da

var herredsfoged i Middelsom og Sønderlyng herreder, men havde bolig i Randers indtil 1784.

I dette ægteskab, fra hvilket den store Randerslinje af Carø'erne nedstammer, fødtes der i årene 1772 til 1780 i alt 7 børn, af hvilke de to næstældste og det yngste (Frederikke, døbt 8 Aug. 1773, begravet 2 Marts 1775, Johan Frederik, f. 18 Dec. 1774, d. 30 Jan. 1775 og Niels Brock, f. 5 Sept. 1779, d. 3 Marts 1780) døde i spæd alder.

Det ældste barn, datteren Hansine Marie, fødtes 4 Juli 1772 og døde 1 Marts 1849 på Holbækgård ved Randers; hun blev 12 Sept. 1794 gift med cand. jur. Rasmus Ammitzbøll, senere kaptajn og ejer af Holbækgård, f. 8 Juli 1765 på Rask, d. 18 Maj 1850 på Holbækgård. Fra dem nedstammer en stor slægt, der endnu til dels har sit hjemsted i det nordlige Jylland.

Det fjerde barn, sønnen Johan Frederik, fødtes 13 Febr. 1776 og døde 10 Jan. 1829 i Randers som kystbefalingsmand; han blev gift første gang 23 Juli 1808 med Anna Elisabeth Brøchner, f. 17 Febr. 1773 i Spentrup præstegård, død 26 Juli 1811 på Ingerslevgård ved Randers, anden gang 9 Okt. 1812 med Christiane Frederikke Caroline Gøtzsche, f. 29 Juli 1785 i Ørsted præstegård, d. 5 Juli 1845 i Øster Velling. Fra dem nedstammer også en stor slægt, der til dels endnu har sit hjemsted i det nordlige Jylland.

Det femte barn, sønnen Hans Nicolai, fødtes 27 Marts 1777 og døde 20 April 1856 på Sauntegård ved Helsingør; han blev gift første gang i 1804 med Marie Busch, døbt 27 Aug. 1779 i Skovlænge, d. 17 Okt. 1811 på Kirkebjerggård ved Glostrup, anden gang 10 April 1815 med Louise Cathrine Dodt, f. 11 April 1785 i Helsingør, d. 6 Febr. 1866 på Sauntegård. Fra dem nedstammer ligeledes en stor slægt, hvis hjemsted længe var egnen om Helsingør, men som nu er vidt spredt.

Det sjette barn, datteren Frederikke, fødtes 2 Aug. 1778 og døde 21 Nov. 1809 i Memel i Preussen; hun blev 23 Nov. 1804 gift med dansk konsul i Memel Johan Heinrich Lorch, f. 21 Marts 1778 i Memel, d. der 13 Okt. 1828. De havde kun et barn, en datter, der atter efterlod kun en datter.

I en alder af godt 61 år, efter i 35 år at have været embedsmand og i 28 år borgemester i Randers søgte J. F. Carøe 7 April 1804 afsked som borgemester på grund af svækket syn og mindre god hukommelse, men beholdt dog ligesom broderen i Horsens foreløbigt sin landjurisdiktion.

„Til Kongen!“

„Den 7de April 1769 blev jeg allernådigst beskikket til rådmand heri byen og tillige konstitueret by- og herredsfoged i den virkelige for alder suspendertes sted, hvilke embeder jeg betjente indtil den 7de April 1773, da jeg allernådigst erholdt bestalling som borgemester. Den 1ste Juni 1775 blev jeg lige allernådigst birkedommer og skriver til Dronningborg birk.

Jeg har altså oplevet den sjældne lykke at have været embedsmand i fulde 35 år og er nu den ældste justitsbetjent i Danmark og Norge. I denne lange tid har jeg tjent under 16 overøvrigheder, fordi birket forhen har ligget i 3de og endnu i 2de amter. At ingen af disse nogensinde har fremført klage over mig, vil kollegialregistranterne bevise, ligesom jeg og fra de anno 1802 levende allerunderdanigst vedlægger attester litr. A., der godtgør, at jeg har været heldig at bevare disse høje og retskafne mænds yndest.

Hvad jeg efter mine svage evner til min fødebys vel har — fordi jeg aldrig savnede råd og kraftfuld understøttelse fra mine høje foresatte — udrettet, det ses allernådigst af embedsattesten nr. 1 og af det vidnesbyrd, den ældste og mest agtede del af mine medborgere har meddelt mig, betegnet litr. B.

Borgemesterembedets indtægter er her som flere steder ubetydelige og kan umulig ernære en familie. Som birkedommer og skriver har jeg ingen løn af deres kongelige majestæts kasse, blot efter forordningen af 4de Novbr. 1720 af birkets cirka 4000 tdr. hartkorn 2 sk. af tønden. Min formand havde 100 rdl. af deres majestæts kasse, der ophørte med hans afgang, og dog svarede jeg hans enke indtil 1ste Jan. 1780 en årlig pension af 100 rdl. efter litr. C.

Ved økonomi og i mine yngre år som kommissarius såvel i befalede som private sager har jeg til mig og familie fundet udkomme, dog uden at kunne gøre oplag for den gamle mand.

Jeg bør ikke nægte, at disse embeders indtægter i det sidste de-

cennium er formerede, dels med skifteforvaltningen fra amterne og dels med sportelreglementet, men så er alle livets fornødenheder igen stegne til før ukendte priser.

Allernådigste konge! Nu har jeg som formand i havnekommissionen oplevet enden paa fjordens opmudring og Gudenåens oprensning til Ans, og således været heldig med at se opfyldt vores for det almindelige så nidkære og dyrebare kronprinses ønske og vilje, så at intet mer står tilbage, end hvad der bør efterhjælpes, og som i denne sommer kan fuldføres; nu mine år er mange og mine kræfter daglig aftager, bønfaller jeg allerunderdanigst, at må allernådigst blive entlediget fra borgemesterembedet med en sådan pension, som deres kongelige majestæt allernådigst vil forunde mig, der kunde befri mig for at lide mangel i alderdommen.

Birkedommer- og skriverembedet, som ved min afgang efter resolution betegnet litr. D. skal indgå, ønskede jeg at beholde — om deres kongelig majestæt således allernådigst for godt befinder — endnu en føje tid, dels for ikke med et at sættes ud af al virkekreds, da dette bedre end hint ved nogen hjælp af holdende folk lader sig bestyre, og dels for at ordne alt således, at samme kunde overleveres til de 6 herreder, hvorfra birket i den ældre tid er taget, og hvortil der hører tid.

Jeg sukker og beder om deres kongelig majestæts allernådigste bønnehørelse.“

Afskedsansøgningen er givet følgende påtegning:

„Ansøgningens vedlagte bilager vidner noksom om supplikantens for-tjenester af det offentlige i hans virkekreds.

Også jeg skylder sandheden det vidnesbyrd, at jeg i min embedstid her i Randers haver lært at kende supplikanten som en ved duelighed, virksomhed, klogskab og indsigter udmærket embedsmand, der tør gøre sig håb om deres kongelig majestæts nåde, hvortil han anbefales allerunderdanigst af

Jens Benzon¹⁷).“

Og for at betone yderligere, at det var ham om at gøre at få afsked bevilget, føjede J. F. Carøe få dage efter, 10 April 1804, en yderligere ansøgning til:

„Nådigste Kronprins og Herre!“

„Det var i året 1787, da denne by blev glædet ved deres kongelig højheds første nådigste nærværelse, at deres kongelig højhed nådigst ønskede, det byen skulde gives en vinterhavn og fjordens grunde renses til en passende dybde.

Efter at denne så gavnlige befaling lykkelig og med byens egne kræfter var fuldført, befalede deres kongelig højhed senere i lige ædel hensigt, at den vigtige Gudenå skulde gøres navigabel i det mindste til Ans, og denne højeste befaling har havnekommissionen, hvis formand jeg er, også været heldig at efterkomme.

Opmuntret herved, og da deres kongelig højhed ved deres første nærværelse her altid har nådigst ytret deres høje tilfredshed med denne by og der herskende orden, og fordi mine år er mange og kræfterne aftager, så bønfalder jeg underdanigst, at min allerunderdanigst herved vedlæggende ansøgning om at forløses fra borgemesterembedet med en sådan pension som hans kongelig majestæt aller-nådigst befaler, måtte nyde deres kongelig højheds nådigste understøttelse og anbefaling.“

Det er en anselig række udtalelser om sin embedsvirksomhed, J. F. Carø henviser til i afskedsansøgningen, alle ydende ham stor og uforbeholden anerkendelse; navnlig er borgerskabets interessant, idet den giver en oversigt over, hvad han fik udrettet i sin 28årige virksomhed som borgemester, hvoraf bedst fremgår, hvor meget Randers by skylder ham.

Litr. A.

1) „I 34 år har justitsråd Carø været embedsmand og i 28 år borgemester i Randers; af denne ikke korte tid har han i 18 år stået i forbindelse med mig som stiftamtmand. Om hans embedsførelse i samme tid har han, da min alder, attrå og trang til hvile gør mig løsladelse ønskelig, begæret mit vidnesbyrd som den mands, han længst har arbejdet med, og som nøje måtte kunne vurdere hans flid og dåd. Sandhed efter fuldeste kundskab skal give mig ord og bestemme hvert ord.

1) I min hele embedstid i stiftet har aldrig nogen af Randers borgere bragt til mig enten klage over ophold eller besværing over forurettelse; altid har jeg fundet byens sager i bedste orden og tingenes gang jævn og til rette tid befordret. At lempe og lede gemytterne til det rette, (en hos øvrighed herlig egenskab) har han forstået og kunnet. Mod borgerne har

han været hjælpsom, og ikke sjælden for adskillige af dem endog vovet formue. Med garnisonen har han vedligeholdt til fuld tilfredshed for by og regiment god forståelse.

2) Hans omhu for byen og dens tilvækst og flor fortjener en såre udmærket berømmelse. Jeg taler ej om hans opmuntringer med råd og dåd til handelsforetagender og rask driftighed; dette ved jeg vel, men det ligger ej for øjnene. Her nævner jeg alene, hvad der ses og er alle vitterligt:

a) I disse mine 18 år er ved hans forsorg med lempe de, ikke få, stråttage for længst komne bort.

b) Fattigvæsenet er sat og holdt ved hans kloge nidkærhed i fuldeste orden, så alt betleri er forsvundet, og ingen fattig sukker om brød.

c) Sprøjter og brandvæsen er, som det kan ønskes, og har vist det, heldig nok, ved nogle indtrufne ildsvåder.

d) Byen er udvidet mod østen og har fået ny og smukke bygninger. Rådhus og kirke vundet i anseelse; haver blevne bebygte; grimme tårne er komne bort og det hele således forskønnet.

3) Men det, som gør hans embedstid uforglemmelig, er havnens og den lange fjords altid ønskede, forhen forgæves forsøgte og nu udførte og for vor allernådigste regerings øjne nu beviste forbedring og opmudring.

Når sådan mand ikke er fortjent, er ingen det.“

Århus den 29de April 1802.

O. Høegh Guldberg¹⁸⁾.

II) „Førend jeg i året 1789 blev allernådigst forflyttet fra Norge som amtmand over Dronningborg, Silkeborg og Mariager klostres amter (nu Randers amt) har jeg kendt hr. justitsråd, borgemester og birkedommer Johan Frederik Carøe i Randers som en mand, der fortjente enhvers agt.

Som amtmand i Randers fra 1789, indtil jeg sidst i året 1793 blev forflyttet som stiftamtmand i Ålborg, har jeg så meget nøjere lært at kende hr. justitsråden som embedsmand.

Jeg har med glæde fundet hos ham alle de egenskaber, som udgør den retskafne embedsmand: kundskaber, årvågenhed, venlighed, utrættelighed, lyst at gavne det almindelige, attrå og held til at afværge processer og trætte, endog førend forlignelseskommissionerne blev indrettede, redbonhed til at gavne sine medmennesker, uegennyttighed, og udmærket moralitet.

Og ved disse gode egenskaber har han i hans mange embedsår aldrig savnet hans foresattes agt og hengivenhed eller hans medborgeres og undergivnes fulde tillid og kærlighed — en belønning, der ærefuld følger den retskafne mand indtil graven.“

Ålborg den 8de April 1802.

Pentz¹³⁾.

III) „I den lange række af år, jeg har været anbetret bestyrelsen af Randers amtmandskab, må jeg have fundet lejligheden nøje at kende de

mig underordnede rettens betjente. Som en følge heraf kan jeg i medfør af ed og pligt meddele hr. justitsråd, borgemester, birkedommer Carøe i Randers det velfortjente vidnesbyrd, at han i et og alt i og uden for embede stedse med en sjælden iver, virksomhed og redelighed har bestyret og udført det ham anbetroede, derved erhvervet undergivnes fortrolighed, foresattes agt og yndest, hvilket herved under hånd og segl bekræftes.“

Vosnæsgård den 26de Maj 1799.

Gersdorff¹⁹).

IV) „Omendskønt det måtte synes overflødigt at ytre mit vidnesbyrd angående hr. justitsråd Carøe's embedsførelse, efterdi hans mange års kyndige og nidkære tjeneste har gjort ham almindelig bekendt (der ses ikke en betler i Randers — der er ingen del af byens og det ham betroede distrikts næring eller tarv, som undgår hans opmærksomhed og vejledning), så bør jeg dog efter embedsmandens begæring, og da han er birkedommer for Dronningborg birk, hvoraf en del er beliggende i Viborg-amt, ikke undslå mig for offentlig at bevidne, at hr. justitsråden i al den tid, hans embede har stået i forbindelse med det mig betroede, stedse har udmærket sig ved kundskab og iver og klogskab, så at enhver hans embedspligt var ham lov og klog erfaring ledede ham under deres fyldstgørelse.“

Viborg den 15de April 1802.

Sehestedt²⁰).

V) „Fra den første dag, jeg modtog det mig allernådigst anbetroede Århusamt, fandt jeg i hr. justitsråd Carøe i Randers den udmærkede embedsmand, der fuldkomment forenede det at ville og at kunne, og som ved sin talentfulde måde at behandle tingene var sikker på at opnå sit tilsigtede mål at bringe til og holde i orden, hvorfor ingen flid, ingen møje nogensinde af ham sparedes. Dette har jeg ikke kunnet undlade efter forlangende at bevidne, hvorved embedspligt opfordrer mig til at anbefale den duelige, virksomme embedsmand til vores milde regerings faderlige omhu.“

Århus den 10de Maj 1802.

Morgenstjerne²¹).

VI) „Hr. justitsråd og borgemester Carøe er, som en af de ældste embedsmænd i hans majestæts riger, ved over tredive års tjeneste allerhøjst-samme og de kongelige kollegier til fulde bekendt.

I den tid Randers amtmandskab har været mig allernådigst betroet, har bemeldte hr. justitsråden som birkedommer i Dronningborg birk stedse vist den ham egne virksomhed og nidkærhed og nøjagtighed i de hans embede vedkommende forretninger; ved enhver lejlighed med sand fædrelandskærlighed og iver for det almene bedste efterkommet mine anordninger og foranstaltninger til den kongelige tjenestes fremme og således

gjort sig særdeles fortjent til hans kongelige majestæts allerhøjeste velbehag og bifald.

Hvilket herved efter hr. justitsrådets begæring vorder bevidnet.“

Moesgård den 23de April 1802.

Guldencrone²²).

VII) „Justitsråd, borgemester og birkedommer Carøe i Randers har behaget at forlange mit vidnesbyrd om hans forhold både som embedsmand og borger i den tid, jeg forestod amtmands embedsforretningerne der.

Jeg opfylder sådan begæring med så megen større fornøjelse, som denne vindskibelige og brave embedsmands fortjenester var så offentlig bekendte.

Det var i årene 1787, 88 og 89, jeg var konstitueret amtmand over daværende Dronningborg, Silkeborg og Mariagerklostets amter, udi hvilken tid der indtraf så forskellige og mange usædvanlige forretninger, således: de til krigstilberedelserne udfordrende foranstaltninger — de foreløbige anstalter til den for landet så vigtige sag: stavnsbåndets løsning for bondestanden og ekstrasesionernes holdelse i den anledning — formueskattens regulering m. m. Af amtmandsforretningernes hurtige og ordentlige gang, som såre meget kom an paa hans medarbejde, de øvrige amternes civile embedsmænds aktivitet — da, såvelsom i alle øvrige forretninger erkendte jeg hr. justitsråd Carøe som den fortrinligste civile embedsmand i den mig betroede circul, og ikke sjælden ønskede, at have fundet hans utrættelige virksomhed til at understøtte og udføre mine foranstaltninger i adskillige andre jurisdiktioner under amterne.

Om hr. justitsrådets forhold som borger behøver jeg alene at tilføje disse par ord: at han, så længe jeg har haft den ære at kende ham, har ejet både min og hver mands højagtelse udi hans virkekreds.“

Thisted den 18de Maj 1802.

Ferslew²³),
Amtmand.

Litr. B.

Pro Memoria!

„Underskrevne som ældste borgere her i byen ønsker sig på egne og flere medborgeres vegne at blive herpå underrettet, om deres højædle og velbårenhed efter rygte agter i dette år at forlade et embede, som de i så mange år med så megen held og med så megen tilfredshed for den ordentlige og rigtig tænkende del af indvånerne haver forvaltet.

De vil tilgive os, at vi herom giver os den ære at spørge, om vi ikke efter vores inderlige ønske og tillige efter vores underdanige og indstændige anmodning kunde overtale dem at vedblive deres forretninger, så

længe gud dertil vil forunde dem liv og helbred. Arsagen kan vi nu for tiden ikke opgive.“

Randers den 16de Januar 1804.

H. Fasting. Christen Sparre. Thomas Hansen.
Søren Knabe. K. Kiergaard. Morten Lund. Hans Madsen.

Til

S. T. hr. justitsråd og borgemester Carøe.

Tjenstærbødigst svar!

„Med glæde opfyldte jeg deres for mig kærlige og gode ytrende ønske, fordi dette tillige var en pligt forbunden med egen fordel; men nu er jeg næsten 35 års gammel embedsmand, nu embedsbyrderne daglig ligesom årene tiltager, og nu mit meget korte og svage øjesyn ikke tillader mig at skrive i de korte og mørke vintermåneder uden i enkelte timer om dagen og aldeles ikke ved lys, er jeg tvungen til at søge den hvile og ro, alderdommen fordrer, og derfor hjertelig længes efter at blive forlovet fra byrden, jeg ej længere til nytte kan bære.

Deres kærlighed og agtelse for mig skal blive mig en kær og dyrebar erindring.“

Randers den 17de Januar 1804.

J. F. Carøe.

* * *

„Fordi hr. justitsråd Carøe og borgemester her i byen ifølge herved hæftede erklæring stadfæster, hvad rygtet haver sagt os underskrevne som ældste borgere i byen, og da vi imod vores ønsker kan ikke modsige hans gyldige grunde, så byder kærlighed, hengivenhed, erkendtlighed og pligt os, der nøje haver fulgt ham i hans hele lange embedstid og til dels optegnet og vel erindrer, hvad der under hans virksomhed og utrættelige dåd er fremmet til byens nytte og sir, at give ham herved et velfortjent minde og et vidnesbyrd, grundet på sandhed, imedens vi, som til dels gamle mænd, endnu er til, og som ikke nu, da han tragter efter den hvile og ro, alderdommen behøver, kan af nogen anses som smiger eller røgelse, men et velfortjent offer, der vil opmuntre hans eftermand at træde i hans fodspor.

Vi haver da i god minde, at da han indgik i rådstuen, blev tillige konstitueret byfoged i nogle år, var den øvrige øvrighed gammel, svag og sat ud af virksomhed; hans forretninger var da som ung, rask og arbejdsom mand:

1. At hæve politiet og bringe det i orden, da her forhen intet var.
2. At tilendebringe ikke få til dels forældede skifter.
3. Byens regnskabsvæsen var fra 1732 af i en stor uorden, regnskaberne

henlå ureviderede og udeciderede; alt dette bragte han i orden, der skaffede ham mange uvenner, så derom opstod angivelser og klager, der endtes med en kongelig kommission, der først, til hans ære, blev sluttet 1778 eller 1779.

4. Gadernes renholdelse før hans tid var ukendte ting.

5. Deres brolægning og istandsættelse ankom på enhvers gode vilje, de var derfor og så slette, som det var mulig, at kan tænkes.

I hans tid er de omlagte og så skønne i almindelighed, at ingen by i Danmark kan opvise dem bedre.

6. Byens publike marker og jorder lå før hans tid i deres naturlige tilstand; i året 1772 bevirkede han en markvedtægt oprettet og indgået, og derefter er hele fædriften ved hans forsorg inddelt i ordentlige vange, der afveksler med korn og græs og har indbragt byens kasse en såre betydelig kapital af 2 til 3000 rdl. årlig og bedre græsning.

7. Vejene omkring byen på dens marker er ved ham afstukne og forbedrede, især er Randersvase på byens grund hans værk. Byen var forhen i tøbrud og højvande i fjorden fra dens sønderside som belejret; den på byens stykke nu stående skønne allé er af ham anlagt.

8. Byens brandvæsens redskaber var før hans tid i en slet tilstand; han efterlader dem i den skønneste stand, og brandkompagniet er i den bedste orden.

9. Under hans opsigt har byen erholdt et værdigt og smukt rådhus, der senere er forsynet med spir og urværk, og i samme er menneskelige arrester.

10. Kirken har ved hans bestræbelser erholdt et tårn med vægtergange og urværk og dens tage i hans tid omlagte og dens kor siret uden at angribe dens svage kasse.

11. Et nyt sprøjtehus er for få år siden opført.

12. Byens rytterstald, der forhen stod uden for byen uafbenyttet, er flyttet ind i byen og der afbenyttet.

13. Skur og bislager, der vansirede byen, bygningerne og gaderne, har han med lempe og god vilje fået afskaffet.

14. De mange farlige stråtage, byen i dens udkanter havde, har han med lempe og uden at ruinere nogen fået afskaffet.

15. De farlige brændespildende maltkøller med træflager har han og med lempe set her afskaffet, så at alle disse nu i hele byen består af jærn og mur.

16. Fattigvæsenets organisation er ene hans værk; forhen omgik der betlere, gamle og unge, hele hobe af over 100 personer til vanære for menneskeligheden; herved er opstået en af statens vigtigste klædefabrikker; hørspindeskolen, som han i så mange år har bestyret, er i den bedste orden og har leveret flere hundrede duelige husmødre og tjenestepiger, der til dels ellers var blevne et rov for lasten.

17. Skibsbyggen er forstørret til mere end det fire dobbelte og den og

broerne holdt i en fortræffelig god stand, og en ny brobetjentbolig opbygget.

18. Hvad byen i århundrede har ønsket, ja meget mere end den har ønsket, er ved hans mod og vedholdende flid og anførsel fuldbyrdet. — Den har ved Udbyhøj en tryk og sikker vinterhavn. — Dens fjord er opmudret til en dybde, der langt overgik forventningerne. — Byen ejer derfor flere fartøjer fra 20 til 64 kommercelæster end forhen under 20 læster. — Gudenåen er forbedret til Bjerringmølle og sidste år gjort sejlbare 2 mile højere til Ans. — Nyttens af alt dette kan tanken alene følge, pennen ikke beskrive.

19. Han haver understøttet gode og fremmede her forhen ukendte professionister, nemlig trykkere, nålemagere, blikkenslagere, karetmagere og klokkestøbere. Og derved ofte selv tabt men gavnet det almindelige.

20. Han haver af alle kræfter understøttet og ophjulpet handelen ved at opmuntre de unge og raske borgere til ny foretagender.

21. Han haver været hver god mands ven og rådgiver, vidst at forebygge processer, hvorfor og ingen prokurator i hans hele lange embedstid, endog sørend forligelsesvæsenet udkom, her har kunnet finde udkomme; han har været enkers trøst og de faderløses fader.

22. Før hans tid var byens borgere og handlende adskilte; han haver befordret lighed blandt disse indført, så den ene af samme klasse agtes lige med den anden; han haver tilvejebragt moralitet og agtelse blandt håndværksstanden.

23. Rettens pleje i sit hele omfang har gået sin jævne gang, enhver ting med orden og upartiskhed.

24. Med garnisonen har han vidst at vedligeholde god forståelse, hvorved fælles vel er fremmet.

25. Ved hans eksempel, understøttelse og opmuntring er byen mangfoldig forskønnet og udvidet, især mod østen.

26. Han har som første mand i byen ved alle lejligheder vist sig således og derved givet gode eksempler; således erindres, at han var den højeste frivillige kontribuante til vore fattiges årlige forsørgelse.

Da vor gode konges borg var afbrændt, tegnede han sig for 200 rdl., hvorved en summa af 7700 rdl. af denne by indkom, og den blev derved den højeste i Danmark uden for København.

At anføre mere synes overflødig. Vi vil derfor gentage, hvad der under hans billede offentlig på rådhuset, bekostet af byens borgere 1797, er hensat og er af denne indhold:

Johan Friderich Carøe

Ved hvis Virksomhed som sin Fødebyes Øvrighed i 28 Aar
Staden forsfionnedes, dens Handel og Nærings-Deie udvidedes,
Dens Indtægter, Politie og Fattig-Væsen forbedredes,
Thi sættes hans Billede her af erkjendtlige Borgere.

Vi ønsker, at den mand, der har arbejdet så meget og med så megen held, må fremdrage sin øvrige levetid så lykkelig og behagelig som mulig for end videre at se frugterne af hans bestræbelser.

Endelig overleverer vi dette til byens ældste repræsentanter, om de finder gode grunde til at stadfæste forestående med os, da de i den senere tid har haft mere med denne mand at gøre end vi og af rygter kan erholde underretning om, hvad der er sket før deres virketid*)."

Randers den 27 Januar 1804.

- Hans Fasting — Borger den 5te December 1749. Brandassistent.
 Christen Sparre — Borger den 18de December 1754, været elegeret og forligelseskommissær.
 Thomas Hansen — Borger 26de Marts 1762, været borgerkaptajn og elegeret.
 Hans Madsen — Borger 12te April 1769.
 K. Kiergaard — Borger 25de Maj 1769.
 Morten Lund — Borger 5te Februar 1772.

* * *

„Kærest havde det været os, at vores i så mange henseender fortjente og virksomme hr. justitsråd og borgemester Carøe vilde og kunde have vedblevet i hans i så lang tid heldig førte embede indtil hans død; men hr. justitsrådets derfor givne grunde kender vi og altfor vel til, at vi jo og ønsker ham den ro og hvile, som alderdommen kræver.

Da vores ældre medborgere har berørt en del af denne vores første borgeres ædle og utrættelige dåd og virksomhed, vil vi ikke igentage samme, men aleneste tilføje, at det ikke er smiger, hvorfor vi så meget kærere deltager udi det meldte, og hvad skulde vi kunne andet, da vi selv i en del år som elegerede med bedste held for byen har afhandlet mange nyttige og byen gavnlige ting med højbemeldte hr. justitsråd og borgemester Carøe.

Vi finder sluttelig intet at tillægge uden alene det ønske, at højbemeldte hr. justitsråden i den forestående fremtid stedse må leve med god helbred, nyde livet så behagelig som muligt og endelig beholde hans nu havende gode sanser til hans dødsdag; vi tvivler da ikke, at jo der endnu vil ses flere velgørende frugter af hans vedvarende bestræbelser til hans fødebys gavn.“

Randers den 8de Februar 1804.

Hans Chr. Hansen. R. Welding. Jacob Friis.
 Niels N. Bay. Niels J. R. Mammen.

* * *

*) I denne redegørelse er mærkelig nok ikke medtaget, at J. F. Carøe (ifølge Stadfeldts Beskrivelse af Randers) i 1780 fik latinskolen bevaret for Randers; da den ingen bolig havde, skulde den nedlægges, men ved indsamling blandt borgerne og ved et lån fik J. F. Carøe købt et hus og derved skolens nedlæggelse forhindret.

„Ugerne må jeg af forestående erfare, at vores retskafne, virksomme og så yndede s. t. hr. justitsråd Carøe vil nedlægge sit så længe med held for byen førte borgemesterembede.

Gerne ønskede jeg og enhver tænkende borger hans vedblivelse; men da han dertil ej er at formå, så ønskes ham i hans øvrige leveår god helbred og et fornøjet sind; for al hans utrættelige flid for byens vel ydes min varmeste tak.“

Randers den 10de Februar 1804.

Hans N. Bay.
Borger siden 1776,
elegeret fra 1794 til 1803.

Af forskellige sagen vedlagte akter ses det, at byfoged Stadfeldt²⁴⁾ erklærede sig villig til at svare J. F. Carøe 50 rdl. i pension, når han kunde blive befordret til borgemester, og vicerådmand Bendixen¹⁵⁾ 150 rdl., når han kunde blive byfoged og virkelig rådmand; herpå gik kancelliet ind og foreslog endvidere, at der skulde ydes J. F. Carøe 100 rdl. årlig i pension af postkassen; på en forespørgsel af stiftamtmand Benzon¹⁷⁾, der ikke findes mellem akterne, svarede J. F. Carøe således 17 Nov. 1804:

„Efter deres højvelbårenheds gunstigste befaling af 14de ds. vedlægges denne min allerærbødige erklæring.

Når mit svage syn og min svækkede hukommelse ikke gjorde det til pligt at ønske mig forlovet fra borgemester-, der ikke såvelsom birkedommerembedet ved hjælp af holdende folk lader sig bestyre, så bød tidernes umådelige dyrhed og skatternes tiltagende mig at tjene længere; men på det jeg ikke skal overleve mig selv og for at kunne gøre rigtighed, imedens jeg dertil har kræfter, samt for ikke at behyrde mine medarbejdere, afgiver jeg til det høje kancellikollegium min underdanigste tak for den mig tiltænkte pension 300 rdl. og ønsker således til næste nyår at blive allernådigst dimitteret; jeg og min yderlig nervesvage kone, der årlig må udholde en å to hårde og kostbare sygdomme, får da at indskrænke os i det, der er mulig, og for resten tære på det lidet, vi af arv har modtaget, så længe det kan tiltrække.“

Den 7de December 1804 blev afsked bevilget J. F. Carøe som ønsket og med en pension af 300 rdl.; ved resolution af 13 Febr. 1805 forhøjede kongen pensionen fra postkassen fra 100 til 200 rdl.

Et halvt år senere, 7 Juni 1805, blev J. F. Carøe udnævnt til etatsråd efter kongens mundtlige tilkendegivelse; og endelig blev han 28 Jan. 1809 udnævnt til ridder af Dannebrog og var således imellem de c. 130 mænd, hvem denne orden første gang tildeltes på kongens fødselsdag efter dens oprettelse 28 Juni 1808; før den tid var den kun bleven tildelt i alt c. 25.

I provinsarkivet i Viborg findes en gammel protokol, „Randers Byes Bog“, bestemt til deri at optegne alle de borgemestre m. fl., der havde virket i Randers. Protokollen, der er smukt udstyret og forsynet med store, til dels farvelagte initialer, slutter med en længere skildring af J. F. Carøe's virksomhed som borgemester i Randers, skrevet af hans efterfølger, borgemester Stadfeldt; i alt væsentligt falder den sammen med de oplysninger, Stadfeldt har meddelt om J. F. Carøe i sin Beskrivelse af Randers 1804.

Da denne skildring på flere punkter supplerer den ovenstående skrivelse fra borgerne til byrådet og giver årstal, som helt er forbige i denne, meddeles den her:

Johan Frederik Carøe, justitsråd, beskikket til borgemester ved bestalling af 7 April 1773, blev tillige beskikket til birkedommer og skriver i Dronningborg birk ved bestalling af 1 Juni 1775. I Året 1790 den 8 Okt., blev han, uden hans forevidende og uden al ansøgning udnævnt til at være justitsråd.

Han er født i Randers udi året 1742, hvor hans fader var en anset købmand; efter at have tilbragt sine unge år, dels hos justitsbetjente i Norge og dels i Randers, erhvervede han sig tillige en god teoretisk kundskab i lovkyndigheden, så at han i sit alders 26 år den 8 Juli 1768 blev bevilget til over- og underretsprokurator, derefter blev han den 7 April 1769 beskikket til rådmand, og i det samme år blev han tillige konstitueret til by- og herredsfoged samt herredsskriver i Sønderhald, Øster Lisberg og Rougsø herreder; hvilke embeder han forestod indtil den 1 Juni 1773, og skriverembedet indtil den 12 Juli 1774.

Imidlertid indlod han sig i ægteskab den 18 Juli 1771 med jomfru Anne Margrethe Hansen, en datter af vejer og måler Johan Hansen heraf byen.

I disse embeders førelse har denne mand virket meget til byens heldige opkomst, flor og god orden, hvoriblandt bør regnes: I den tid, han var konstitueret byfoged, bar han omhu for politivæsenets forbedring; thi

i den tid blev de på byens gader forhen liggende og af gadeskarnet sammenfejede møddinger foranstaltet bortført, hvorved gaderne blev renere og mere bekvemme for passagen, ligeledes blev endel gamle uskikke og uordener i samme tid ophævede og afskaffede.

Så hastigt, han var indtrådt i magistraturen, arbejdede han på at bringe byens forhen dels uafgjorte og dels meget forvirrede regnskabsvæsen i en god orden, hvilket og lykkedes ham såvel, at han på byens vegne bragte dens regnskaber i rigtighed fra året 1733 indtil den tid, han traadte ind i magistraturen, hvilket tilvejebragte ham nogles ynde og hos andre efterstræbelser.

Ved hans virksomme flid er Randers jordbrug og markvæsen sat på en fast fod ved en i året 1772 oprettet og vedtagen vide og vedtægt (hvis udarbejdelse skete ved ham) og derved, at byens publike jorder blev inddelte i visse og bestemte indtægter*), hvoraf nogle udlægges til græsning for byens kreaturer, og andre bortlejes imidlertid ved auktion til korn og græsning, til betydelig årlig indtægt for byens kasse.

Før hans tid havde byen alene 2de store og en jagtsprøjte, men alle gamle, disse er i hans tid næsten omdannede til ny, og desforuden er en meget større samt en større jagtsprøjte af ny anskaffede, så at byen nu har 5 gode sprøjter. Ligeledes har han besørget et brandkompagni oprettet og munderet, hvilket tilforn ej var i nogen orden og langt mindre munderet eller med skilte bemærket.

Da det i året 1780 kom under ventilation, at den latinske skole her i byen skulde nedlægges og inkorporeres udi en anden købstadskole, arbejdede han på skolens vedblivelse, ikke alene derved, at han ved kollekt imellem indvånerne foranstaltede, ved selv at gaa med samme hus fra hus, en kapital samlet til et skolehuses indkøb, såvel til skolehold som til bolig for lærerne, men han gav endog selv penge dertil, og ved at antegne sig selv først ansprede andre, samt bidrog desuden meget til, at fru kancellirådinde Steinfeldt ved en til hendes testamente føjet kodicil legerede en anselig kapital til skolen, ligesom og at adskillige fraværende udenbys mænd efter hans tilskyndelse samme gang gav pengesummer til dette institut, som derover fik forsikring om vedblivelse for fremtiden ved et kongelig reskript af 27 Juni 1781.

I året 1781 blev efter hans forslag, og ifølge en af ham dertil udarbejdet plan, en hjælpe- og understøttelseskasse oprettet af skipperlavet her i byen, hvilken nu er opvoksen til en kapital af henimod 1400 rd.

Ved hans foranstaltning blev i året 1783 indrettet en spindeskole til fattige pigebørn, som derved blev vant til mere arbejdsomhed og mindre lediggang end tilforn. Men da dette anlæg ikke strækkede sig videre end til fattige og for det meste forældreløse pigebørn, så blev det efter en af ham (sc.: hr. justitsråd Carøe) lagt grundplan (hvilken han siden har

*) Gammel betegnelse for marklod, vang, se side 24, nr. 6.

udført med lige så megen held som virksom dåd) udvidet til hele byens fattigvæsen, som i året 1789 derefter først blev indrettet på en fast og bestemt fod; thi de frivillige sammenskud, der skete ved ham og de øvrige indvånere, blev straks anvendte som bidrag til at opbygge og indrette et arbejdshus, hvor alle byens fattige havde fortrinlig adgang til at kunne fortjene noget til underholdning i forhold til deres legemskræfter, imod at de erholdt den for hver sort arbejde reglementerede betaling; fattige børn af begge køn modtages her ligeledes, da de sysselsættes med det efter deres alder passende håndarbejde, hvorfor de ligesom pigebørnene i spindeskolen får betaling efter reglementet, og alle disse børn nyder tillige undervisning i læsning og kristendom ved en dertil antagen og af fattigkassen lønnet skolemester. — De fattige lemmer derimod, som er så aldrende, vanføre, syge eller sengeliggende, at de intet kan fortjene, samt forældreløse fattige børn, nyder en større og mere klækkelig understøttelse af fattigkassen end hine, der ligeledes efter omstændighederne får noget deraf, enten ugentlig eller til hjælp til huslejen, og ifølge af denne indretning blev al slags tiggeri i byen ganske hemmet og afskaffet i året 1792.

Ved opmuntringer og heldige talegaver samt ved at understøtte duelige mænd af adskillige professioner, som tilforn i byen var mådelige, om ej slette og desuden ukendte, såsom trykkere, klokkestøbere, nålemagere og blikkenslagere m. fl., har han bidraget såre meget til, at byen i hans embedstid er bleven udvidet og forskønnet med muntre smukke bygninger og befolket med flere familier.

At skure og bislage neppe kendes her nu i byen, og at de fleste gader af ny er blevne anlagte og ordentligere brolagte, det bør tilskrives ham, ligesom og at han har ladet alléen uden for Sønderbro anlægge og den søndre port bygge i sin nuværende form, hvorefter de andre porte siden er blevne formede. Vejene på byens ejendomme er ved hans foranstaltning ligeså betydelig forbedrede.

Den betydeligste del af de imellem borgerne opkomne stridigheder har han med særdeles god fremgang uden proces bilagt og tilendebragt.

Handelen og dens tiltagende fremvækst er i hans tid bleven befordret, dels ved den imellem borgerne vedligeholdte enighed og dels derved, at han har opmuntrret dem til adskillige grene og spekulations entrepriser, og endelig ved en del til de handlendes nytte hensigtende forslag og forestillinger, der ved den højere øvrigheds anbefaling har opnået det tilsigtede formål, og dertil må i særdeleshed henføres:

Fjordens opmudring; thi da alle de fartøjer, som sejlede enten fra eller til byen, formedelst de mange grunde, som fandtes, dels i fjorden selv og dels for indløbet, ej kunde flyde over med daglig vande, når de stak dybere end 4 à 7 fod, så var de handlende nødte til at lade varerne indlade og udlosse i pramme, der altid var forbundet med større omkostninger og forårsagede sinkelse i handelsekspeditionerne, ej at tale om, at varenes forringelse og forvanskning ofte tillige var en selvfølge deraf,

endnu mindre vil man melde om den hasard, handelen måtte udstå derved. For at hæve dette onde så meget muligt lagde denne duelige og af byen særdeles fortjente brave embedsmand, formeldte hr. justitsråd Carøe, ikke alene en vel udtænkt plan til vinterhavns anlæg ved Udbyhøj samt til fjordens mange og vanskelige grundes opmudring, hvorover der var blevet klaget i mere end et århundrede, og hvorpå et i året 1766 begyndt forsøg ganske mislykkedes, uagtet sådant dog kostede en betydelig kapital, men han formåede endog alle de handlende ved et i den anledning indrettet og af ham udarbejdet reglement indbyrdes at vedtage det som en lov både for sig selv og efterkommere, at betale årlig noget vist af alle ind- og udgående varer til havnekassen til en successiv afbetaling på de til opmudringen lånte anseelige kapitaler.

Imidlertid fremmede og understøttede han planens iværksættelse og udførelse dels med pengeforskud og dels med fornøden opsigt og tilsyn med og ved arbejdet, og endelig dels med vedholdende arbejdsomhed, gavnlige forslag, forestillinger og offentlige og private korrespondancer, hvilket alt har haft den heldige virkning, at formeldte grunde er opmudrede til en dybde af 9 til 10 fod, med behørig dog forskellig brede fra søen til Møllerup og derfra til Klosters*) ladested til 8 fods dybde, hvorfra til byen attrås 7 fod, der vel ikke kan mangle opfyldelse, og når dette er sket, vil genstanden blive at arbejde åen dybere til 3 à 4 fod lige op til Ans.

Skibsbryggen her ved byen er også efter hans plan og ved hans ständige virksomhed mærkelig bleven udvidet og forstørret, skønt dette ellers nyttige anlæg i begyndelsen ej kunde blive udført, uden at enkelte borgere ytrede en slags uvilje derimod, ligeledes har han sørget for, at en kølhaleplads blev anlagt og indrettet nær ved forberedte brygge.

Efter hans forslag og forhen udarbejdet plan blev rådhuset af nyt opbyggt i året 1778 og derefter i året 1795 sirket med et lidet tårn med kuppel og spir, hvorudi blev anbragt et 24 timers gangværk, der tilforn i lang tid havde stået ved orgelværket i kirken, dog uden at det der i mange år var blevet brugt, og dertil blev samme gang støbt en ny slagklokke på 13 L $\text{L} \text{ } 1 \text{ } \text{L}$, desuden blev der også sat en anden mindre klokke til kvarterværket.

I det samme år blev ligeledes opført en ny grundmuret tilbygning til rådstuen på 2 etager med gipsede lofter.

Endvidere blev efter hans plan St. Mortens kirkekor udi året 1779 forsynet med 4 ny skriftestole og plads for disciplene, og kirken blev da tillige rensed for adskillige gamle stygge og faldefærdige epitafier, til hvis vedligeholdelse intet var henlagt og ikke fortjente at bevares, men blev bortsolgte kirken til bedste. Derefter blev denne kirke (der tilforn intet tårn havde) i året 1796 forsynet med et nyt grundmuret tårn, hvis kuppel og spir er tækket med bly. I dette tårn er ved hans og indvånernes fri-

*) Vistnok Ugelhusene, hvor det gamle Essenbæk Kloster i sin tid lå.

villige sammenskud bekostet et nyt 8 dages tårnur samt en ny kvarterklokke dertil på 2 S \mathring{t} 17 L \mathring{t} 8 \mathring{t} , der nu bruges tillige til at ringe med morgen, middag og aften samt ved alle andre lejligheder; ved tårnet er anbragt 4 vægtergange, og i året 1797 er der ansat en tårnvægter, der tilforn ej var i byen, til hvem der ligeledes er indrettet et kammer i tårnet.

Med alt dette arbejde har hr. justitsråd Carøe bestandig haft overopsynet.

En større lighed blandt byens borgere har han indført og vedligeholdt, der har virket enighed og god forståelse blandt disse; han har med penge og råd understøttet mange duelige og arbejdende borgere og derved befordret disses velstand, og det er efter hans forslag, at dettes arkiv nu er blevet ordnet.

Til erindring om denne mands fortjenester og uegennyttige iver har nogle af byens fornemste borgere bekostet hans skilderi, som de i året 1797 udi en kostbar og smukt udsiret ramme har ladet opsætte udi den såkaldte elegerede mænds sal på rådhuset med denne inskription:

Johan Friderich Carøe

Ved hvis Virksomhed som sin Fødebyes Øvrighed i 28 Aar
Staden forskiønnedes dens Handel og Næring[sveie] udvidedes

Dens Indtægter, Politie og Fattigvæsen forbedredes;

Thi sættes hans Billede [her] af erkjendtlige Borgere.

fød 7 November 1742.

malet 1797.

Sluttelig bør det ikke forties til efterretning for de kommende slægter, at denne brave og retskafne embedsmand ingen fordele har haft eller villet gøre sig ved alle de her anmeldte forbedringer og indretninger, men han har i dets sted, foruden alt hans derved hafte arbejde, tilsyn og rejser i anledning af opmudringsvæsenet, som en ægte patriot for denne bys vel, hvor han var født, selv udgivet og anvendt ikke ubetydelige penge, hvorfor han dog aldrig har forlangt noget vederlag, betaling eller godtgørelse.

Syv år efter at have taget afsked som borgemester søgte J. F. Carøe, hvis hustru var død 10 Maj 1808, og som året efter havde mistet sin yngste i Memel gifte datter, afsked som birkedommer 14 Aug. 1811:

„Som upåtvivlelig den ældste justitsbetjent i deres kongelige majestæts stater efter at have tjent på det 43de år, oplevet en alder af næsten 70 år og sidste vinter udholdt en lang og farlig sygdom, indser jeg, at rolighed for mig er nødvendig udi mine øvrige få dage. Jeg ansøger derfor allerunderdanigst at må til første nyår allernå-

digst blive entlediget fra dommer- og skriverembedet i Dronningborg birk.

Formodentlig bliver disse embeder nu nedlagte for at indgå til de jurisdiktioner, hvorfra de 1720 er tagne, såsom:

- 1) Randers, den i samme beliggende såkaldede slotsgårds grund,
- 2) Støvring-Nørhald herreder, 14 hele sogne,
- 3) Galten herred, 6 sogne, noget delt med Klausholm birk,
- 4) Sønderhald og Øster Lisberg herreder, 8 sogne, noget delt med benævnte herreder, Klausholm og Estrup birker.

- 5) Sønderlyng og Middelsom herreder i Viborg amt, 2 hele sogne.

Og når det således allernådigst besluttet, må birkets usluttede rets- og skiftebehandlinger, tydelige ekstrakter af skøde- og panteprotokollen, det ikke ubetydelige overformynderi samt vejvæsenet m. m. deles mellem forbemeldte 5 jurisdiktioner, hvortil nogen tid efter min afgang er fornøden; thi anholder jeg lige allerunderdanigst dertil at må allernådigst bevilges frist til 1ste Maj 1812.

Da jeg allernådigst blev entlediget fra borgemesterembedet i Randers, blev jeg forundt som pension 200 rdl. af den kongelige postkasse, 50 rdl. af min eftermand og 150 rdl. af byfogedembedet; men da det sidste nu længe har været forvaltet af flere konstituerede, der har taget indtægterne, så vil vel disse 150 rdl. for i år næppe være at erholde.

Var tiderne ikke for den med sedler lønnede og pension aflagte så jærnhårde, jeg vilde da med muligste indskrænkninger se at komme ud med, hvad jeg allernådigst er tillagt; men af denne årsag ansøger jeg allerunderdanigst at må nyde lige kongelig nåde som forrige borgemester, by- og herredsfoged Wulff²⁵⁾ i Næstved, ved allernådigst reskript af 24 Januar 1809 blev tilstået, ved endnu at tillægges 400 rdl. pension, hvorimod jeg allerunderdanigst gerne vil efter den kongelige kanaldirektions befaling medvirke til Nøråens oprensning, hvorved Viborg kan erholde vandtransport til Gudenåen ved Randers, alt hvad der er mig mulig.

Birkedommer- og skriverembedet har i de sidste 5 år i vist og uvist givet en årlig indtægt af 2200 rdl.

Om allernådigst bønnehørelse beder

allerunderdanigst

J. F. Carøe.“

Denne ansøgning er ikke skreven med hans hånd, kun underskriften, der nok vidner om alder og mindre godt syn, men dog er ret fast og let læselig, er hans egen.

På ansøgningen er skreven følgende „Allerunderdanigst Erklæring“:

„Efter at denne memorial var mig overleveret til påtegning, har jeg ladet den henligge noget for om mulig at overtale supplikanten til at tage den tilbage, da hans majestæts tjeneste ved denne virksomme embedsmand fortrinlig godt udrettes.

Men min overtalelse har intet udrettet, og oldingen, som nu er det 70 år nær, forsikrer, at hans sjæleevner ej længere tillader ham at vedblive disse forretninger.

I 30 år har jeg kendt hr. etatsråd Carø meget nøje og erfaret, at han stede har været en nidkær patriot, en sjælden kyndig og virksom mand i kongens og landets tjeneste, utrættelig for Randers bys og omegns opkomst og vel. Det samme vidner de udmærkede gode attester, som mange hædersmænd har givet om ham, hvoraf vedlagt følger afskrift. Så det anses særdeles vel fortjent, om deres majestæt nu allernådigst tillægger ham den største pension, nogen anden embedsmand i hans stilling har fået, den, jeg mener, embedet godt kunde bære, hvilket jeg i min forestilling til det kongelige danske kancelli af dags dato om hans fratrædende embeds fordeling omstændeligen har udviklet. Desformedelst anser jeg det min pligt på det bedste at anbefale og til allernådigst bønnehørelse at indstille memorialen, så meget mere som supplikanten uden anden løn vedbliver at virke til Nøråens sejlbargørelse.

Randers Amtshus
den 29de September 1811.

Allerunderdanigst
Fønss ²⁶⁾.

De afskedsansøgningen vedlagte attester er de samme, der var vedlagte ansøgningen om afsked som borgemester.

Det lykkedes dog ikke J. F. Carø at få sin afsked bevilget fra nyår 1812, dertil var vanskelighederne ved fordelingen af det ret udstrakte embede til flere jurisdiktioner for store, hvorom en lang række skrivelser og erklæringer til amtmændene vidner.

Imellem disse papirer findes kun to fra J. F. Carø, der viser, at han er vedbleven selv at styre embedet indtil 1ste Okt. 1812, men da har overladt styrelsen af det til sin fuldmægtig:

1) „Da jeg den 11te August 1811 allerunderdanigst ansøgte at vorde allernådigst entlediget fra birkedommer- og skriverembedet i det Dronningborgske distrikt, forbandt jeg mig til at medvirke til Nør-

åens sejlbargørelse eller oprensning, et arbejde, der allerede 1802 var af mig bragt i forslag. Ved underdanigst at bede denne min ansøgning må være i nådigste erindring, da min attrå og trang til hvile nu er større, indberettes lige underdanigst, at bemeldte årarbejde, der begyndte i Maj 1812, er nu efter den høje kongelige kanaldirektions bestemmelse færdig og fuldført.“

Randers den 17de August 1813.

2) „For at beholde min fuldmægtig Frederik Christian Brønnum, da min høje alder har sat mig ud af kraft at kunne aflevere mit embede til mulig 5 jurisdiktioner, og en fremmed vilde vanskelig kunne udrette dette, om den var at erholde, har jeg nu 1ste Okt. levet et helt år uden anden indtægt end 200 rdl. af den kongelige postkasse og 50 rdl. af borgemesterembedet, thi auditor, byfoged Neckelmann²⁷⁾ har nu på 3die år ikke betalt noget af de 150 rdl., han skulde svare mig; desuden har jeg måttet logere og bespise samt med lys og varme forsyne Brønnum, som herfor og for embedets faste og løbende indtægter forretter alt og skal allægge alt. Berørte 250 rdl. indtægt har ikke nær kunnet tilrække til de kongelige- by- skatter og militære indkvarteringsbyrder, følgelig har jeg sat mig i gæld. Jeg igentager underdanigst min ansøgning, og da jeg ifølge min sidste af 17de f. m. har fuldført den forpligt, jeg selv pålagde mig angående Nøråens sejlbargørelse, så ansøger jeg lige underdanigst:

1) at jeg nådigst må erholde godtgørelse for det tab, jeg har lidt fra 1ste Okt. 1812, til jeg allernådigst vorder afskediget, og

2) at Brønnum må nådigst blive tillagt en gratifikation for afleveringen af embedets papirer.

Da Brønnum må lønne kontorbetjentene månedsvis, og da embedets indtægter, fordi intet dommerkorn leveres, ikke efter endnu gældende sportelreglement står i forhold med de enorme dyre tider, kan hans fordel ikke være betydelig.“

Randers den 16. Sept. 1813.

Først den 5te Sept. 1814 blev afskedsansøgningen bevilget J. F. Carøe med en årlig pension af 400 rdl. s. v., som skulde udredes af de embedsmænd, under hvis jurisdiktion birket fordeltes.

Endnu fem år levede J. F. Carøe i Randers, hvor han døde 18 Okt. 1819, næsten 77 år gammel, i sin bolig i Rådhusstræde nr. 120;

(desuden ejede han et sted med tilliggende have og enge uden for østerport); den 29de Oktober blev han begravet på den i 1811 anlagte ny kirkegård, hvor en stor gravsten med indskriften:

Etatsraad og Borgemester
 Johan Frederik Carø[e]
 R. af D.
 født 9 Nov. 1742
 Død 18 Oktbr. 1819

endnu dækker graven, som kirkebestyrelsen pietetsfuldt freder om.

I „Randers Amtsavis“ nr. 126 (20 Okt. 1819) meddeltes dødsfaldet:

„At min uforglemmelige fader, etatsråd og ridder af Dannebrogen, Johan Frederik Carøe, efter 8 dages sygeleje, i går ved en rolig død overgik til evigheden i sit 77de år, bekendtgøres sørgeligst

På medsøskendes og egne vegne af

Hansine Marie Anmitzbøll,
 født Carøe.“

I samme blads nr. 131 (1 Nov. 1819) læses følgende:

„I Fredags, den 29de Oktbr., blev den hæderværdige olding, byens forhenværende borgemester, etatsråd, ridder Carøe højtidelig jordet blandt de fattige på byens kirkegård, hvilken plads han selv havde udkåret sig til hvilested. Liget bares af adskillige af byens første borgere, og såre talrig var den skare, der, påskønnende den brave, virksomme hædersmands fortjenester, frivilligen fulgte ham. Foran liget blev den afdødes ridderkors på en fløjels pude båret af en anden ridder, og ved graven hædrede hs. højærværdighed, hr. amtsprovst Kruse, ridder af Dannebrogen, hans minde ved en såre skøn tale.“

Derefter følger en længere fremstilling af alt, hvad J. F. Carøe som borgemester i Randers havde udrettet for byen og navnlig dvæles ved hans fortjenester af havnen.

Hans hustru, der døde i 1808, er vistnok da bleven begravet på kirkegården inde i byen omkring St. Mortens kirke, hvor der nu er brolagt plads.

NICOLAI CHRISTIAN CARØE.

1751—1833.

Nicolai Christian Carøe, ottende barn af købmand i Randers Hans Hansen Carøe og II hustru Maren Schnell, blev født i Randers 14 Maj og døbt der 20 Maj 1751. Faddere var: Hans Kirketerp's kone, jomfru Stabell, Johan Christian Hassing, Søren Rudolphsen Bay, studiosus Jens Bang. Om hans barndom og opdragelse vides ligesom om den ældre broders intet, men ligesom denne begyndte han tidligt at uddanne sig i praktisk juridisk gerning på by- og rådstueskriverstuen i Randers. Det er vel sandsynligt, at det er broderens eksempel, der har påvirket ham, som kun var 12 år gammel og allerede faderløs, da J. F. Carøe begyndte sin juridiske løbebane i Randers, og kun 18 år, da denne tog dansk-juridisk eksamen og året efter fik beskikkelse som prokurator. Hurtigt må han have gjort sig bemærket som dygtig til denne gerning, da han uden nogen eksamen i en alder af kun 22 år dristede sig til at søge embede som herredsfoged.

Den 14de Oktober 1773 søgte herredsfoged i „Meddelsom og Synderliung herreder“ Christen Lauritzen²⁸⁾ om på grund af alderdom og affældighed at måtte fratræde dette embede og overdrage det til N. C. Carøe, der af embedets faste indtægter, 125 rdl., havde sikret ham 60 rdl. og hans enke 30 rdl. årlig i pension.

I sin ansøgning om dette embede af 15 Okt. 1773 skriver N. C. Carøe:

„Fra mine første år har jeg tjent ved by- og rådstueskriverstuen i Randers. Derefter har jeg forestået samme embede, efter konstitu-

tion af stiftets høje øvrighed, dels som fuldmægtig, dels som konstitueret by- og rådstueskriver i vakancen.

Men for at gøre mig des mere bekvem til en justitsbetjening og dertil erhverve mig fornøden øvelse og kendskab har jeg, efter der til erholdt tilladelse, fra sidst nævnte tid til nu påtaget mig folkesager og dennem ved herom liggende retter udført, hvoriblandt har været mange delinkvent og beneficerede sager, som stiftets, amternes og byens øvrigheder haver anbefalet mig til.

Herredsfogden i Sønderlyng og Middelsom herreder Christen Lauritzen er nu så gammel og overmåde syg og skrøbelig, at han ej ser sig selv i stand til længere at kunne forrette sit embede. Hans fattige omstændigheder og embedets ringe indkomster betager og forbyder ham hjælp ved andre til forretningerne, og gør det umulig for ham at få den udfordrende underholdning for hans øvrige levetid, såfremt han skulde miste embedet uden pension.

Han har derfor med mig indgået sådan forening: At dersom deres kongl. majest. det allernådigst vil tillade, frasiger han sig sit embede og til mig afstår samme, hvorimod jeg haver tilfornbunden mig at dele embedets indkomster med hannem, så længe han lever, således, at jeg af de 125 rdl., det indbringer, årlig skal betale ham tredsindstyve rigsdaler. Jeg indflyr derfor til deres majest's nåde og allerunderdanigst supplicerer: At jeg på sådan måde allernådigst måtte blive beskikket til herredsfoged og herredsskriver udi Middelsom og Sønderlyng herreder, da jeg så skal opfylde det herredsfogden lovede og henvende alle mine idrætter til at iagttage de pligter, dette embede mig pålægger og jeg i alt allerunderdanigst er skyldig til.“

På ansøgningen er skrevet følgende erklæring:

At supplikanten Nicolai Christian Carøe efter konstitution har forrettet by- og rådstueskriverembedet i Randers både som fuldmægtig og som beskikket udi vakancen og derefter til dato ført adskillige private og offentlige sager med indsigt, flid og retsindighed, hvorved af ham er vist udfordrende capacité til videre befordring, bliver herved allerunderdanigst attesteret.“

Århus den 19de Oktober 1773.

P. Rosenørn ⁹⁾).

Gehejmeråderne Huitfeldt ²⁹⁾ og Rosenørn ⁹⁾ samt kammerherre Scheel ¹²⁾ giver den gamle herredsfoged det vidnesbyrd, at han har

vist sig nidkær og retsindig i sit embede, og udtaler om N. C. Carøe, at han er en retsindig og duelig mand, som vil kunne forstå samme, hvorpaa han har aflagt prøve ved de af ham førte såvel publike som offentlige sager.

Besættelsen af embedet blev ved kgl. resolution af 24 Nov. 1773 udsat, indtil N. C. Carøe ved det juridiske fakultets attest beviste at være eksamineret; dette skete allerede 11 Febr. 1774; i fakultetets dansk-juridiske eksamensprotokol står da: „Prokurator Nicolai Christian Carøe fraværende eksamineret ved etatsråd, landsdommer Thestrup³⁰⁾ på Mariager kloster. Ej ubekvem; specimen (o: skriftlig opgave) skikkelig.“

Allerede her kaldes N. C. Carøe altså ligesom broderen prokurator; men beskikkelse som sådan ved alle over- og underretter i Jylland fik han først 17 Juni 1774.

Fakultetets attest for bestået eksamen indsendte N. C. Carøe („Til Kongen“) ved skrivelse af 11 Marts 1774, hvorefter resolveredes 28 April: „Udsættes, indtil tjenesten ledig vorder.“

Dette skete 23 Juni 1774, da Christen Lauritzen indsendte ansøgning om afsked, og 30 Juni 1774 indgav da N. C. Carøe følgende ny ansøgning om herredsfogedembedet i Middelsom og Sønderlyng herreder:

„Efter at rådmand Christen Lauritzen på deres kongl. majestæts nærmere allernådigste approbation til mig havde afstået de ham anfortroede embeder som herredsfoged og herredsskriver, ansøgte vi derpå den 14de og 15de Oktober 1773 deres kongl. majestæts allernådigste tilladelse og konfirmation.

På disse vore allerunderdanigste ansøgninger var tegnet dhrr. stiftamt- og amtmænds erklæringer og attester såsom: hr. gehejmeråd Rosenørn's dateret 19de Oktober, hr. gehejmeråd Huitfeldt's dateret 22de Oktober og hr. kammerherre Scheel's dateret 1ste November 1773.

Den 24de November 1773 blev allernådigst resolveret, at endelig resolution blev udsat, indtil jeg ved eksamen blev dygtig befunden. Thi erhvervede jeg mig bemeldte eksamen og lod den derfor erhøldende attest allernådigst producere.

Men det behagede atter deres kongl. majestæt den 28 April 1774 at resolve: „Udsættes, indtil tjenesten ledig vorder.“

Allernådigste konge! Nu har rådmand Lauritzen aldeles frasagt sig tjenesten, så den er ledig vorden. Thi fordrister jeg mig allerunderdanigst at supplicere om at blive herredsfoged og herredsskriver udi Sønderlyng og Middelsom herreder.

Dersom denne min ansøgning erholder allernådigst bønnehørelse og rådmand Lauritzen ej af en publike stiftelse eller kasse tillægges pension, forbinder jeg mig til i konsideration af Lauritzen's ynkelige omstændigheder uagtet embedernes ringe indkomster årlig at betale denne 77 års gamle mand 60 rdl., så længe han lever, og hans 69 års gamle hustru 30 rdl. årlig efter hans død, på det de ikke i mangel af hjælp aldeles skal omkomme.“

Embedet søgtes af i alt femten ansøgere; i indstillingen nævnes N. C. Carøe først, og 24 Aug. 1774 blev han udnævnt til herredsfoged og skriver i Middelsom og Sønderlyng herreder.

På embedet hæftede efter amtmændenes indberetelse ingen pension fra tidligere tid eller andre afgifter, men med hensyn til indtægternes ansættelse til et beløb af 125 rdl. „er dog at bemærke, at den vigtigste post, nemlig fogedkornet, er ved bemeldte angivelse anslaget pr. tønde højere, end den nu her i landet gælder.“

Christen Lauritzen synes at have haft bolig på Lee Søgård i Middelsom herred, omtrent midt mellem Viborg og Randers, i alt fald er begge hans afskedsbegæring daterede herfra. Nu, da Middelsom og Sønderlyng herreder hører under Viborg amt, har herredsfogeden bolig i Viborg, men N. C. Carøe blev boende i Randers, som indtil 1794, da Randers amt oprettedes, hørte under Dronningborg amt, hvorunder også Sønderlyng herred hørte, medens Middelsom herred, indtil Viborg amt oprettedes 1794, hørte under Hald amt. Herved forstås også bedre, at N. C. Carøe senere søger tolderembedet i Randers, herfra daterer sin ansøgning om byfogedembedet i Vejle, og i sit side 62 meddelte brev skriver, at han forlod sin fødeby i 1784. Det er da også i Randers, at han 28 Nov. 1782 ægter Margrethe Kirstine Hansen, datter af overvejer og måler i Randers Johan Frederik Hansen og Frederikke Brock (halvsøster til legatstifteren Niels Brock) og yngre søster til Anna Margrethe Hansen, der i 1771 havde

ægtet den daværende byfoged, senere borgemester i Randers, Johan Frederik Carøe. I Randers fødtes også N. C. Carøe's ældste barn, sønnen Hans Frederik, 1 Marts 1784*).

Herredsfogedembedet i Middelsom og Sønderlyng herreder var, som det fremgår både af det foregående og det følgende, kun ringe i henseende til indtægter, selv om sportlerne vel nok har overgået de faste indtægter (125 rdl., hvoraf 60 skulde udredes i pension) betydeligt. I 1781 søgte derfor N. C. Carøe tolderembedet i Randers ved B. Ridtner's død, dog uden at få det; hans ansøgning herom er ikke fundet i rigsarkivet; men ifølge en kabinetsordre af 19 Sept. 1781 måtte P. N. Nyegaard, der fik embedet, årligt afgive 300 rdl. af dette til N. C. Carøe, indtil denne opnåede at få et embede på 400 rdl.

Tre år senere døde, 21 Febr. 1784, by- og herredsfoged Fleischer³¹⁾ i Vejle, og N. C. Carøe søgte nu dette embede. Ansøgningen er dateret Randers 4 Marts 1784:

„Deres kongelige majestæt har i året 1781 vist den særdeles kongelige nåde mod mig og forundt mig 300 rdl. årlig pension af toldereren her i Randers, så jeg for mig og min kone haver mit fornødne udkomme; men da jeg både må undse mig ved altfor længe at være denne mand til så stor byrde, og det er mig kuns forundt, indtil jeg kunde erholde et juridisk embede på 400 rdl.s indkomster, som det altså er mig pålagt at søge, så fordrister jeg mig at bede, at deres majestæt allernådigst vil forunde mig det udi Vejle ledige byfogedembede samt tilhørende herredsfogedembedet i Nørvang og Tørrild herreder.

Om mit forhold i mit hidtil hafte embede, samt hvor vidt jeg har stræbt at gøre mig duelig til deres majestæts tjeneste, fordrister jeg mig at lade følge afskrifter af de mig fra min foresatte øvrighed meddelte fordelagtige vidnesbyrd. Jeg har desuden været befalet både som aktor og dommer at udføre adskillige publike og befaledede sager.

*) I kirkebogen står 2 Marts, men af H. F. Carøe selv blev 1 Marts altid angivet som hans fødselsdag og længe efter hans død stadigt fejret i slægten; denne datum findes også i en først af hans moder senere af hans fader ført notebog, der indeholder fødsels-, døds- og mærkedage fra 1750 til 1820, og er vist derfor den rigtige.

Min største lyst er at vedblive den juridiske vej, og jeg skal med guds hjælp stedse stræbe at opfylde mine pligter som en redelig mand.“

Af de medfølgende fire vidnesbyrd viser de tre første sig at være fra 1781, da N. C. Carøe søgte tolderembedet i Randers, kun det fjerde er fra 1784. De lyder således:

I) „Supplikanten, som er en kongelig indfødt undersåt, hans embedsindkomster er, formedelst de store birker, som ligger i herrederne, såre ringe. Hans hidindtil viste redelighed, aktivitet og duelighed gør ham vist værdig til at have brød, hvoraf han kan ernære sig; thi ønsker jeg ham fremfor nogen dette ansøgte tolderembede og derfor hans derom gjorte ansøgning således allerunderdanigst indstiller til allernådigst bønherelse.

Viborg d. 16 Juli 1781.

Hauch³²⁾.

II) „Hosfølgende supplik medfører sandhed. Supplikanten fortjener fremfor mange, såvel for hans indsigt som redelighed, at foreslås til forfremmelse og at nyde den. Men tillige nægter jeg ej, at jeg anser som et virkeligt tab, om han for bestandig skulde forlade den juridiske karriere, hvori han har allerede distingveret sig; og således indstilles allerunderdanigst denne ansøgning til allernådigst bønherelse.“

Randers den 17de Juli 1781.

Buchwald³³⁾.

III) „At supplikanten fortjener et meget berømmeligt skudsmål i henseende til erhvervet indsigt udi juridiske forretninger, og at han med rette ikke mindre bør roses for sin opførsel og redelige tænke måde forbunden med særdeles gode naturens gaver, er jeg bleven overtydet om i den tid, dette og forhen Viborg stift som konstitueret amtmænd allernådigst har været mig anfortroet, såvel af adskillige hans embedsforretninger, som ved flere andre lejligheder, og dette giver mig den sikre formodning, at ifald deres kongelige majestæt allernådigst forunder ham det ansøgte, vakant værende tolderembede i Randers, vilde deres majestæts tjeneste i samme embede med den udfordrende iver allerunderdanigst vorde iagttaget; thi beder jeg allerunderdanigst, at denne værdige supplikant allernådigst måtte vorde bønørt.“

Egeskov d. 21 Juli 1781.

Urne³⁴⁾.

IV) „Supplikanten, herredsfoged Nicolai Christian Carøe, har udi den tid, Aarhus stift allernådigst har været [mig] anfortroet, såvel i anbefalede som påtagne sager vist sådan udmærket kundskab i det juridiske, retsin-

dighed, activité og erfaring, tillige anstændig og honnet opførsel, at han har vundet almindelig bifald, berømmelse og yndest. Måtte det følgelig behage hans kongelige majestæt allernådigst at forunde ham enten ansøgte eller en anden konvenabel justitsbetjening, er jeg fuldkommen forvisset, at samme vilde blive retskaffen og vel forsynet.“

København d. 20 Marts 1784.

P. Rosenørn⁹⁾.

Til Embedet i Vejle meldte sig ikke mindre end 48 ansøgere, af hvilke N. C. Carøe indstilledes som den første.

Den 5te Maj 1784 fik N. C. Carøe sin udnævnelse som byfoged i Vejle og herredsfoged i Nørvang og Tørrild herreder med forpligtelse til at betale en af de forrige byfogeder, Grundahl's³⁶⁾ enke 50 rdl. i årlig pension. Embedets faste indtægter synes i alt kun at have været 285 rdl. (hvorfra gik de nævnte 50 rdl. i pension), men forbedredes vel noget ved, at N. C. Carøe af kammerherre C. Benzon³⁶⁾ fik bestalling på, ligesom den afdøde byfoged Fleischer havde haft det, at være birkedommer og skriver i Tirsbæk birk i Stjernholms amt, hvilket fik kgl. konfirmation 18 Juni 1784.

I Vejle, hvor N. C. Carøe ejede en gård i Torvegade, fødtes de to yngste børn, Johan Frederik 2 April 1785 og Hansine Marie 11 April 1786.

Det vil af det følgende ses, at N. C. Carøe også i dette embede vandt påskønnelse for sin virksomhed, og følte sig tilfreds i det, og at det kun var af hensyn til sønnernes opdragelse, at han seks år efter søgte forflyttelse til en større by om end næppe til et større embede.

I Horsens døde 26 Okt. 1790 borgemester og byfoged Flensborg³⁷⁾, der tillige var herredsfoged og skriver i Voer og Nim herreder; der blev da tale om at dele disse embeder, men fra flere sider frarådedes det, fordi indtægterne vilde blive for små, hvilket blandt andet også fremgår af N. C. Carøe's ansøgning om dette embede af 28 Okt. 1790:

„I en tid af over 16 år har jeg haft den lykke at stå i deres kongl. majest.s tjeneste dels som herredsfoged i Middelsom og Sønderlyng herreder og dels som byfoged i Vejle og herredsfoged i Nørvang og Tørrild herreder.

I denne tid har jeg bestræbt mig for, så vidt mig mulig, at opfylde mine embedspligter, og at jeg deri har været lykkelig, beviser de mange af mine foresatte overøvrigheder mig givne og til adskillige tider for deres majest. nedlagte fordelagtige vidnesbyrd.

Også den i min embedstid ved ulykkelig ildebrand hjemsøgte Vejle by*) og dens samtlige indvånere tør jeg frimodig beråbe mig på, som vidnesbyrd, at jeg har været lykkelig i adskillige forbedringer, vedligeholdt en fuldkommen enighed og erhvervet mig samtlige indvåneres kærlighed, tillid og agtelse.

Men allernådigste konge! Vejle er liden og ej formuende, den mangler skoler, hvori børn kan oplæres i det fornødne til at blive fuldkommen duelige for staten, og jeg har sønner, som jeg ønsker således oplærte.

Horsens har latinsk skole og den duelige lærere.

Dette er for mig en hovedgrund til at ønske mig forflyttet dertil, og da nu ved kancelliråd Andreas Flensborg's død følgende embeder er blevne ledige, nemlig: borgemester- samt byfogedembederne i Horsens og herredsfoged- samt herredsskrivertjenesterne i Voer og Nim herreder, så tildrister jeg mig herved allerunderdanigst at ansøge om samtlige disse embeder med alle de indtægter derved, kancelliråd Flensborg haver haft.

Jeg har vovet allernådigste konge at søge samtlige disse embeder; thi skal de deles eller betages noget af deres hidtil hafte indtægter, vil min forflyttelse til en del deraf mulig sætte mig i en sådan uformuenhedsstand, at min hovedhensigt, mine børns bedre oplærelse,

*) Denne ildebrand opstod Søndag d. 23 April 1786 i en lade i Nørregade ved en drengs uforsigtighed med en nøglebøsse; over 50 familier i denne gade blev husvilde: »For bygningsmaterialerne til bygningernes hastigste opførelse sørgede den her daværende brave og virksomme byfoged, nu borgemester Carøe i Horsens, som omhyggelig viste sig årvågen og utrættelig for byens vel, så at alle bygningerne på nogle få nær inden årets udgang var i beboelig stand 1788 ved Michaeli tider passerede atter hans kongelige højhed kronprinsen med hans durchlautighed prinsen af Hessen-Kassel³⁸⁾ og søn tilligemed flere generaler og officerer Vejle til felttoget i Sverige, indtog forfriskning hos byfoged Carøe og opholdt sig der noget over en time. Denne hovedreparation (af kirken) er sket under da og endnu værende sognepræst, hr. provst Schiøth³⁹⁾ og hr. byfoged Carøe, nu borgemester i Horsens, deres opsigst og ordination, hvorfor de og i henseende til dens smukke indretning, fremfor den før var, fortjener byens almindelige agtelse. Entreprenørerne for arbejdet var rådmænd og bygmester Kruuse⁴⁰⁾ og billedhugger Hiernøe⁴¹⁾ af Horsens, som for deres flid derved har gjort sig fortjeneste.«

G. F. Gaermann: Efterretninger om Weile Kiøbstæd. 1794. S. 16 og 44.

mere vil forhindres end beforders; thi mine embedsindkomster vil da blive mindre, end de nu er, og min flytning herhen og mine herhavende ejendommers salg vil mulig borttage min hele i behold havende ubetydelige formue.

Skulde jeg derfor blive så lykkelig, at deres majest.s nåde forundte mig forflyttelsen, anholdes på disse grunde om samtlige embeder, således som kancelliråd Flensborg samme allernådigst har været forundet.“

På ansøgningen er skrevet følgende: „Allerunderdanigst Erklæring“:

„Siden begyndelsen af året 1776 har jeg haft lejlighed at kende supplikanten hr. byfoged Carøe og at se jævnlige prøver på hans virksomhed og duelighed, først i Viborg og siden i Aarhus og Ribe stifter. Førend han blev byfoged i Vejle, var der ikke alene en kendelig uorden i denne bys økonomiske bestyrelse, men indbyrdes uenighed og misforståelse havde også, til skade for den borgerlige lyksalighed, temmelig dybt rodfæstet sig i gemytterne. Det første onde vidste supplikanten kort efter sin ankomst til byen ved en lige så rigtig som årvågen fremgangsmåde at råde bod på; og det sidste har han ved en klog, upartisk og med sindig alvorlighed ledsaget handlemåde hævet fra roden af; så Vejle bys og dens indvåneres forfatning kan siges i adskillige henseender at være ved sin nuværende byfogeds utrættelige omsorg bleven ulige bedre og lykkeligere, end den var, førend byen bekom denne driftige mand til sin øvrighed. Ja! uden hans flid og gode omhu skulde sporene af den ulykkelige ildsvåde, som for nogle år siden rammede den bedste del af Vejle, ikke så snart have begyndt at tabe sig. Med den bedste grund kan jeg derfor allerunderdanigst anbefale denne meget duelige og i særdeleshed af Vejle bys forbedrede Tilstand så vel fortjente supplikant til deres kongelige majestæts nåde.“

København den 11te Novbr. 1790.

Allerunderdanigst
Urne ³⁴).

Af en indstilling af 2 Nov. 1790 fra gehejmeråd, stiftamtmand i Aarhus Ove Høegh Guldberg¹⁸) (den tidligere statsminister) ses det, at indtægterne af borgemesterembedet i Horsens var 80 rdl., af byfogedembedet 94 rdl., af herredsfoged- og herredsskriverembedet 116 rdl., tilsammen 280 rdl., „det skal være meget, om det endnu uvisse, år i andet, kunde af alle embeder gøre over 200 rdl.“, hvorfor han også udtaler sig mod at dele embederne.

Guldberg udtaler sig derefter anerkendende om rådmænd Grunddahl⁴²⁾ i Horsens, der søger embederne, uden at han dog tør anbefale ham til at beklæde dem alle i forening, men ender sin indstilling således:

„Men det min pligt og samvittighed befaler mig rent ud ærbødigst at sige, er, at i hver en henseende blev hans majestæts tjeneste og byens og herredernes vel aldeles forsikret og mit inderlige ønske opnået, om det høje kollegium gunstigt vilde antage sig byens og min sag ved kraftigt at understøtte byfoged Carøe i Vejle i hans herved lagte allerunderdanigste ansøgning om de samtlige ved kancelliråd Flensborg's død ledige blevne embeder. Denne mand, som jeg ikke alene af det bedste rygte kender, men og fra den tid, han her i stiftet var herredsfoged og siden, da han ved Tirsbæk i Stjernholm amt nu tillige er birkedommer, har erfaret som den fulddygtige embedsmand, har alle de egenskaber, som man til sådanne embeder må ønske samlede og det i alle sine forretninger fuldkommen bevist. Jeg tror at vide, at han lidet eller intet forbedres ved forflyttelsen, den han alene ønsker for sine børns opdragelse i den Horsenske latinske skole. Det bliver ham derfor umuligt at tage mod forflyttelsen, med mindre han allernådigst må forundes borgemester- og byfogedembederne i Horsens samt herredsfoged- og herredsskrivertjenesten i Nim herred Stjernholms amt og Voer herred Skanderborg amt samlede, således som kancelliråd Flensborg dem haver haft.“

Til dette embede meldte der sig endnu flere ansøgere end til embedet i Vejle, i alt 54, af hvilke N. C. Carøe indstilledes som den første.

Den 31 Dec. 1790 blev N. C. Carøe udnævnt i overensstemmelse med denne indstilling og sin ansøgning, og „den 28de Martii 1791 rejste vi fra Vejle til Horsens“. Og ligesom da han var i Vejle, fik han også her i 1796, da birkedommer Ramsland⁴³⁾ havde frasagt sig birkedommer- og skriverembedet ved stamhuset Stensballegårds birk, dette tildelt af baron Krag Juel Vind⁴⁴⁾, hvilket fik kgl. konfirmation 25 Nov. 1796.

Ligesom i Vejle lykkedes det hurtigt N. C. Carøe at bringe orden i Horsens bys også noget forsømte sager og navnlig at gøre sig fortjent af politiets ordning, så at det endog tiltrak sig kronprinsregentens opmærksomhed i den grad, at han i 1799 opfordrede N. C. Carøe til at overtage politimesterembedet i København, rimeligvis ved en mundtlig forespørgsel (gennem amtmanden?); thi havde der fore-

ligget en skriftlig henvendelse, havde N. C. Carøe nok vedlagt en sådan i sin (nedenfor anførte) afskedsansøgning og ikke nøjedes med kronprinsens følgende svar på hans afslag:

„Uagtet jeg ikke kan andet end beklage, at så værdig og retskaffen en mand ej har kunnet modtage den anbudne post, så indser jeg dog tilfulde rigtigheden og vægten af deres opgivne grunde.

Jeg vil derfor så meget mindre nøde dem til at forlade det embede, de nu beklæder, som jeg personlig har været vidne til, hvor megen nytte, de har stiftet i samme.“

København

16 Nov. 1799.

Deres bevågne

Frederik K. P.

Til hr. borgemester og byfoged Carøe.

Året efter, 1 Aug. 1800, blev N. C. Carøe — ligesom broderen i Randers — beordret til med rådmand A. Kruuse⁴⁰⁾ at sammentræde i en kommission „for at udarbejde de fornødne forslag om de forholdsregler, som efter de grundsætninger, der indeholdes i den for håndværkerne i vor kongelige residensstad under 21 Marts sidstl. udgangne anordning kan være at bestemme for lavene i vor købstad Horsens med hensyn til dette steds særegne beskaffenhed.“

„De opgivne grunde“ for N. C. Carøe til at undslå sig for at modtage det ærefulde tilbud om politimesterembedet i København har muligvis været allerede dengang begyndende legemlig svaghed og aftagende syn, der næppe 9 år senere nødte den kun 57 årige mand til 15 Aug. 1808 at søge afsked som borgemester:

„I 34 år har deres majestæt og deres højsalige hr. fader ej alene forundt mig adskillige dommer- og øvrighedsemployer i 3 af Jyllands stifter, men endog befalet mig at behandle adskillige vigtige og offentlige kommissionsforretninger, ligesom jeg i årene mellem 1780 og 1790 var landvæsenskommissær, samt nu eneforligelseskommissær fra denne indretnings begyndelse og endnu.

I denne lange række af år og i disse mange forretninger har jeg aldrig pådraget mig en eneste bebrejdelse af deres majestæts kolleger eller de mange mig foresatte overøvrigheder, og aldrig er en eneste af mine domme underkendt af højere instanser.

De fordelagtigste attester om mit forhold er forhen nedlagt i deres majestæts kollegier.

1799 kaldede deres majestæt mig af egen drift til politimesterembedet i København, men på min ansøgning befriede mig allernådigst derfra, samt, da jeg troede at kunne endnu virke til gavn i de embeder, jeg havde, tillod at jeg måtte beholde samme efter herhos vedlæggende nr. 1 (Den side 47 meddelte skrivelse).

At jeg siden den tid har opfyldt mine pligter beviser herhos vedlæggende attester fra stiftamtmandene, gehejmeråd Høegh Guldberg¹⁸⁾ og kammerherre Morgenstjerne²¹⁾ nr. 2 og 3; og jeg tør håbe, at nuværende stiftamtmand giver lige vidnesbyrd.

Men deres majestæt, mine år og mine legemlige smerter tiltager, mit øjesyn svækkes, og efter lægernes dom mister jeg om kort tid liv eller syn, dersom jeg ej nyder lettelse i de nu altfor mange embedsforretninger, der påligger mig, og jeg umulig kunde overleve, om nogen af disse blev af mig slettere eller langsommere udført herefter end i mine yngre og sundere år.

Denne lettelse vover jeg at ansøge således: at jeg allernådigst forloves fra borgemester- og byfogedembedet i Horsens.

Uagtet de mig i den sidste tid forundte embeder er ganske anseelige af indkomster, så har dog, jeg tør vove frimodig at sige det, min uegennyttighed samt min families svaghed gjort, at jeg er uformuende.

Ved at tabe borgemester- og byfogedembedets indkomster vil jeg og min svage og aldeles uforsørgede familie tabe det fornødne til udkomme, dersom deres majestæt ikke i betragtning af min lange tjenestetid allernådigst forunder mig paa livstid:

1) De ubetydelige jorder og haven, der er henlagte til borgemesterembedet, og til hvis forbedring jeg har anvendt en betydelig del af min og min kones ejendom efter herhos vedlæggende nr. 4.

Næppe vover jeg at ytre det, som gift mand hjertelige ønske, at, om min svagelige kone overlevede mig, hun da og på livstid måtte nyde disse ejendomme afgiftsfri til erstatning for de summer, jeg til sammes forbedring har frataget hende.

2) En fast løn, byfogeden af deres majestæts kasse er tilsagt, nemlig 30 rdl. årlig, så længe jeg lever.

Ligesom jeg håber:

3) Fremdeles at beholde herredsfoged- og skrivertjenesten i Voer og Nim herreder, så længe deres majestæt finder mig duelig at forestå samme, der ved den ansøgte lettelse forhåbentlig blev muligt nogle år.

Endelig ønskede jeg som bevis på deres majestæts nåde,

4) At endskønt jeg således blev afskediget fra borgemester- og byfogedembedet, jeg dog måtte tillades at bære borgemesternavnet som den, der ej uværdig havde erhvervet samme.

Deres majestæt har så opmuntrende forhen givet mig bevis på deres allerhøjeste nåde, at jeg tør håbe denne min ansøgning i alt sin indhold allernådigst bøn hørt, hvortil jeg i alle henseender er så højt trængende, og hvorom jeg så inderlig sukker.“

På foden af denne ansøgning findes følgende „Allerunderdanigst Erklæring“:

„Næppe er der i deres kongelige majestæts riger nogen embedsmand, der i en længere række af år end supplikanten med mere udmærkende retskaffenhed og nidkærhed har virket og gavnet i den ham af hans kongelige majestæt højsalig kong Christian den syvende allernådigst betroede virkekreds; næppe er der nogen, om hvis almindelig erkendte duelighed deres kongelige majestæts kollegier har haft flere og umiskendeligere prøver; næppe nogen underøvrigheds person, hvis arbejdsomhed, orden, nøjagtighed, virksomhed i alt, hvad der henhørte til hans kaldspligters opfyldelse, således ved foresattes yndest og uindskrænkede agtelse har været erkendt og bevidnet.

Hædret af deres kongelige majestæt selv, kendt af deres majestæt, benådet ved det i afskrift vedlagte allerhøjeste bevis på deres majestæts tillid og bifald, er det for ham uforment, at jeg for deres majestæt genkalder hans fortjenester; ikke behøver jeg at udvikle, hvad han som borgemester, som byfoged, som politimester har været for Horsens, hvorledes han har frembragt og fremmet orden, arbejdsomhed, vindskibelighed, hvorledes han har virket for byens indvortes og udvortes politivæsen, for dens sir og forskønnelse, for skolevæsenet, for dens havnevæsen, for dens almennyttige indretninger, for enhver offentlig foranstaltnings udførelse, der sigtede til dens vel og til medborgeres fordel. Jeg behøver i den henseende kun at beråbe mig på de af ham allerunderdanigst fremlæggende vidnesbyrd.

Men jeg anser det for et uheld for mig, og jeg sørger for mig og for Horsens over, at den mest bydende nødvendighed skal berøve os en mand, der besad byens og min fulde tillid, og på hvis retsindighed og klogskab

og erfaring jeg i alle deres majestæts tjenesteanliggender kunde stole med fuldkommen tryghed.

Hans øjensvagthed er så stor, og hans legemskræfter er således aftagne, at jeg ikke har kunnet formå ham til at tilbagekalde hans beslutning.

Jeg finder det altså pligt at anbefale hans ansøgning til allernådigst bøn høring for så længe som muligt ved formindsket arbejde at konservere ham for herrederne, og jeg tør allerunderdanigst håbe, at deres majestæt vil forunde ham ved hans entledigelse som borgemester og byfoged de billige vilkår, han ansøger, og at deres majestæt derved vil lette ham den for ham selv smertelige afgang fra embeder, han med så megen udmærkelse beklæder. Deres majestæt vil, tør jeg håbe, finde ham værdig denne løn og enhver mulig opmuntring i hans hæderfulde alder som bevis på deres majestæts vedvarende nåde og allerhøjeste tilfredshed.“

Århus d. 19 Aug. 1808.

Allerunderdanigst
Guldencrone²²⁾.

De i ansøgningen nævnte attester nr. 2 og 3 lyder således:

2) „Ved min nærforestående afgang fra det mig allernådigst betroede stiftamtmandsembede har hr. borgemester Carøe begæret mit vidnesbyrd om hans embedsførelse i de mange år, vi har arbejdet med hinanden.

Allerede som by- og herredsfoged var han fra Vejle og et fremmed stift mig bekendt som en duelig og fortjent mand. Da derfor borgemester Flensborg's død gjorde borgemester-, byfoged- og herredsfogedembederne ledige, som havde været forenede, fordi de alle tre næppe udgjorde 700 rdl., så ønskede byen og lige så jeg med den, at hans majestæts valg allernådigst måtte falde på den af os alle så velkendte Vejlebyfoged. Ønsket blev opfyldt, og aldrig er mit håb blevet det fuldstændigere.

Der manglede meget i, at byens sager var i orden, at driftigheden i dem svarede til mit ønske, at politiet havde kraft, at regnskaberne gik med den hurtighed, de burde, og at gode foretagender nød den velvillighed, som gode mænd med mig attræde. Men kongen gav os Carøe og med ham indsigt, duelighed, arbejdsomhed, ordenslyst, udholdenhed. Nu i alle disse år stod byens sager i den priselige orden, de snart kom udi. Regnskaber kom ind til befalet tid, alle skifter sluttedes, så snart deres art tillod, byens arkiv blev herlig ordnet, politiets virksomhed sås overalt og endog tildrog sig den største kenders, vores fortræffelige kronprinses besynderlige opmærksomhed; vejene fra og til byen blev, hvad de kunde og burde.

Så mange oplysninger og erklæringer, jeg i alle disse år har ham af-fordret og erholdt fra ham og hans embeder, så mange sande mønstre har jeg haft på fuldstændighed, tydelighed, rigtighed, og det straks.

Og alt dette har manden gjort med et svagt, ofte smertefuldt helbred. Skær sandhed har jeg kunnet skrive og har skrevet. Min kærlighed og

højagtelse har hans embedsførelse fortjent, og for mig, der har haft år, mange år til at se, prøve og veje, står han såre højt. Til vores allernådigste regerings bevågenhed og de høje kollegiers opmærksomhed er denne fortrinlige embedsmand i høj grad moden og værdig.“

Århus d. 4 Dec. 1802.

O. Høegh Guldberg¹⁸).

3) „Udi 9 år og derover har jeg som amtmand over Århus amt og i den sidste tid som stiftamtmand stået i embedsforbindelse med hr. borgemester Carøe og i ham fundet den dueligste, retskaffenste og velvilligste embedsmand, som nogen overøvrighed kunde ønske sig. Spurgtes han om oplysning, da nøjedes han ikke med at oplyse de opgivne poster men med flid opsøgte alt, hvad der kunde sætte sagen i det sande lys; skulde han eksekvere de kongelige kollegiers eller amtets foranstaltninger, da anvendtes af ham alle de lovlige midler, som han efter sin lokale kundskab og hans nøjere bekendtskab med folkenes tænke måde kunde udtænke, hvorfor disse foranstaltninger altid med sikkerhed og lethed i hans virkekreds blev udførte. Horsens bys fattigvæsen, industri, sygehus har denne virksomme embedsmand meget at takke, ligesom hans årvågenhed over orden, politi, vejanstalter gjorde Horsens by til et mønster for andre stæder.

Med dette sandheds vidnesbyrd, som jeg efter embedspligt vil tilsvare, anbefales denne værdige embedsmand til den kongelige nåde og de kongelige kollegiers bevågne forborg.“

Århus d. 24de Juni 1804.

Morgenstjerne²¹).

„Attest nr. 4“ begynder med en af N. C. Carøe forfattet oversigt over havens og jordernes størrelse (c. 18⁶/₈ tdr.), og hvad de var bortlejede til (56 rdl.), da han tiltraadte embedet, og ender med en anmodning om, at „rådmænd og elegerede“ vil bevidne rigtigheden heraf; tillige oplyser han, at han har anvendt over 1000 rdl. til jordernes forbedring:

„Alt, hvad borgemester Carøe har anført om de til borgemesterembedet henlagte beneficerede jorder og haven, det var altsammen således ved hans embedstiltrædelse, som det af hr. borgemesteren selv er anmeldt.

Og dette er den nøgne sandhed: at vi med største beundring har set og ved, at ingen mand, som har egne jorder, der tilhører ham selv og hans arvinger, har med så stor bekostning og iver gjort derpå forbedring som hr. borgemesteren især på toften nr. 2. Denne er først med dybe grøfter bleven indhegnet og med særdeles god beplantning forsynet. Den var hårdt trængende til dybe nedgravne grøfter; disse har den fået, som med faskiner er belagt og med jord overdækket og nu foruden en stor

mængde gødes indførsel derpå årlig, er der vist indført mer end 1000 læs godjord for at forhøje og forbedre grunden, ja til denne forbedring kender vi ikke her eller i egnen noget lignende.“

Horsens d. 30de Juli 1808.

A. Kruuse⁴⁰). J. W. Heiberg⁴⁵).
 Jørgen Yding. N. Hjernøe. Jens Monberg.
 Niels Gylding⁴⁶). Mouritz Monberg.
 Brestrup.

I den skrivelse, hvormed stiftamtmand Guldenchrone 19 Aug. 1808 indsender N. C. Carø's ansøgning om afsked, oplyser han, at borgeme-sterembedets visse og uvisse indtægter beløber sig til omtrent 550 rdl., når jorderne og havepladsen fraregnes, og han bemærker, udtrykkeligt, at disse indtægter i nærværende tidspunkt ikke er betyde-lige, men at de kan være nogenlunde tilstrækkelige for en mand, der ved borgemester Carø's dødelige afgang kunde gøre sig håb om en succession i alle de af ham beklædende embeder. I øvrigt udtaler Guldenchrone, at han højst ugerne har været nødt til at anbefale an-søgningen om afsked, og „sluttelig vover jeg at gentage mit i aller-underdanigst erklæring ytrede ønske, om hans majestæts særdeles nåde for denne værdige embedsmand og anbefaler ham ærbødigst til det kongelige danske kancellis bevågne understøttelse og forsorg.“

Imellem akterne findes et brev fra N. C. Carø, skrevet helt igen-nem med hans egen noget usikre, men dog endnu let læselige hånd. Det er dog ikke hele brevet, der findes; det første blad indeholdende overskriften og de to første sider er afrevne, tilbage er kun det sidste blad, beskrevet på begge sider. Det må antages, at det manglende har været af mere privat natur og derfor er bortfjernet af adres-saten, der vistnok har været præsidenten for danske kancelli F. J. Kaas⁴⁷), der derefter har vedlagt resten som værende af betydning:

„Den eneste gang, jeg har haft den lykke at tale [med] deres eks-cellence, så de i mig en på legemet såre svag mand.

De havde den nåde at forsikre mig deres bevågenhed og under-støttelse i nødens tid for mig og mine.

Det med borgemester- og byfogedembedet forbundne uendelige skriveri, de mange ansvarsfulde regnskaber, og at jeg kanske ej har haft den hjælp, jeg burde, efter de flere embeder her, eller kanske

ej har turdet lide på denne hjælp, men næsten ene forrettet alt, har således skadet mit øjesyn, at lægerne fastsætter som afgjort, at såfremt mit arbejde ej formindskes, bliver jeg blind om få måneder.

Ikun een vilje har jeg haft, at anvende alle mine kræfter til at opfylde alle mine pligter; ikkun een frygt kender jeg, nemlig den: ej at kunne opfylde dette så fuldkomment, som jeg vilde.

Denne frygt har drevet mig til at arbejde ene, og den ængster mig nu, mine kræfter aftager.

Det var mit højeste ønske at dø i alle mine embeder. Jeg håbede, det skulde blive gavnlig for min søn, der som teolog har alle examina med laudabilis.

Men skal jeg endnu kunne vedblive at gavne i nogle embeder, må jeg lettes fra nogle.

Jeg har derfor allerunderdanigst ansøgt hans majestæt om at forloves fra borgemester- og byfogedembedet på den måde, som deres ekscellence vel allerede af ansøgningen har læst.

Jeg vover herved underdanig at anråbe dem nådig at understøtte denne ansøgning og at hidrage til, at hans majestæt ikke derover formindsker den allerhøjeste nåde, han hidtil har værdiget mig, men fremdeles allernådigst erindrer mig og min uforsørgede søn.

Mine og mines velsignelse skal hvile over deres ekscellence og daglig skal vores bønner til den allerhøjeste være for dem og deres.

Horsens

den 23 Aug. 1808.

Underdanig

N. C. Carøe.“

Den 29de Sept. 1808 blev afsked fra borgemester- og byfogedembederne bevilget N. C. Carøe i nåde således, „at han på livstid beholder de borgemesterembedet tillagte jorder med have samt den byfogedembedet af den kongelige kasse tillagte faste løn af 30 rdl. årligt samt tillige beholder herredsfoged- og skrivertjenesten i Voer og Nim herreder. Tillige har hans majestæt allernådigst udnævnt ham til virkelig justitsråd.“

Fem år senere, i en alder af næppe 62 år, søgte N. C. Carøe 5 April 1813 også om afsked som herredsfoged og skriver i Voer og Nim herreder:

„Selv at se, læse, skrive, deraf øjeblikkelig at uddrage, hvad der kunde gavne og kunde ske straks, med kraft og samvittighed at udføre det, dette var min eneste lyst, min daglige forretning i de 39 år, kongerne allernådigst betroede mig embeder og mange befalinger uden for disse.

Derfor foretog jeg mig ej andet, end hvad der vedkom mine embeder, og havde ingen anden indtægt, end hvad disse gav.

Min formue tjente jeg derved, men jeg høstede en langt højere belønning og hvormed ingen formuesforbedring for den retskafne kan lignedes. Jeg var så ubeskrivelig lykkelig ofte at erholde deres majestæts allernådigste tilfredshed; jeg nød deres majestæts kollegiers, alle mine mange overøvrigheders og landets højere domstoles bifald, stedse og uafbrudt. Og jeg nyder min jurisdiktions beboeres fuldkomne kærlighed og tillid, der gjorde mig det lettere at udføre, hvad min konge bød. Beviser herom har jeg nedlagt for deres majestæt ved min ansøgning om entledigelse fra borgemesterembedet i Horsens 1808, og jeg tør håbe, at stiftsbefalingsmanden i Århus attesterer, at jeg har handlet efter 1808 som før den tid.

Ikke uden med inderlig rørelse kan jeg forlade mine elskede medborgere i jurisdiktionen og ikke uden skræk se mig hensat i en ubevendt uvirksomhed.

For så længe muligt at besidde anførte gode og at gavne det, jeg kunde i min virkekreds, misbrugte jeg mit af naturen svage øjesyn og er derfor nu sat i den bedrøvelige forfatning, at jeg ej længere selv kan læse, skrive, følgelig ej heller så fuldkomment forrette mine embeder, som jeg vilde; men fra mit embedes tiltrædelse har det været min lov ej at vedblive længere deri, end jeg kunde gøre fyldest, og ikke ved nogle få års eller måneders svage bestyrelse kaste vanære på de mange foregående år, der var så lykkelige.

Da deres majestæt engang allernådigst spurgte om mit helbred, var deres stiftamtmand Guldberg's svar: „Når der er noget at forrette, er han aldrig syg.“ Men sand varme for forretninger kan vel opvække andre legemskræfter men ikke synet.

Det er derfor allernådigste konge, at jeg allerunderdanigst ansøger om at forloves fra mine embeder.

Men har jeg end tjent i forskellige embeder siden 1774, så var dog disse embeder ringe af indkomster indtil 1802, da de blev det, de

nu er, og indtil forordningerne af 19de Dec. 1800, men især af 7de April 1812 forbedrede indtægterne. Jeg har derfor levet den meste tid kummerlig, og nu, da det skulde gå mig bedre, må jeg gå bort.

Jeg er svag og behøver pleje; det samme er tilfældet med min gamle kone; min datter har i 10 år været sengeliggende og erholder aldrig helbred. I den alder, da det var mig tilladt at indsætte i enkekassen, manglede jeg indkomst og formue dertil, nu må jeg ikke; den pension, min enke kan vente af enkekassen, er derfor ikkun 100 rdl.

Livets første nødvendigheder er kostbare, for den, der skal leve af noget bestemt, og disse har 1813 steget dagligen. Da deres majestæt den 29de September 1808 allernådigst entledigede mig fra borgemester- og byfogedembedet i Horsens, blev der mig deraf fremdeles forundt ikkun borgemesterembedets af mig forbedrede jorder, der ved min tiltrædelse indbragte 56 rdl. årlig, og byfogdens løn 30 rdl., thi jeg begærede ikke mer, fordi jeg da endnu beholdt embeder.

Da deres majestæt den 24de Januar entledigede borgemester Wulff²⁵⁾ i Næstved fra hans embede, forundte de hannem pension af embedet 800 rdl. og ligeså den 22de Oktober 1811 herredsfogden og skriveren i Horns og Venneberg⁴⁸⁾, tilsammen pension 1600 rdl.

Den 30te Juni 1812 og 5te Januar 1813 har deres majestæt landsfaderlig ihukommet den pensionerede embedsmands trang, og det sportelreglement, som efter forordningen af 5te Januar 1813 kan ventes, vil forhåbentlig efter tidernes lejlighed forhøje den uden gage og alene af sportler vedblivende embedsmands indkomster.

Som den, der ikke af brøde, men formedelst mangel på syn, mulig årsaget ved for megen varme for embedet og for stor indbildning om, at alt blev bedst, når det blev forrettet af mig selv, tør jeg håbe, at jeg i min ulykkelige tilstand, synet berøvet, allerunderdanigst forundes pension til en sådan størrelse, at jeg ikke skal sucke efter brød, at min svage kone, om hun bliver enke, også allernådigst forundes noget af det embede, der i de mange år, vi har været gifte, ej gav tilstrækkeligt før nu, jeg forlader det, samt fordi hendes pension af enkekassen ikkun er 100 rdl., og hun behøver pleje i stedet for at kunne fortjene noget. Derved skete hun vederlag for de pensioner, jeg i mange år betalte til herredsfogdens²⁸⁾ enke i Middelsom og Sønderlyng herreder og til byfoged Grundahl's³⁵⁾ enke i Vejle

samt af mine nu havende embeder til birkedommer Munckeberg⁴⁹) indtil hans dødsdag, der indtraf den 3dje Febr. indeværende år. Embedet er nu fri for pension.

Mine embeder har indbragt 1810: 3600 rdl., 1811: 4800 rdl., 1812: 6000 rdl. Alle mine regnskaber indtil årets udgang 1812 er aflagte og allerede til deres majestæts danske kancelli indsendte, og jeg er forsikret, at jeg ikke derfor står til 1 skillings restance. Af mine øvrige embedsforretninger er i dette øjeblik ingen uopgjorte, som kan opgøres.

Jeg tør derfor håbe, at deres majestæt allernådigst tillægger mig, så længe jeg lever, af herredsfoged- og skriverembedet årlig 600 rdl. s. v. (sølvværdi) og af det herredsfoged og birkedommeren tillagte dommerkorn, in natura, årlig 14 tønder rug og 28 tønder byg, og min kone, ifald hun som enke skulde overleve mig, 200 rdl. s. v.“

Denne ansøgning er efter håndskriften at dømme sikkert ført i pennen af sønnen H. F. Carøe, og kun personligt undertegnet „allerunderdanigst N. C. Carøe“ med en håndskrift, der tilstrækkeligt tydeligt viser, hvor dårligt hans syn og hvor usikker derfor hans hånd var. Den er af stiftamtmanden indsendt med efterfølgende „Allerunderdanigst Erklæring“:

Nærværende allerunderdanigste ansøgning indeholder de vægtige grunde, der bevæger supplikanten til at attrå entledigelse fra embeder, han i en lang række af år har beklædt med så megen hæder for sig som til udmærket gavn for deres majestæts tjeneste. Den er fremkaldt ved en pligtfølelse, der vidner om den, den redelige mand værdige tænke måde, hellere at bringe staten det tungeste offer ved at forlade en kær virkekreds, end at være udsat for den smertelige frygt, ikke i alle dele med den vante kraft og samvittighedsfulde omsigt at kunne opfylde alle de dermed forbundne pligter. Den afgiver et nyt bevis på en over alle personlige fordele hævet levende følelse for deres majestæts tjenesters gavn.

Ved allerunderdanigst personlig at fremstille sig for deres kongelige majestæt, vil han se det ønske opfyldt at overbevise deres majestæt allerhøjest selv om, at den højeste nødvendighed fremkalder en beslutning, den jeg, den enhver, der kender ham, den enhver, der ved at skønne på og agte sande fortjenester, den enhver af hans jurisdiktions beboere med mig inderligen må beklage.

Den mand, der så troligen har virket og arbejdet i deres majestæts tjeneste, som jeg og mine formænd har skildret ham i de vidnesbyrd, der

allerunderdanigst er fremlagte ved hans ansøgning om den ham forundte entledigelse fra borgemester- og byfogedembedet i Horsens, den mand måtte blive sig selv lig indtil det sidste øjeblik, han kunde virke og kunde ønske at virke. Derfor vil deres kongelige majestæt ikke vente, at jeg behøver at vidne videre om, hvorledes han har forestået sine øvrige embeder, siden han fra hint blev forlovet, da han i den henseende måtte være og har været den samme, som han i hans mange embedsår har været.

Jeg ønsker ham allerunderdanigst til løn for sin retskafne udmærkede embedsførelse enhver opmuntring og trøst i hans alderdoms og tiltagne svaghedsdage, som deres majestæts nåde plejer at forunde de mest fortjente af deres majestæts afgående embedsmænd; thi dertil er han værdig. Jeg anbefaler ham derfor allerunderdanigst til at nyde den pension af embederne, som han allerunderdanigst attrår, og som de, efter omstændighederne og deres beskaffenhed, efter de derom afgivne forklaringer formentlig kan tåle at bære; ligesom jeg og allerunderdanigst anbefaler hans ønske om, at hans hustru, ifald hun som enke skulde overleve ham, måtte forsikres en passende pension, til deres majestæts allerhøjeste opmærksomhed.“

Århus d. 8 Marts 1813.

Allerunderdanigst

Guldencrone²²⁾.

Den 27de April 1813 blev N. C. Carøe i nåde entlediget fra sine embeder som herredsfoged og skriver i Voer og Nim herreder samt birkedommer i Stensballegårds birk imod at tillægges af eftermanden i embederne i årlig pension 14 tdr. rug og 28 tdr. byg samt 500 rdl. s. v., hvorhos der endvidere blev ham tillagt 100 rdl. s. v. årlig af pensionskassen.

Helt uden virksomhed blev N. C. Carøe, der jo endnu kun var 62 år, ikke, idet han beholdt sin stilling som forligskommissær, som han havde beklædt fra dens oprettelse i 1795.

Allerede fra 1811 havde N. C. Carøe haft til konstitueret medhjælper sin ældste søn, Hans Frederik Carøe, der i 1807 havde taget teologisk embedseksamen (med laud.), præket for demis og søgt flere præstekald, inden han paa grund af faderens tiltagende synssvækkelse besluttede sig til at tage juridisk eksamen (i 1812 med haud

illaud.) og hjælpe ham i hans embeder. Det var da rimeligt, at denne søn, der 6 Nov. 1812 var bleven gift i Horsens med Helene Kruuse, søgte at blive hans eftermand og være „den uformuende fader, den svage moder og den 10 års sengeliggende søster“ en støtte; og desuden havde baron Krag Juel Vind⁴⁴⁾ tilbudt, at birkedommerembedet i Stensballegård birk måtte blive holdt sammen med herredsfoged- og skriverembedet i Voer og Nim herreder, hvis H. F. Carøe erholdt disse embeder.

Den gamle herredsfogeds tro støtte, stiftamtmand Guldenchrone²²⁾ i Århus ydede sin hjælp ved følgende erklæring af 8 Marts 1813:

„Supplikanten, en sin værdige fader værdig søn, har med berømmelse tilbagelagt sin akademiske bane og efter at have erholdt teol. attestats og dernæst taget juridisk eksamen vedblevet at erhverve sig teoretiske og praktiske kundskaber i lovkyndigheden. Han har været konstitueret en tid lang i hans faders svaghed som hans medhjælp, og jeg har derved erfaret, at han besidder kundskab og dueligheid til at forestå en justitsbetjening. Jeg er overbevist om, at han deri vil træde i sin faders fodspor, og at han med redelighed, omhyggelighed og virksomhed, med troskab og hengivenhed for deres majestæts tjeneste vil vise sig fuldkommen værdig til den allerunderdanigst ansøgende nåde. I den tid, han har været sin faders medhjælp, har han med sindighed og et i alle henseender agtværdigt forhold erhvervet sig min og herredernes beboeres agtelse og tillid.

Det vilde for den fratrædende, retskafne fader, for hans særdeles virksomme liv og embedsførelse være en trøst, jeg inderlig ønsker ham, at se sin søn betroet et embede, som deres majestæt ventelig allernådigst vil tillade ham at afgive.

For deres majestæts tjeneste og for embedet vilde det være til gavn, om dette måtte forundes en mand, der er vejledet og dannet af en embedsmand, som deres majestæt har hædret med allerhøjest deres fulde tillid, af en embedsmand som justitsråd Carøe, som, om forsynet skænker ham længere liv, fremdeles kan og vil vejlede og opmuntre sønnen til embedspligternes nøjagtigste opfyldelse.

Ingen kan og bedre end sønnen svare den pension af embedet, som faderen allerunderdanigst ansøger om at forundes.

På grund af alle foranførte omstændigheder anbefaler jeg supplikanten allerunderdanigst til deres kongelige majestæts nåde og det allerunderdanigst ansøgte til allernådigst bønnehøring.“

Det blev dog ikke sønnen, der fik embedet, men derimod Johannes Hansen⁵⁰⁾, der 21 April 1809 havde efterfulgt N. C. Carøe som borgemeester og byfoged i Horsens, og som nu også efterfulgte ham

som herredsfoged og skriver i Voer og Nim herreder og birkedommer i Stensballegård birk; men til gengæld blev Hans Frederik Carøe 17 Aug. 1813 beskikket til borgemester og byfoged samt by- og rådstueskriver i Horsens, uden at det ses, at embedet har været opslået ledigt. Embedet som by- og rådstueskriver, der indtil J. Hansen's ansættelse som borgemester i 1809 havde været beklædt af J. W. Heiberg⁴⁵), blev da forenet med borgemesterembedet, af hvilket der til J. W. Heiberg og efter hans død til justitsfonden årligt skulde svares 300 rdl. Desuden fragik fra embedet indtil N. C. Carøe's død de tidligere omtalte 30 rdl. og embedets have og jorder.

Trods sit svage helbred levede N. C. Carøe endnu i over 20 år, år, der snart blev fulde af sorger og som sikkert er faldne den virkelystne mand, hvis åndsevner var usvækkede til det sidste, tunge og trykkende.

Af hans tre børn døde i 1815 det yngste, datteren Hansine Marie, kun 29 år gammel, efter i en årrække at have været bundet til sygelejet af en hoftelidelse, der havde gjort hende halt, hvorom en for det korte ben særligt indrettet skammel, der endnu findes i slægten, bærer vidne.

To år efter, 1817, døde det næstældste barn, sønnen Johan Frederik, kun 32 år gammel, i København, hvor han 11 Dec. 1811 havde taget borgerskab som grosserer; han efterlod en enke, der var 25 år ældre, og som overlevede ham i 23 år, men ingen børn. Atter to år senere, 1819, døde først det næstældste barnebarn og derefter broderen, der jo tillige var hans svoger, borgemester J. F. Carøe i Randers, og året efter, 1820, mistede han efter 38 års ægteskab, sin 62 årige hustru Margrethe Kirstine.

I den tidligere nævnte gamle notebog har N. C. Carøe med vanskelig læselig håndskrift sluttet sine optegnelser således:

„1820 den 14de Martii aften kl. 10¹/₂ døde min kone Margrethe Kirstine Hansen; hendes fromhed, godhed og tålmodighed var bekendt; vidtløftigt at beskrive, hvad hun var, og hvad jeg og flere

tabte i hende, vilde være unyttigt; det vilde dog ej kunne sige alt eller være nok for mit hjærte.“

Men allerede inden denne sidste, store sorg ramte den 70 årige, svagelige og næsten blinde mand, havde andre tunge sorger, der i en årrække dagligt formørkede hans liv, hjemsøgt ham, der til sidst ved sønnens forflyttelse 1827 til byskriverembedet i Vejle blev ene tilbage i den by, hvor han havde levet og virket i 37 år, og som han af økonomiske grunde ikke kunde forlade sammen med sønnen.

Tung ses det, at adskillelsen er faldet „en gammel og ulykkelig og sorgnedbøjet fader, hvem døden bortrev kone, datter, yngste søn, broder og min hele slægt og venner, og som måtte blive tilbage uden at kunne hjælpes og plejes i min høje alder og mine mange svagheder af min søn og familie som de eneste tilbageværende, der nu kan trøste og give mig samme.“ Og berøvet sønnens hjælp måtte han nu ogsaa opgive den sidste virksomhed, han havde tilbage, stillingen som forligskommissær, som han havde beklædt fra 21 Aug. 1795.

Nogen afskedsbegæring foreligger ikke i rigsarkivet; da ansættelsen i sin tid fandt sted ved stiftamtmand O. H. Guldberg, har den rimeligvis kun været rettet til amtmændene i Århus og Skanderborg, fra hvem følgende indstilling findes i rigsarkivet samt den derved liggende udnævnelse til etatsråd, en nådesbevisning, der vidner om, at Frederik VI ikke havde glemmt sin veltjente gamle embedsmand og vistnok har villet vise ham det nu under tunge sorger.

„Justitsråd Carøe i Horsens har på grund af hans høje alder og tiltagende svaghed begæret sig fritaget for den ham overdragne bestyrelse af forligelsesvæsenet for 5 sogne af Hads herred under Århus amt samt for Voer og Nim herreder i Skanderborg amt.

Da denne olding med utrættelig virksomhed har bestyret forligelsesvæsenet i dette meget folkerige distrikt siden denne indretnings første organisation i året 1795, og efter alt, hvad vi har haft lejlighed at erfare, stedse udmærket sig ved retskaffenhed og tro opfyldelse af dette kalds byrdefulde forretninger, har vi troet det lige så passende, som det for os er behageligt, ved hans fratrædelse fra denne af ham i 32 år så værdigen beklædte post som forligelseskommissær at burde henvende det høje kol-

legiums opmærksomhed på denne mands mer end almindelige fortjenester af forligelsvæsenets fremme.“

Århus stiftamthus og Skanderborg amthus
den 22 Marts 1827.

Rosenørn ⁵¹⁾.

Sponeck ⁵²⁾.

Efter denne indstilling fandt kongen for godt 1 Juni 1827 „at beskikke os elskelig Nicolai Christian Carøe vor justitsråd af vor stad Horsens i vort land Nørrejylland til vor etatsråd og dertil herved i kgl. nåde udnævne ham. Og må og skal han i kraft heraf fra denne vor bestallingsdato af ved alle forekommende lejligheder ikke alene have del i alle de rettigheder og friheder, som rangspersoner efter loven er tillagte, men endog efter sin anciennitet nyde den rang udi sæde og gang, som han efter rangforordn. af 14 Okt. 1746 dens 3dje klasse nr. 9 kan tilkomme og derfor af alle agtes og anses.“

Helt alene i Horsens er den 76årige mand dog vist ikke bleven; rimeligvis er den ældste sønnesøn, der bar hans navne og da var 14 år gammel, bleven hos ham for at fortsætte sin i 1824 begyndte skolegang i Horsens lærde skole; og efter hans endnu bevarede karakterbog fra den tid at dømme har bedstefaderen haft god grund til at glæde sig over de vidnesbyrd, han fik i de tre år, der gik, inden han i 1830 blev student og dermed forlod Horsens.

Fra dette år skriver sig det følgende privatbrev, så vidt vides det eneste nu eksisterende og sikkert nedskrevet efter diktat; håndskriften er ikke hans egen, kun underskriften, der vidner om næsten fuldstændig blindhed; men brevets indhold viser tilstrækkeligt tydeligt, hvor usvækkede den næsten 80årige mands åndsevner endnu var.

Brevet tilhører nu kammerherre, stiftamtmand G. C. V. H. Stemann, der velvilligt har stillet det til rådighed; det er skrevet til borgemester L. C. Neckelmann ²⁷⁾ i Randers, der i 1819 var bleven borgemester der og nu havde sendt N. C. Carøe sit nyligt udkomne skrift: „Kortfattet Udsigt over Randers Kjøbstad i Aaret 1830.“

Højædle og velb.

Hrr. kancelliråd borgemester
Neckelmann.

betalt.

Randers*).

Deres velb. vilde modtage min varmeste tak for tilsendte udsigt over min fødebys nærværende tilstand, der saa meget mere glæder mig, da denne viser, at den er i tiltagende til den højde, den var, da jeg 1784 forlod den. — Jeg indser det arbejde, den har kostet dem, og beundrer den nøje kendskab, de har skaffet dem.

Min broder er født i Randers, hvor hans fader var købmand; 1758 gik han til Norge, og var på en sorenskrivers kontor i 5 år; 1763 kom han tilbage til Randers og blev prokurator; 1769 blev han vice-rådmand; i de første år af 1770 blev han af kongen beskikket til på eget ansvar at forrette byfogedembedet i Randers og herredsfoged- og skriverembedet i Støvring, Nørhald og Rougsø herreder, som han forestod indtil den suspenderede byfoged Hansen's³⁾ død; i et af årene 1770 blev han borgemester i Randers og nogle år derefter tillige birkedommer og skriver ved det kongl. Dronningborgske birk. — Hans datter, fru Ammitzbøll på Holbækgård tilsendte mig, efter hans død, en af ham selv forfattet biografi**), som jeg ikke nu kan finde, men ønskede deres velb. den, kunde den vel fås hos fru Ammitzbøll.

Vel erindrer jeg mange fortjente Mænd som fødte i Randers, men iblandt disse ingen Rothe.

De betydeligste handlende i Randers var: etatsråd Kirketerp⁵³⁾ og 3 Hansener, hvilke 3de var fødte i Randers, men Thomas Hansen var ikke beslægtet med de 2de andre, agent Hans Christian Hansen⁵⁴⁾ og købmand Rasmus Hansen⁵⁵⁾.

Randers kendte den tid ikke direkte handel, Kirketerp var den første, der begyndte dermed, men ophørte og flyttede fra byen; de 3de andre dermed indtil deres død og handlede på Vestindien, Middelhavet, Spanien, Frankrig, England og Irland. — De 2de sidste var brødre af min broders kone og min kone.

*) Udskrift på brevet, der har været forseglet med et signet, der endnu findes i slægten.

**) Det har muligvis været en afskrift af den selvbiografi, J. F. Carøe som ridder af Dannebrog i 1812 indsendte til ordenskapitlet.

Niels Brock ⁵⁶⁾ er født i Randers, hans fader var købmand; han var morbroder til de 2de sidstnævnte Hansener.

J. M. Windmøl ⁵⁷⁾ kendte jeg nøje, han var søn af rektor ved skolen, der, så vidt jeg erindrer, tillige var magister. Han var en lærd student og opholdt sig i København, hvor han arbejdede for teatret som oversætter. Da tobakshandelen kom under etatsråd Borrie's administration, blev han beskikket for samme i Randers, han bosatte sig og byggede gården på St. Laurentzes bakke. Da administrationen ophørte, rejste han og familie til Hamborg og døde der. Jeg påtvivler ikke, at han jo er den omskrevne recensent. — Glad havde været ved maskineriet ved teatret i København, var der kendt og engageret af Windmøl; havnemester var Glad næppe, men han byggede den muddermaskine, der da blev brugt.

Iblandt de andre vigtige poster om handelen var det overordentlige slagteri for kød til Frankrig.

Mere kan ikke indfalde den 80 års gamle mand undtagen den note: at da Toulon blev blokeret af Englænderne og var i hungersnød, listede et af brødrene Hansen's svære skibe sig ind i dens havn og bidrog til blokadens ophævelse; noget efter blev et af deres skibe opbragt til Toulon og kondemneret, fordi det var af engelsk bygning, strandet på Vestjylland og købt af Hansenerne; disse appellerede til Overtribunalet, advokaten sendte sit indlæg til Randers, hvori han beviste, det burde være fri, men tillagde: og dog har Frankrig kondemneret denne ejendom for brødrene Hansen i Randers, der reddede Toulon; og det blev virkelig frikendt.

Jeg gentager min taksigelse for min erindrelse og anbefaler mig stedse deri og i deres venskab.

Horsens den 15de Septbr. 1830.

N. C. Carøe.

Højædle og velb. Hrr. kancelliråd
Neckelmann.

De sidste tre år har vist været meget ensomme for den gamle mand, der nu hverken havde slægt eller jævnaldrende venner tilbage i Horsens, hvor han havde henlevet 43 år, da han døde 22 August 1833. Han blev begravet 28 Aug. på Klosterkirkegården i dens nordøstlige hjørne tæt ved præstegårdens gavl; det er vist en følge af de sidste års tunge tilskikkelser og økonomiske tryk, at han ikke har

sat noget minde på sin hustrus grav, der sammen med ham hviler der, hvor en stor gravsten endnu dækker over:

Hansine Maria Carøe
 føed i Weile 1786 April 11te
 Doed i Horsens 1815 Julij 31te
 Eeneste Datter
 Af
 Justitz Raad
 Nicolaii Christian Carøe
 Og frue
 Margaretha Kierstine
 føed Hansen.

I den i Horsens udkommende „Skanderborg Amtsavis“ nr. 101 (27 Aug. 1833) meddelte sønnen, H. F. Carøe, dødsfaldet:

„Træt af dage, mæt af år hensov i går i sin alders 83de år oldingen Nicolai Christian Carøe, etatsråd, i sin tid borgemester og byfoged i Horsens samt herredsfoged og skriver for Voer og Nim herreder og birkedommer og skriver for Stensballegårds birk; dette bekendtgøres for familie, venner og enhver, der end måtte ville mindes den hedengangne.

Den åndsstyrke og urystelige karakterfasthed, der gav ham kraft til uforsagt at modtage og unedbøjet at bære skæbnens flere, i hans alderdomsdage ej lette stød, blev ham tro til og i døden.“

Horsens den 23de August 1833.

I samme blads nr. 102 (29 Aug. 1833) læses følgende:

„Horsens den 28de August. Idag jordedes levningerne af afdøde etatsråd N. C. Carøe, forhen borgemester og byfoged her i Horsens etc., under parade af det borgerlige jægerkorps og minutsalut fra havnens kanoner. Liget blev hensat i kirken, hvor hr. konsistorialråd, ridder Rosing i en skøn og fyndig tale skildrede veteranens sande værd, og de afsungne salmer blev akkompagnerede med blæsende instrumenter.“

I sin ansøgning om afsked som borgemester skriver N. C. Carøe, at kongen foruden embederne har „befalet mig at behandle forskellige vigtige og offentlige kommissionsforretninger“; en af disse er nævnt i det foregående (side 48); i sin afskedsansøgning nævner han selv, at han har været landvæsenskommissær; og desuden vides det, at han 7 Maj 1802 blev medlem af en kommission, der blev nedsat i anledning af en stor tyvebande i Vejle amt; om han har været medlem af flere andre kommissioner og da hvilke, vides ikke og har heller ikke været genstand for efterforskning.

Derimod kendes fra den nyere historiske litteratur et mere privat hverv, som i 1807 blev overdraget ham, nemlig at varetage prins Christian Frederik's (Christian VIII) interesser i dødsboet efter prinsesse Catharina, den sidste af de fire russiske prinser og prinsesser, der efter deres lange fangenskab i Rusland havde ført hof i Horsens fra 1780; i dette dødsbo var nemlig prinsen og hans endnu ikke myndige broder prins Ferdinand universalarvinger.

I „Det russiske Fyrstehof i Horsens fra 1780 til 1807“ af H. E. Friis er der fra side 231 og videre fremdraget det væsentligste af N. C. Carøe's virksomhed i dette hverv og selvfølgelig navnlig alt, hvad der vedkommer den pekuniære side ved boets opgørelse; og man får af N. C. Carøe's breve til prinsen et godt billede af, hvor påpasselig og samvittighedsfuld en mand han åbenbart altid har været i enhver sag, der overdroges ham, hvor omhyggeligt han satte sig ind i alle enkeltheder, og hvor magtpåliggende det var ham, at hans klient fik så meget ud af boet, som det på nogen måde var ham muligt. Man kan mærke, at det har været ham et ærefuldt hverv og sikkert også et behageligt hverv, så meget mere som den ham så velsindede stiftamtmand Guldencrone²⁹⁾ varetog prins Ferdinands interesser.

At meddele alle brevene med deres mange enkeltheder vilde her være uden interesse; derom må henvises til Friis' forannævnte arbejde; men der er i flere af dem fremdraget begivenheder, hvis omtale giver deres bidrag til N. C. Carøe's karakteristik og levnetsløb, og som derfor her skal gengives efter de originale skrivelser.

Det første af brevene fra N. C. Carøe til „Naadigste Prins og Herre“, i hvilket han udtaler sin dybtføjte tak for, at prinsen har givet ham fuldmagt til at handle på hans vegne, er af 9 Juni 1807. I dette og nogle af de følgende breve tales der derefter kun om forretnings-

sager, men et senere brev har så megen interesse, at det her skal gengives næsten fuldstændigt med den bemærkning forud, at Horsens efter Koldinghus' brand 8 Marts 1808 havde fået det franske jægerregiment „Belgique“ i indkvartering. Disse franske hjælpetroppers optræden var af en sådan beskaffenhed, at indbyggerne i Horsens ansøgte kongen om at få en anden indkvartering i stedet, hvilket også skete efter et par måneders forløb.

Brevet, der er dateret 22 Juli 1808, lyder således:

„Hans majestæt kongen har allernådigst bønhørt Horsens indvåneres klager over regimentet „Belgiens“ forhold. Dette regiment er nu afmarcheret herfra. Enden var begyndelsen lig. Jeg var i tre timer i eksamen og en slags arrest i hertugen af Ahrenberg's⁵⁸) kvarter for at aftvinges attest, som jeg ej kunde eller burde give, og for at prøve min standhaftighed. Horsens har igen fået 4 kompagnier af det spanske regiment „du Roi“; ingen større kontrast kan tænkes: „du Roi“ består fra den højeste til den laveste af ædle, godmodige mennesker; imellem dem og indvånerne er knyttet venskabsbaand, og Horsens ønsker alene, at den må beholde disse.

Prinsen af Ponte Corvo⁵⁹) ventes hertil, og til hans modtagelse i det Gersdorffske hus er end mere fornøden de af palæets ting, hr. de Seréne fik udlånt til hertugen af Ahrenberg, endskønt hr. Seréne nu ej længer vil tage ære af at gøre honneurs på det Gersdorffske fideikommis's bekostning, men fideikommissets bestyrere, der er fuldkommen suffikante mænd, maa paatage sig alt.

Jeg indberetter underdanigst disse forandringer også herfor: at den auktion, jeg den 3dje Maj proponerede, men deres højhed da fandt betænkelig, efter hr. kammerherre Guldenchrone's og min mening nu kunde holdes saavel på de af mig [i] brevet 3dje Maj anførte grunde, som og fordi Horsens og dens omegn nu igen er oplivet ved at have fået gode engle i stedet for onde“

Senere fik Horsens i indkvartering staben og andre spanske tropper. Lige så forhadte som Fransk mændene hurtigt havde gjort sig, lige så afholdte forstod Spanierne at gøre sig i den korte tid, der forløb, inden de gjorde oprør og drog bort. Herom vidner såvel det

foregående brev, som det følgende, der giver en malende skildring af begivenhederne i disse bevægede dage.

Brevet, der er skrevet 23 Aug. 1808, begynder med nogle få linjer om en nu berammet auktion i dødsboet, der i øjeblikket åbenbart ikke interesserer videre, og fortsætter derefter således:

„Af Spaniere var indkvarteret i Fredericia, Vejle og egnen derom infanteriregimentet „Zamora“. I Horsens staben med fire kompagnier, og i dens omegn 3 kompagnier af kavalleriregimentet „Algarve“. I Århus og omegn kavalleriregimentet „du Roi“. I Randers og omegn kavalleriregimentet „Infant“. Alle opførte sig mod de danske med en fortrolig godhed og vandt alles hjerter.

General Kindelan tog disse tropper i ed i Fredericia, Århus og Randers, og det hed, at de villig aflagde eden. „Algarve“ svor i Århus. Senere, den 7de August, var general Kindelan i Vejle, og da marcherede „Zamora“ derfra og fra Fredericia og gik ubehindret til Fyn.

Den 8de om aftenen marcherede „Infant“ til hest til Århus, kom der den 9de om morgenen. Den 9de og 10de blev dette regiment og „du Roi“ udskibede fra Århus i fartøjer denne by tilhørende, uagtet at stiftamtmanden derimod skal have gjort forestillinger og erindringer, da sagen var ham tvetydig. Begge regimenter efterlod deres heste i Århus og dens omegn.

Bemeldte 8de om formiddagen kl. 11 gjorde „Algarve“ miner i Horsens at ville tage bort til vands, dets pakker blev nedbårne til åen. Kommandanten, der ligesom jeg derpaa blev opmærksom, gik til obersten og spurgte, om regimentet rejste, men fik til svar: Nej. Imidlertid var vi enige udi straks at foranstalte, at mandskab, sejl, ror blev fratagne de ved Horsens liggende skibe, og at bådene blev sænkede. Dette saa mange officerer og de gemene af Spanierne med koldt blod og uden at ytre mindste vred mine. Imidlertid var derved gjort, at afrejse til søs, endog med magt, vilde have fordret dages tid. Kl. 1 kom de i egnen liggende 3 kompagnier ridende til Horsens, men efter en halv times ophold red[de] tilbage.

Vi mærkede, at regimentet var uenigt, og troede, at obersten ej vilde samtykke [i] afrejsen. De til åen nedbragte pakker blev til-

bagehentedede, og alt syntes roligt. Men kommandanten og jeg troede ikke denne rolighed.

Den 9de om aftenen kl. 8, da bøn skulde holdes, lod en kaptajn Coste blæse til alarm. De fleste gemene mødte til hest, men de fleste af officererne mødte hos obristen til fods. I hans kvarter for kaptajn Coste ind med blottet sabel, fordrede alle at følge sig, truede obristen og bemægtigede sig standarten, hvormed han kom til de til hest forsamlede. Efter at have holdt en tale og taget et løfte af disse afmarcherede han, 5 andre officerer og omtrent 150 gemene til hest, men da de kom i nærheden af Snoghøj, blev de omringede af danske og franske. Coste skød sig paa stedet, de øvrige blev fanger og skal som sådanne være passeret Kolding. Obristen, de øvrige officerer og omtrent 50 gemene forblev rolig i Horsens. Samme aften kom obristløjtnanten af „Infant“, som ej vilde følge regimentet, igennem Horsens og gik til hovedkvarteret.

Den 10de kom deklARATION fra prinsen af Ponte Corvo, at de Spaniere, der forholdt sig rolige, havde pardon.

Den 11te kom obristløjtnanten af „Infant“ med en gendarm og ordre fra hovedkvarteret, at det i Horsens og omegn tilbageværende af „Algarve“ skulde marchere til Kolding og afvente prinsens nærmere ordre; dette skete, og de marcherede med heste, standart og fuld musik; de passerede Kolding formodentlig som fri.

Alle spanske officerer er erklærede rebeller, og har nogen købt noget af disse, reklameres det; det er gud ske lov ej tilfældet med en eneste i Horsens.

For 3 dage siden gik 1 officer, 2 underofficerer og 25 jægere til hest af „Belgien“ herigennem til Århus for at afhente de 1150 heste, „du Roi“ og „Infant“ der har efterladt sig. Vi venter dem daglig hertil; 600 danske bønder skal fra amt til amt føre disse hingste og bivouakere med dem om natten; kommandoen af „Belgien“ følger for at have opsyn derover.

Det er, hvad der i Jylland hændte med Spanierne, de fornærmede ingen dansk, og „Algarve“ forlod Horsens, uagtet der lagdes hindringer, i en stemning, at man ej frygtede deres uvenskab, om det blev tilladt at komme tilbage. Deres højhed vil føle Horsens' lykke i dette fald; jeg tror, man opfyldte pligt, nåede hensigten og opirrede ikke

med for megen optog. Jeg kalder det lykke, thi uenigheden i regimentet gjorde, at dette ej kunde tænke på magt.

Med forrige post har stiftamtmanden indsendt min ansøgning om lettelse ved at forloves fra nogle af mine embeder; og min glæde er fuldkommen, da deres højhed har benådet mig med den trøst, at det ikke vil formindske hans majestæts nåde for mine børn. Jeg er ene om arbejdet her, mit øje især vil ikke tåle det, og overleve mig selv som embedsmand og føle min mindre duelighed i de overvættets forretninger kunde jeg ikke.“

Korrespondancen strækker sig til ind i 1811, da boet sluttedes, men det sidste brev af interesse er skrevet 14 Okt. 1808 som lykønskning til prinsen i anledning af en søns fødsel, den senere kong Frederik den syvende; selv i dette brev vil det ses, at N. C. Carøe ikke fornægter sig som den altid samvittighedsfulde forretningsmand.

„Håbet at eje deres højheds nåde gav mig dobbelt anledning til glæde over deres høje gemalindes lykkelige forløsning og dristighed til med pennen at skrive, hvad hjertet er fuldt af.

Ved den sidste auktion blev de solgte effekter dyrt betalte. Horsens er nu fri for fremmede tropper og nyder fred, dette giver mig formodning, at det tilbageværende i Novbr. eller Decbr. kunde sælges godt; det blev da ej heller misbrugt ved lån, såfremt imod formodning atter til foråret fremmede tropper skulde komme her . . .“

Ingen anede da, at næppe et år efter skulde den unge moder, prinsesse Charlotte Frederikke⁶⁰), som separeret fra prins Christian Frederik i 1809 og endelig skilt fra ham 1810, tage bolig i palæet i Horsens og dette således atter blive et slags fængsel for en forvist prinsesse, som indtil 1830 førte et hof her, der da og senere har givet anledning til megen omtale, men endnu ikke hører historien til.

Af de to brødre har den ældste, J. F. Carøe, efterladt sig et anset navn og minde ved sin fremragende dygtige styrelse af Randers by som borgemester der i 28 år, og han har sikkert også både som personlighed og som initiativrig, administrativ embedsmand været den betydeligste af de to.

At N. C. Carøe også har været en mer end almindelig dygtig embedsmand, fremgår tilstrækkeligt tydeligt af det foregående, og særlig som politimester ses han at have gjort sig bemærket. Som personlighed har han vist været mindre udpræget end broderen, mindre myndig, men vistnok også mere vindende af væsen end denne; man får i alt fald ved at læse deres, til dels samme amtmænds udtalelser et bestemt indtryk af, at disse vel i lige høj grad anerkender begge brødrenes dygtighed, samvittighedsfuldhed og — hvad der ikke altid var tilfældet i de tider — redelighed i deres embedsvirksomhed; en så anerkendende udtalelse som Guldberg's om J. F. Carøe (side 20): „Når sådan mand ikke er fortjent, er ingen det,“ viser, hvor højt han satte denne mand; men der er i hans ord fra samme år om N. C. Carøe (side 50—51): „Min kærlighed og højagtelse har hans embedsførelse fortjent, og for mig, der har haft år, mange år, til at se, prøve og veje, står han såre højt,“ en understrøm af personlig varm følelse for N. C. Carøe, der ganske mangler i udtalelsen om J. F. Carøe. Og endnu skarpere kommer dette frem i Guldencrone's udtalelser (side 21, 49, 56, 58) fra henholdsvis 1802, 1808 og 1813; hans udtalelse fra 1802 om J. F. Carøe er endog påfaldende kølig både i henseende til form og indhold; de to mænd har næppe været venner, medens varmt venskab lyser ud af hvert ord, Guldencrone skriver om N. C. Carøe. Ligeledes når man sammenligner udtalelserne fra forskellige andre amtmænd om de to brødre, kan man ikke undgå at bemærke, at der ogsaa i disse er en tydelig forskel i tonen og varmen som til dels ogsaa i udtalelsernes længde.

Brødrenes egne udtalelser i deres forskellige ansøgninger ligner i meget hverandre; der er en for den tid sjælden, tiltalende ligefremhed i dem uden krybende underdanighed, selv om dette ord kommer hyppigt igen, hvad der da var absolut nødvendigt, når man henvendte sig til den enevældige konge, hvorom ogsaa amtmændenes skrivelser tilstrækkeligt tydeligt vidner. På eet punkt er der en iøjnefaldende forskel: J. F. Carøe nævner kun een gang sin slægt, idet

han taler om sin svage hustru; N. C. Carøe kommer jævnligt ind på at tale om sin syge datter og svage hustru, hvis fremtid i tilfælde af hans død ligger ham stærkt på sinde, ligesom også om sine sønner; først vil han gerne skaffe dem en god opdragelse, hvorfor han søger forflyttelse til Horsens, og til sidst vil han gerne se den ældste søn forsørget ad embedsvejen, hvilket også lykkes ham.

Denne tilsyneladende forskel beror dog vist kun på tilfældige omstændigheder; da J. F. Carøe stadigt havde bolig i Randers, var der for ham ingen trang til at søge til en by med latinskole, for hvis bevarelse i Randers han selv indlagde sig fortjeneste af byen; og af hans sønner gik ingen den studerende vej, der førte til embeder.

STAMTAVLE.

Hans Jensen Carøe tog borgerskab som bager i Randers 29 Nov. 1686; begravet der 26 Marts 1709.

Gift med vistnok død c. 1715.

A. 1. **Ingeborrig Carøe**, døbt 8 Jan. 1699 i Randers⁶¹).

A. 2. **Hans Hansen Carøe**, døbt 3 April 1701 i Randers⁶²), begravet der 7 Dec. 1762. Købmand.

Gift 1) 16 Jan. 1731 i Randers med **Maren Rasmusdatter**, salig Jens Ambrosii enke; begravet der 7 Nov. 1735.

B. 1. **Jens Ambrosius Carøe**, døbt 29 Aug. 1731 i Randers, begr. der 17 Juni 1732.

2) med **Maren Schnell**⁶³), døbt 20 Sept. 1715 i Thisted, d. 13 Dec. 1791 i Randers.

B. 2. **Amalie Carøe**, døbt 9 Nov. 1737 i Randers.

B. 3. **Anne Marie Carøe**, døbt 15 Sept. 1741 i Randers.

B. 4. **Johan Frederik Carøe**, født 7 Nov. 1742 i Randers, død der 18 Okt. 1819.

B. 5. **Anne Margrethe Carøe**, døbt 1 Marts 1744 i Randers, begr. der 16 Aug. 1775.

B. 6. **Christian Carøe**, døbt 19 Sept. 1745 i Randers, begr. der 23 Aug. 1747.

B. 7. **Marie Cathrine Carøe**, døbt 2 Juni 1747 i Randers.

B. 8. **Christian Carøe**, døbt 18 Febr. 1750 i Randers, begr. der 27 Juli 1750.

B. 9. **Nicolai Christian Carøe**, f. 14 Maj 1751 i Randers, død 22 Aug. 1833 i Horsens (se næste side).

B. 10. **Christian Frederik Carøe**, døbt 8 Juni 1753 i Randers, begr. der 1 Marts 1756.

Nicolai Christian Carøe, f. 14 Maj 1751 i Randers, d. 22 Aug. 1833 i Horsens. Herredsfoged i Middelsom og Sønderlyng herreder 24 Aug. 1774; byfoged i Vejle og herredsfoged i Nørvang og Tørrild herreder 5 Maj 1784 samt birkedommer i Tirsbæk birk 18 Juni 1784; borgemester og byfoged i Horsens og herredsfoged i Voer og Nim herreder 31 Dec. 1790 samt birkedommer i Stensballegård birk 25 Nov. 1796. Afsked som borgemester og byfoged 29 Sept. 1808 og samtidigt udnævnt til justitsraad, som herredsfoged og birkedommer 27 April 1813, som forligskommissær og samtidigt udnævnt til etatsråd 1 Juni 1827. Gift 28 Nov. 1782 i Randers med **Margrethe Kirstine Hansen**⁶⁴), f. 17 Jan. 1758 i Randers, d. 14 Marts 1820 i Horsens.

I. **Hans Frederik Carøe**, f. 1 Marts 1784 i Randers, d. 5 Febr. 1852 i Vejle. Cand. theol. & jur., borgemester i Horsens, senere byskriver i Vejle.

Gift 6 Nov. 1812 i Horsens med **Helene Kruuse**,⁶⁵) f. 27 Aug. 1783 i Horsens, d. 25 Okt. 1865 i Kbhvn.

A. 1. **Nicolai Christian Carøe**, f. 29 Marts 1813 i Horsens, d. 27 Marts 1857 på Hornheim ved Kiel. Overlæge i Hæren. R*.

Gift 1) 17 Nov. 1843 i Vejle med **Dorothea Frederikke Seest**⁶⁶), f. 28 Juni 1811 i Vejle, d. 19 Juli 1848 under et ophold i Bogense.

2) 21 Sept. 1849 i Kolding med **Sophie Cathrine Emilie Thiesen**⁶⁷), f. 22 Marts 1819 i Kolding, d. 11 Juni 1885 under et ophold i Ordrup ved Kbhvn.

B. 1. **Nicolai Christian Carøe**, f. 16 Juli 1850 i Kbhvn., d. der 20 Juli 1850.

B. 2. **Kristian Frederik Carøe**, f. 8 Okt. 1851 i Kbhvn. Kredslæge i Kbhvn.

A. 2. **Anna Margrethe Kirstine Carøe**, f. 19 Nov. 1814 i Horsens, d. der 17 Maj 1819.

A. 3. **Andrea Marie Carøe**, f. 31 Okt. 1815 i Horsens, d. 11 April 1900 i Kbhvn.

- A. 4. **Johan Frederik Carøe**, f. 3. Aug. 1817 i Horsens, d. 27 Dec. 1893 i Kbhvn. Etatsråd, C.², DM., grosserer i Kbhvn. Gift 21 Sept. 1849 i Kolding med **Caroline Marie Karen Thiesen**⁶⁷⁾, f. 20 Okt. 1820 i Kolding, d. 5 Sept. 1865 under et ophold i Ordrup ved Kbhvn.
- B. 1. **Martin Frederik Christian Carøe**, f. 9 Sept. 1850 i Kbhvn. Sognepræst i Sønderho og senere i Magleby ved Skelskør.
 Gift 15 Marts 1880 i Frederiksberg med **Anna Susanne Sophie Mynster**⁶⁸⁾, f. 8 Aug. 1855 i Ravnsø præstegård ved Ribe.
- C. 1. **Johannes Carøe**, f. 6 Febr. 1881 i Sønderho.
 C. 2. **Minna Marie Carøe**, f. 15 Juni 1882 i Sønderho.
 C. 3. **Kruuse Carøe**, f. 22 Nov. 1883 i Sønderho, d. 24 Jan. 1893 i Magleby.
 C. 4. **Anfred Carøe**, f. 4 Nov. 1885 i Sønderho.
 C. 5. **Ellen Carøe**, f. 14 Febr. 1888 i Sønderho.
 C. 6. **Poul Carøe**, f. 15 Sept. 1889 i Sønderho.
 C. 7. **Anna Caroline Louise Carøe**, f. 27 Marts 1897 i Magleby.
- B. 2. **Helene Marie Carøe**, f. 3 Marts 1852 i Kbhvn., d. der 23 Nov. 1859.
- B. 3. **Nicolai Christian Carøe**, f. 26 Nov. 1853 i Kbhvn. Grosserer i Kbhvn.
 Gift 25 Juni 1885 i Errindlev ved Rødby med **Henriette Clara Claudine Betty Reiffenstein**⁶⁹⁾, f. 4 April 1860 i Havetofte præstegård i Sønderjylland.
- C. 1. **Doucie Carøe**, f. 25 April 1886 i Kbhvn.
 C. 2. **Henning Reiffenstein Carøe**, f. 30 Juni 1888 i Kbhvn.
 C. 3. **Rigmor Carøe**, f. 6 Aug. 1893 i Kbhvn.

- B. 4. **Caroline Marie Carøe**, f. 25. Sept. 1855 i Kbhvn.,
d. 26 Juni 1894 i Maceio i Brasilien.
Gift 11 Aug. 1891 i Kbhvn. med **Carl Heinrich
Detlef Hansing**⁷⁰⁾, f. 6 Juni 1859 på Sarlhusen ved
Kellinghusen i Holsten. Købmand i Maceio; senere
i Blankenese.
- C. 1. **Anita Hansing**, f. 11 Okt. 1892 i Maceio.
C. 2. **Elsa Hansing**, f. 19 Juni 1894 i Maceio, d.
der 8. Okt. 1894.
- B. 5. **Christian Kruise Carøe**, f. 17 Febr. 1858 i Kbhvn.,
d. der 9 Dec. 1859.
- B. 6. **Augusta Christiane Carøe**, f. 15 April 1860 i
Kbhvn.
Gift 16 Maj 1885 i Kbhvn. med **Peter Hermann
Gottlieb Trock-Jansen**⁷¹⁾, f. 25 Aug. 1845 i Kbhvn.
Kommunelæge i Kbhvn.
- C. 1. **Knud Trock-Jansen**, f. 19 Jan. 1889 i Kbhvn.
C. 2. **Poul Trock-Jansen**, f. 9 Juli 1890 i Kbhvn.
C. 3. **Erik Trock-Jansen**, f. 26 Sept. 1891 i Kbhvn.
C. 4. **Gudrun Trock-Jansen**, f. 14 Febr. 1894 i
Kbhvn.
- B. 7. **Carl Johan Carøe**, f. 2 Nov. 1861 i Kbhvn. Gros-
serer i Kbhvn.
Gift 7 April 1897 i Kbhvn. med **Alice Maud Prior**⁷²⁾,
f. 23 Aug. 1869 i Kbhvn.
- C. 1. **Johan Frederik Carøe**, f. 3 Febr. 1898 i
Kbhvn.
C. 2. **Jessie Maud Carøe**, f. 5 April 1901 i Kbhvn.
C. 3. **Alice Helene Carøe**, f. 2 Dec. 1903 i Kbhvn.
- A. 5. **Christian Frederik Carøe**, f. 1 Jan. 1823 i Horsens, d.
5 Maj 1891 på Skervad ved Grenå. Proprietær. R*.
Gift 24 Juni 1853 i Horsens ved Ålborg med **Ernstine**

Caroline Adalberta Augusta Wesenberg⁷³⁾, f. 9 Okt. 1830 i Ålborg.

B. 1. **Hans Frederik Carøe**, f. 26 Marts 1854 på Nielsminde ved Ålborg. Købmand i Stege, svensk-norsk vicekonsul.
Gift 26 Maj 1882 i Stege med **Juliane Nielsen⁷⁴⁾**, f. 13 Marts 1858 i Stege.

C. 1. **Johan Frederik Carøe**, f. 2 Dec. 1883 i Stege, d. der 2 Juli 1884.

C. 2. **Christian Frederik Carøe**, f. 17 Maj 1885 i Stege.

C. 3. **Ella Carøe**, f. 26 Nov. 1886 i Stege.

C. 4. **Ulla Carøe**, f. 13 April 1888 i Stege.

C. 5. **Einar Carøe**, f. 12 Maj 1890 i Stege.

B. 2. **Ernstine Cathrine Elisabeth Carøe**, f. 15 Febr. 1856 på Nielsminde ved Ålborg.
Gift 19 Sept. 1883 i Ginnerup ved Grenå med **Hans Georg Ludvig Jessen⁷⁵⁾**, f. 26 Febr. 1852 i Vignæs præstegård ved Saks København. Landbrugskandidat. Forpagter.

C. 1. **Augusta Jessen**, f. 9 August 1884 på Vesteris ved Hobro.

C. 2. **Hans Eggert Jessen**, f. 28 Maj 1887 på Skårupgård ved Århus.

C. 3. **Caroline Christiane Jessen**, f. 13 Jan. 1892 på Skårupgaard.

C. 4. **Ida Cathrine Jessen**, f. 28 Febr. 1894 på Skårupgaard.

B. 3. **Helene Carøe**, f. 13 Sept. 1858 på Skervad ved Grenå.

Gift 8 Nov. 1878 i Ginnerup ved Grenå med **Søren Mørup Lunø⁷⁶⁾**, f. 17 Marts 1846 på Birkelund ved Grenå. Landbrugskandidat. Proprietær.

- C. 1. **Holger Lunøe**, f. 5 Sept. 1880 i Fannerup ved Grenå.
- C. 2. **Axel Lunøe**, f. 5 Febr. 1882 i Fannerup.
- C. 3. **Otto Lunøe**, f. 24 April 1884 i Fannerup.
- C. 4. **Emil Lunøe**, f. 6 Okt. 1885 i Fannerup.
- C. 5. **Ove Lunøe**, f. 10 Maj 1887 i Fannerup.
- C. 6. **Johanne Margrethe Lunøe**, f. 5 Aug. 1889 i Fannerup.
- C. 7. **Ingeborg Elisabeth Lunøe**, f. 18 Okt. 1891 i Fannerup.
- B. 4. **Jacobine Alberta Carøe**, f. 19 Dec. 1859 på Skervad ved Grenå.
 Gift 24 Juni 1881 i Ginnerup ved Grenå med **Johan Henrik Balthasar Lunøe**⁷⁶⁾, f. 17 Nov. 1849 på Birkelund ved Grenå. Cand. polyt. Amtsvejinpektør i Hjøring. R*.
- C. 1. **Ellen Lunøe**, f. 5 Dec. 1883 i Hjøring, d. 6 Aug. 1886 på Skervad ved Grenå.
- C. 2. **Anna Lunøe**, f. 26 Jan. 1886 i Hjøring.
- C. 3. **Knud Lunøe**, f. 2 Jan. 1888 i Hjøring, d. der 13 Juni 1889.
- C. 4. **Jørgen Lunøe**, f. 8 Sept. 1889 i Hjøring.
- C. 5. **Christian Frederik Lunøe**, f. 16 Okt. 1891 i Hjøring.
- C. 6. **Inger Lunøe**, f. 19 Sept. 1893 i Hjøring, d. der 13. Nov. 1893.
- C. 7. **Erik Lunøe**, f. 17 Okt. 1895 i Hjøring.
- B. 5. **Johan Frederik Carøe**, f. 19 Aug. 1863 på Skervad ved Grenå. Proprietær.
 Gift 18 Nov. 1891 i Sønder Bjert ved Kolding med **Sara Margrethe Tolderlund**⁷⁷⁾, f. 7 Sept. 1858 på Søgård i Sønderjylland.
- C. 1. **Hans Frederik Carøe**, f. 22 Dec. 1892 på Skervad ved Grenå.

- C. 2. **Aage Christian Edvard Carøe**, f. 23 Febr. 1895 på Skervad.
- C. 3. **Carl Emil Andreas Carøe**, f. 6. Dec. 1897 på Skervad, d. der 16 Maj 1900.
- C. 4. **Gerda Elisabeth Caroline Carøe**, f. 12 Maj 1900 på Skervad.
- A. 6. **Anders Kruise Carøe**, f. 22 Marts 1825 i Horsens, d. 15 Maj 1897 i Liverpool. Købmand i Liverpool, dansk konsul. R.*, DM.
 Gift 5 Sept. 1855 i Everton ved Liverpool med **Jane Kirkpatrick Green**⁷⁸⁾, f. 27 Dec. 1834 i Liverpool; d. 7 Juli 1877 i Blundellsands ved Liverpool.
- B. 1. **Johan Frederik Carøe**, f. 8 Juni 1856 i Marsh Lane ved Liverpool. Købmand i Liverpool, dansk konsul.
 Gift 23 Jan. 1895 i Blundellsands ved Liverpool med **Eleanor Jane Alexandra Gordon**⁷⁹⁾, f. 23 Febr. 1863 i Seafort.
- C. 1. **Frederik Thorvald Kirkpatrick Carøe**, f. 29 Maj 1896 i Blundellsands.
- C. 2. **Eleanor Astrid Gordon Carøe**, f. 5 Maj 1901 i Blundellsands.
- C. 3. **Einar Athelstan Gordon Carøe**, f. 6 Okt. 1903 i Blundellsands.
- B. 2. **William Douglas Carøe**, f. 5 Aug. 1857 i Marsh Lane ved Liverpool. Arkitekt i London.
 Gift 25 Maj 1891 i London med **Grace Desborough Rendall**⁸⁰⁾, f. 30 Maj 1865 i London.
- C. 1. **Olaf Kruise Kirkpatrick Carøe**, f. 15 Nov. 1892 i London.
- C. 2. **Christian Desborough Carøe** (datter), f. 13 Maj 1894 i London.
- C. 3. **Alban Desborough Rendall Carøe**, f. 17 April 1904 i London.

- B. 3. **Helene Carøe**, f. 1 April 1866 i Marsh Lane ved Liverpool.
- A. 7. **Anna Margrethe Kirstine Hansine Carøe**, f. 15 Marts 1827 i Vejle, d. 22 Nov. 1874 på Sarlhusen ved Kellinghusen i Holsten.
 Gift 12 Dec. 1851 i Bredsten ved Vejle med **Friedrich (Fritz) Ernst Theodor Hansing^{st1)}**, f. 15 Sept. 1825 i Hamborg. Godsejer.
- B. 1. **Johanne Helene Hansing**, f. 30. Sept. 1852 på Rethwischhöhe ved Oldesloe.
 Gift 3 Nov. 1876 i Sarlhusen med **Johannes Eduard Albertus Hirsch**, f. 23 Marts 1850 på Tralauerholz ved Oldesloe. Proprietær.
- C. 1. **Emma Kirstine Amanda Hirsch**, f. 27 Aug. 1877 på Tralauerholz ved Oldesloe.
 Gift 19 Aug. 1899 med **Johannes Beck**. Proprietær i Holsten.
- C. 2. **Gustav Adolph Friedrich Hirsch**, f. 2 Aug. 1879 på Tralauerholz.
- C. 3. **Fritz August Heinrich Hirsch**, f. 9 April 1881 på Tralauerholz.
- C. 4. **Mathilde Emma Agnes Hirsch**, f. 31 Dec. 1882 på Tralauerholz.
 Gift 29 Maj 1903 med **Alfred Lührsen**. Skolelærer i Holsten.
- C. 5. **Helene Anna Emilie Hirsch**, f. 13 Marts 1884 på Tralauerholz.
- C. 6. **Otto Hirsch**, f. 22 Dec. 1885 på Tralauerholz.
- C. 7. **Elisabeth Hirsch**, f. 23 Aug. 1889 på Tralauerholz.
- B. 2. **Emma Anna Catharina Hansing**, f. 20 Okt. 1853 på Rethwischhöhe ved Oldesloe.
 Gift 24 April 1877 på Helgoland med **Max Julius Koch**, f. 28 Dec. 1850 på Jerlevgård ved Vejle. Forpagter.

- C. 1. **Christine Elisabeth Mathilde Koch**, f. 20 Sept. 1879 på Sarlhusen ved Kellinghusen.
Gift 10 Jan. 1904 med **Erich Brinkmann**.
Proprietær ved Berlin.
- C. 2. **Fanny Caroline Helene Koch**, f. 25 Febr. 1882 på Sarlhusen.
- C. 3. **Olga Anna Kirstine Koch**, f. 7. Febr. 1885 på Sarlhusen.
- C. 4. **Helmuth Harald Hansing Koch**, f. 26 Okt. 1891 på Juliana på Itzehoe.
- B. 3. **Fritz Ludwig Hansing**, f. 17 Maj 1855 på Rethwischhöhe ved Oldesloe. Købmand i Nordamerika.
Gift 17 Febr. 1881 i Nordamerika med **Julia Manners**, f. 29 Juli 1860, d. i Febr. 1905.
- C. 1. **Charles Ernest Hansing**, f. 12 Dec. 1881.
- B. 4. **Mathilde Hansing**, f. 15. Nov. 1857 på Sarlhusen ved Kellinghusen. Sygeplejerske i Berlin.
- B. 5. **Carl Heinrich Detlef Hansing**, f. 6. Juni 1859 på Sarlhusen. Købmand i Maceio i Brasilien; senere i Blankenese.
Gift 1) 11 Aug. 1891 i Kbhvn. med **Caroline Marie Carøe**⁸²⁾, f. 25 Sept. 1855 i Kbhvn., d. 26 Juni 1894 i Maceio.
- C. 1. **Anita Hansing**, f. 11 Okt. 1892 i Maceio i Brasilien.
- C. 2. **Elsa Hansing**, f. 19 Juni 1894 i Maceio, d. der 8 Okt. 1894.
- Gift 2) 25 Maj 1903 i Blankenese med **Louise Kate Esther Jaeger**, f. 14 Jan. 1874 i Bremerhaven.
- C. 3. **Elsa Erika Maria Hansing**, f. 27 Maj 1905 i Blankenese.
- B. 6. **Helene Hansing**, f. 24 Febr. 1861 på Sarlhusen, d. der 7 Juli 1866.

II. **Johan Frederik Carøe**, f. 2 April 1785 i Vejle, d. 1 Marts 1817 i Kbhvn. Grosserer.

Gift 29 Jan. 1812 i Kbhvn. med **Anna Cathrine Ussing**⁸³), f. 19 Febr. 1760 i Ribe, d. 21 Aug. 1835 i Kbhvn.

III. **Hansine Marie Carøe**, f. 11 April 1786 i Vejle, d. 31 Juli 1815 i Horsens.

ANMÆRKNINGER.

- ¹⁾ Søren Andersen, rådmand i Randers 1665, borgemester 1682—1689.
- ²⁾ Jens Pedersen Karmark, rådmand i Randers 1682, borgemester 1689—1722.
- ³⁾ Søren Hansen, byfoged i Randers og herredsfoged i Sønderhald, Øster Lisberg og Rougsø herreder 1737—1773.
- ⁴⁾ Jyske Samlinger I række, III, 360.
- ⁵⁾ Caspar Richardt Voigt, byfoged i Randers og herredsfoged i Sønderhald, Øster Lisberg og Rougsø herreder 1773—1791.
- ⁶⁾ Nicolai Krag Bredal, borgemester i Randers 1733—1773.
- ⁷⁾ Søren Simesen, viceborgemester i Randers 1745. Brock-Bredalske stamtavler 1892, s. 129.
- ⁹⁾ Peder Rosenørn, stiftamtmand i Århus og amtmand over Havreballegård og Stjernholms amter 1763—1780. Biogr. Lex. XIV.
- ¹⁰⁾ Jacob Frantz de Lillianschiold, vicerådmand i Randers 1772 og byskriver der samt herredsfoged i Nørhald og Støvring herreder samt Glenstrup birk 1768—1796.
- ¹¹⁾ Jens Nicolai Lund, birkedommer i Dronningborg birk 1761—1765.
- ¹²⁾ Anders Skeel, amtmand over Dronningborg, Silkeborg og Mariager amter 1768—1776. Biogr. Lex. XVI.
- ¹³⁾ Ditlev Pentz, amtmand over Hedemarkens amt 1781, over Dronningborg, Silkeborg og Mariager amter 1789, stiftamtmand i Ålborg 1793—1815. Biogr. Lex. XIII.
- ¹⁴⁾ J. Aakjær: St. St. Blicher's Livstragedie II, 156, hvor der i en note anføres: »Om J. F. Carø's valg lader Schinkel falde de mystiske ord, at dette måske nok kunde have været heldigere, »da det er bekendt og unægteligt, at han som nærmeste slægtning til jomfru Ring har været hendes formynder den tid, hr. justitsråd, viceslottsdommer Fønss²⁶⁾ befriede hende.« Vi ved ikke, hvad der her sigtes til.
Denne jomfru Ring må have været en datter af J. F. Carø's kusine Anna Margrethe Ring, f. Sommer, hvis moder Anna Marie Sommer, f. Schnell, var en søster til Hans Hansen Carø's anden hustru Maren Schnell. Hun var gift med kommerceråd Niels Sommer til Todbøl og Boddumbisgård; ægteparret oprettede 31 Okt. 1782 (konf. 22 Jan. 1783) ved testamente et stamhus på 650 tdr. hartkorn, som i følgende rækkefølge skulde tilfalde hustruens slægtninge, alt efter som disse måtte dø uden descendenter: 1) ældste datter Anna Margrethe Sommer, gift med major Jørgen Martinus Ring til Lyngholm, 2) næstældste datter Noline Anna Marie Sommer, 3) yngste datter Andrea Elisabeth Dorthæa Sommer, 4) provst U. C. F. Schnell's dattersøn studiosus Peder Wedege, 5) borgemester Johan Frederik Carø, 6) herredsfoged Nicolai Christian Carø (i testamentet står Christian Frederik Carø), 7) kongen, hvis alle de foregående døde uden descendenter.

Af det oprindelige stamhus på 650 tdr. hartkorn er nu tilbage det Sommerske pengefideikommis Todbøl på 49,381 kr. 50 øre.

Den ovenfor omtalte jomfru Ring er den Noline Anna Marie Ring, datter af major Ring, som viceslottsdommer P. S. Fønss »befriede« og ægtede 1788; da Fønss var blandt dem, der særligt stærkt havde klaget over Schinkel, er der vel

- ved dennes ovenfor anførte udtalelse antydet, at det var uheldigt, at J. F. Carøe, på grund af sit nære forhold til Fønss, var kommissionsdommer (Fønss og jfr. Ring blev viede i J. F. Carøe's hus).
- ¹⁵⁾ E. Hannover: Maleren C. W. Eckersberg, s. 7.
 - ¹⁶⁾ Eske Bendixen, rådmænd i Randers 1797 og byfoged 1804—1810 samt herredsfoged i Houlberg og Galten herreder 1801—1810.
 - ¹⁷⁾ Jens Benzon, amtmand i Randers 1801—1805. Biogr. Lex. II.
 - ¹⁸⁾ Ove Høegh Guldberg, stiftamtmand i Århus 1784—1802. Biogr. Lex. VI.
 - ¹⁹⁾ Povl Rosenørn Gersdorff, amtmand over Kalø amt 1777, tillige over Dronningborg, Silkeborg og Mariager amter 1793, over Randers amt til 1794, over Fyens stift 1799—1808. Biogr. Lex. V.
 - ²⁰⁾ Niels Sehested, stiftamtmand i Viborg 1789—1813.
 - ²¹⁾ Caspar Vilhelm v. Munthe af Morgenstjerne, amtmand over Havreballegård og Stjernholms amter 1795 samt Skanderborg og Åkær amter 1799, stiftamtmand i Århus 1803—1804. Biogr. Lex. XI.
 - ²²⁾ Frederik Julius Christian Guldenchrone, amtmand i Randers 1799—1801, stiftamtmand i Århus 1804—1820. Biogr. Lex. XI.
 - ²³⁾ Niels Ferslev, konst. amtmand over Dronningborg, Silkeborg og Mariager amter 1787—1788, amtmand i Thisted 1793—1803.
 - ²⁴⁾ Snæbjørn Asgeirsen Stadfeldt, byfoged i Randers samt herredsfoged i Sønderhald, Øster Lisberg og Rougsø herreder 1791, rådmænd 1796, borgemester i Randers 1804—1819. Biogr. Lex. XVI.
 - ²⁵⁾ Ewald Wulff, byfoged i Næstved 1777, borgemester 1792—1809, herredsfoged i Tybjerg herred 1777—1802.
 - ²⁶⁾ Peter Severin Fønss, vicelandsdommer i Jylland 1787, amtmand i Randers 1805—1820. Biogr. Lex. V.
 - ²⁷⁾ Ludvig Conrad Neckelmann, byfoged i Randers 1810, tillige herredsfoged i Houlberg og Galten herreder og derefter i Nørhald og Støvring herreder 1814—1819, borgemester i Randers 1819—1839. Biogr. Lex. XII.
 - ²⁸⁾ Christen Lauritzen, f. c. 1697, dansk-juridisk eksamen 25 Jan. 1754, ej ubekvem, havde da ifølge sit petitem i en snes år tjent som ridefoged i Jylland og sidst som forvalter på højesteretspræsident Claus v. Reventlow's gods i Jylland, da han i 1753 blev kaldet af kongen til herredsfoged i Sønderlyng og Middelsom herreder, hvorfor han måtte indstille sig til eksamen; samtidigt rådmænd i Viborg til 1760.
 - ²⁹⁾ Mathias Vilhelm Huitfeldt, stiftamtmand i Viborg 1762—1775. Biogr. Lex. VIII.
 - ³⁰⁾ Frands de Thestrup, landsdommer i Jylland 1751—1788. Biogr. Lex. XVII.
 - ³¹⁾ Gerhard Vilhelm Geelmuyden Fleischer, rådmænd i Randers samt herredsskriver i Nørhald og Støvring herreder 1774, byfoged i Vejle 1777, birkedommer i Tirsbæk birk 1782.
 - ³²⁾ Frederik Hauch, amtmand i Thisted 1755, stiftamtmand i Viborg 1780—1789.
 - ³³⁾ Frederik Buchwald, amtmand over Dronningborg, Silkeborg og Mariager amter 1776—1789, stiftamtmand i Fyen 1789—1798. Biogr. Lex. III.
 - ³⁴⁾ Christian Urne, konst. amtmand over Hald amt 1775, midlertidig stiftamtmand i Viborg 1776—1780, konst. stiftamtmand i Århus 1780—1781, stiftamtmand i Ribe 1781—1790. Biogr. Lex. XVIII.
 - ³⁵⁾ Christian Grundahl, byfoged i Vejle 1741—1755.
 - ³⁶⁾ Christian Benzon. Biogr. Lex. II.
 - ³⁷⁾ Andreas Hansen Flensborg, f. 1716 i Horsens, d. der 26 Okt. 1790, søn af Niels Andreasen F.; dansk-juridisk eksamen 20 Sept. 1747, bekvem; byfoged i Horsens og herredsfoged i Voer og Nim herreder 1758, borgemester 1769. Fabricius: Horsens Købstads Beskr. s. 217.
 - ³⁸⁾ Landgrev Carl af Hessen-Kassel. Biogr. Lex. III.
 - ³⁹⁾ Jens Riddermand Schjøth, præst i Vejle 1788—1804.
 - ⁴⁰⁾ Anders Kruise, rådmænd i Horsens 1792—1793, kancelliråd, bygmester. Fabricius: Horsens Købstads Beskr. s. 227 o. f.

- ⁴¹⁾ Jens Hiernøe. Fabricius: Horsens Købstads Beskr. s. 276 o. f. Biogr. Lex. VII.
- ⁴²⁾ Daniel Grundahl, dansk-juridisk eksamen 17 Marts 1761, bekvem; rådmænd i Horsens 1769—1770, byskriver 1780—1792, birkedommer i Stensballegårds birk 1781—1792.
- ⁴³⁾ Hans Christian Ramsland, birkedommer i Stensballegårds birk 1792—1796.
- ⁴⁴⁾ Jens Krag Juel Vind, Biogr. Lex. XIX.
- ⁴⁵⁾ Jacob Widing Heiberg, byskriver i Horsens 1792—1809, rådmænd 1793. Fabricius: Horsens Købstads Beskr. s. 228.
- ⁴⁶⁾ Niels Gylding. Fabricius: Horsens Købstads Beskr. s. 276 o. f.
- ⁴⁷⁾ Frederik Julius Kaas, præsident i danske kancelli 1804—1827. Biogr. Lex. IX.
- ⁴⁸⁾ Vistnok Michael Brandt, herredsfoged i Horns og Vennebjerg herreder 1794—1812.
- ⁴⁹⁾ Dr. jur. Frederik Carl Munckeberg, byfoged i Skanderborg 1760—1779 og birkfoged i Skanderborgske distrikts birk 22 Okt. 1756 til dets nedlæggelse 4 Dec. 1801, hvorefter det stykke af Voer herred, der ved distriktets oprettelse 15 Juni 1719 var blevet henlagt under dette, atter blev lagt under Voer herred. Ved denne lejlighed må der da være blevet pålagt N. C. Carøe en årlig pension til Munckeberg, hvorom dog intet nærmere vides. (Som ovenfor omtalt fandt en lignende ordning sted, da Dronningborg birk blev nedlagt ved J. F. Carøe's afgang).
- ⁵⁰⁾ Johannes Hansen, kaptajn ved kystmilitsen, herredsfoged i Øster og Vester Hanherreder 1796, borgemester og byskriver i Horsens 1809, herredsfoged i Voer og Nim herreder 1813—1818.
- ⁵¹⁾ Peder Otto Rosenørn, stiftamtmand i Århus 1820—1828. Biogr. Lex. XIV.
- ⁵²⁾ Marcus Sabinus Vilhelm Sponneck, amtmand i Skanderborg 1826, stiftamtmand i Ribe 1828—1852. Biogr. Lex. XVI.
- ⁵³⁾ Ditlev Kirketerp. Biogr. Lex. IX.
- ⁵⁴⁾ De Brock-Bredalske Stamtavler 1892, s. 52. S. A. Stadfeldt: Randers Købstads Beskr., s. 53, 352.
- ⁵⁵⁾ De Brock-Bredalske Stamtavler 1892, s. 53. S. A. Stadfeldt: Randers Købstads Beskr., s. 53.
- ⁵⁶⁾ De Brok-Bredalske Stamtavler 1892, s. 67. Biogr. Lex. III.
- ⁵⁷⁾ I Overskou's teaterhistorie omtales flere steder Jens Windtmølle som en meget sprogkyndig student, der foruden at være suflør tillige oversatte en del skuespil for teatret. F. 1728, d. 25 Febr. 1801 som kgl. fuldmægtig.
- ⁵⁸⁾ Prosper Ludvig, hertug af Ahrenberg, 1785—1861. Salmonsens Lex. I.
- ⁵⁹⁾ Bernadotte, den senere Carl XIV Johan.
- ⁶⁰⁾ Charlotte Frederikke. Biogr. Lex. III.
- ⁶¹⁾ Bar da: Else Nielsd. Rødschow; stoad hos Maren Swanis. Faddere: Mads Peder Gassum, Søffren Anders Mamon, Inger Andersd. Vettis, Mette Cathrine Frantzatter.
- ⁶²⁾ Bar da: Maren Nielsdaatt., stoad hos Faddere: Jens Juel Michel Zimmermand, Boegbinder Søffren Knudssøn, Zidsel Assentoftis.
- ⁶³⁾ Datter af præst Frederik Christian Ulriksen Schnell, f. 1670, d. 10 (11) Okt. 1728 og Margrethe Christensdatter Wibroe, begr. 20 April 1727.
F. C. U. Schnell var født i Sønderup ved Slagelse; student fra Sorø 1690, præst i Guinea 1698, i Mejrup ved Holstebro 1705, i Thisted 1707. Biskop Thestrup havde megen fortræd af ham; i 1755 blev han idømt en mulkt af 66 rdl. 4 mrk., som legeredes til Thisted skole. (Hans søn var den i nr. 14 nævnte Ulrik Christian Frederiksen Schnell, provst i Serup og Lemming ved Silkeborg.)
Hans Fader var Ulrik Hansen Schnell, døbt 29 Sept. 1635 i Ålborg, student 1656, hører i Ålborg 1662, præst i Boddum og Ydby i Thy 1666; han blev afsat 22 April 1669 for kivagtighed og uretfærdighed, men (han var svoger af biskop Bagger) allerede 9 Nov. 1669 befordret til præst i Sønderup og Nordrup i Sjælland; magister 1680; provst 1684. I 1685 blev han dømt fra sit embede for forargeligt liv (ob peccatum incestus; mistænkt for at have stået i forhold til sin første hustrus søster, havde tre børn med sin tjenestepige, tyran i sit hjem); fik traktement blandt negerne på St. Thomas (☉: forvist); død som skoleholder der.

Gift 1) med Ane Olesdatter Bagger, 2) med Anna Wolck, døbt 6 Sept. 1643 i Ålborg, datter af bogbinder Bertel W. og Margrethe Ewers (Ebbertz).

U. H. Schnell's fader var Hans Henrik Schnell, bartskeer i Ålborg og oldermand for lavet fra 1662. Han blev før eller i 1633 gift med Maren Nielsdatter (sønnen U. H. S. var næstældste barn). Den 1 Okt. 1669 blev han »dømt fra sit liv for manddrab begangen på sin svend Peter Nicolai Lorentz 4 Juni 1669« i hans eget hus; hans ejendele registreredes 4 Nov. 1669.

(Wiberg's Præstehistorie III, s. 279, 308. — Tauber: Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg s. 335).

- ⁶⁴⁾ Datter af overvejer og måler Johan Hansen, f. 1705, d. 6 Aug. 1773, og anden hustru Frederikke Brock, f. 11 Aug. 1727, d. 9 Okt. 1793.
- ⁶⁵⁾ Datter af kancelliråd, rådmand, bygmester Anders Kruuse, f. 24 Nov. 1745, d. 14 Febr. 1811, og Anna Kirstine Garmer, døbt 27 Marts 1747, d. 2 Juni 1826. — Navnet staves i ældre tider altid Kruse, først fra begyndelsen af forrige århundrede er det dobbelte u kommet ind.
- ⁶⁶⁾ Datter af kancelliråd, møllejejer Peter Seest, f. 18 Maj 1782, d. 29 Sept. 1854, og Birgitte Kristine Eggensen, f. 5 Febr. 1775, d. 24 Jan. 1847. Se K. Carøe: Jep Jepsen Seest og hans slægt s. 10.
- ⁶⁷⁾ Datter af hospitalsforstander Peter Christian Thiesen, f. c. 1780, d. 16 Nov. 1853, og Sara Marie Seest, f. 31 Juli 1788, d. 15 Maj 1859. Se K. Carøe: Jep Jepsen Seest og hans Slægt s. 12.
- ⁶⁸⁾ Datter af sognepræst Peter Georg Mynster, f. 6 Jan. 1821, d. 7 Jan. 1861, og Hermina Cathrine Holm, f. 12 Dec. 1829, d. 22 Maj 1864. Se de Brock-Bredalske Stamtavler 1892 s. 72.
- ⁶⁹⁾ Datter af sognepræst Johan Frederik Julius Reiffenstein, f. 31 Juli 1818, d. 7 Dec. 1895, og Agathe Christiane Marie Oxholm, f. 29 Nov. 1828.
- ⁷⁰⁾ Se stamtavlen s. 81.
- ⁷¹⁾ Søn af prof., tandlæge Johan Jacob Jansen, f. 30 Nov. 1801, d. 16 Jan. 1878, og Ida Vilhelmine Augusta Trock, f. 9 Sept. 1821, d. 3 Marts 1888.
- ⁷²⁾ Datter af grosserer Peter Axel Prior, f. 23 April 1843, d. 16 Okt. 1898, og Hannah Renton, f. 9 Marts 1848.
- ⁷³⁾ Datter af proprietær Jacob Albert Wesenberg, f. 2 Nov. 1802, d. 3 Aug. 1879, og I hustru Ernstine Cathrine Elisabeth, f. Wesenberg, f. 28 Sept. 1805, d. 15 Okt. 1851.
- ⁷⁴⁾ Datter af købmand Vilhelm Christian Nielsen, f. 4 Maj 1830, d. 27 Juli 1892, og Anna Christine Andersen, f. 28 Okt. 1834, d. 28 Marts 1893.
- ⁷⁵⁾ Søn af sognepræst Hans Medor Lauritz Jessen, f. 21 Sept. 1813, d. 16. Jan. 1876, og Egertha Marie Rauch, f. 20 Okt. 1823, d. 14 Dec. 1893.
- ⁷⁶⁾ Søn af møllejejer Christoffer Qvist Lunøe, f. 19 Maj 1816, d. 24 Maj 1899, og Ane Cathrine Mørup, f. 23 April 1811, d. 12 Sept. 1895.
- ⁷⁷⁾ Datter af forpagter Edvard Actoni Tolderlund, f. 18 Nov. 1821, og Caroline Sophie Dencker, f. 6 Jan. 1835, d. 7 Marts 1903.
- ⁷⁸⁾ Datter af William Douglas Green, f. 25 Jan. 1808, d. 2 Okt. 1853, og Agnes Porter, f. 15 Aug. 1810, d. 25 Sept. 1847.
- ⁷⁹⁾ Datter af James Gordon, f. 7 Febr. 1810, d. 16 Nov. 1894, og Mary Emily Carter, f. 4 Marts 1832.
- ⁸⁰⁾ Datter af John Rendall, f. 21 Febr. 1819, d. 7 Aug. 1901, og Fanny Desborough, f. 9 Nov. 1823, d. 25 Jan. 1892.
- ⁸¹⁾ Søn af købmand i Hamborg Georg Heinrich Ludwig Hansing, f. 1 Nov. 1789, d. 25 Okt. 1861, og Hannchen Thiemann, f. 11 Okt. 1796, d. 27 April 1832.
- ⁸²⁾ Se stamtavlen side 76.
- ⁸³⁾ Datter af byskriver i Ribe og birkeskriver i Riberhus birk (1747) samt rådmand i Ribe (1750) Thomas Nielsen Ussing, begr. 10 Maj 1783. Hun havde været gift tidligere; kaldes i de ældre udgaver af de Brock-Bredalske stamtavler dels enke A. C. Nyeland, dels A. C. Nyeland, f. Ussing.

